

LISA 4. Karistusseadustiku terviktekst koos muudatustega

Karistusseadustik

Vastu võetud 06.06.2001

[RT I 2001, 61, 364](#)

jõustumine 01.09.2002

1. osa ÜLDOSA

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Karistusseadustiku üldosa kohaldamisala

(1) Karistusseadustiku üldosa sätteid kohaldatakse käesoleva seadustiku eriosas ja muudes seadustes sätestatud süütegude eest karistamiseks.

(2) Karistusseadus käesoleva peatüki tähenduses on käesolev seadustik või muu seadus, mis näeb ette karistuse süüteo eest.

§ 2. Karistamise alus

(1) Kedagi ei tohi süüdi mõista ega karistada teo eest, mis selle toimepanemise ajal kehtinud seaduse kohaselt ei olnud süütegu.

(2) Karistatakse teo eest, kui see vastab süüteokoosseisule, on õigusvastane ja isik on selle toimepanemises süüdi.

(3) Sama süüteo eest ei või kedagi karistada mitu korda, sõltumata sellest, kas karistus on mõistetud Eestis või mõnes teises riigis.

(4) Tegu ei või tunnistada süüteoks seaduse analoogia põhjal.

§ 3. Süütegude liigid

(1) Süütegu on käesolevas seadustikus või muus seaduses sätestatud karistatav tegu.

(2) Süüteod on kuriteod ja väärteod.

(3) Kuritegu on käesolevas seadustikus sätestatud süütegu, mille eest on füüsilisele isikule põhikaristusena ette nähtud rahaline karistus või vangistus ja juriidilisele isikule rahaline karistus ~~või sundlõpetamine~~.

(4) Väärtegu on käesolevas seadustikus või muus seaduses sätestatud süütegu, mille eest on põhikaristusena ette nähtud rahaträhv, ~~või~~ arest, või sõiduki juhtimisõiguse äravõtmine.

(5) Kui isik paneb toime teo, mis vastab väärteo- ja kuriteokoosseisule, karistatakse isikut üksnes kuriteo eest. Kui kuriteo eest karistust ei mõisteta, võib isikut karistada väärteo eest.

§ 4. Kuritegude raskusastmed

(1) Kuriteod on esimese ja teise astme kuriteod.

(2) Esimese astme kuritegu on süütegu, mille eest on käesolevas seadustikus raskeima karistusena ette nähtud tähtajaline vangistus üle viie aasta, või eluaegne vangistus ~~või~~ sundlõpetamine.

(3) Teise astme kuritegu on süütegu, mille eest on käesolevas seadustikus karistusena ette nähtud tähtajaline vangistus kuni viis aastat või rahaline karistus.

(4) Karistuse kergendamine või raskendamine käesoleva seadustiku üldosa sätete alusel ei muuda kuriteo raskusastet.

§ 5. Karistusseaduse ajaline kehtivus

(1) Karistus mõistetakse teo toimepanemise ajal kehtinud seaduse järgi.

~~(2) Seadusel, mis välistab teo karistatavuse, kergendab karistust või muul viisil leevendab isiku olukorda, on tagasiulatuv jõud.~~

(2) Seadusel, mis:

1) välistab teo karistatavuse, kergendab karistust või muul viisil leevendab isiku olukorda, on tagasiulatuv jõud isiku suhtes, kellele ei ole karistust jõustunud otsusega mõistetud ega määratud;

2) välistab teo karistatavuse, karistamise vangistusega või kergendab karistust, on tagasiulatuv jõud isiku suhtes, kes kannab temale mõistetud vangistust.

(3) Seadusel, mis tunnistab teo karistatavaks, raskendab karistust või muul viisil halvendab isiku olukorda, ei ole tagasiulatuvat jõudu.

(4) Süüteod inimsuse vastu ja sõjasüüteod on karistatavad, sõltumata teo toimepanemise ajast.

§ 6. Karistusseaduse ruumiline kehtivus

(1) Eesti karistusseadus kehtib teo kohta, mis pannakse toime Eesti territooriumil.

(2) Eesti karistusseadus kehtib teo kohta, mis pannakse toime Eestis registreeritud laeval või õhusõidukil või selle vastu, sõltumata laeva või õhusõiduki asukohast süüteo toimepanemise ajal ja asukohamaa karistusseadusest.

§ 7. Karistusseaduse isikuline kehtivus

(1) Eesti karistusseadus kehtib väljaspool Eesti territooriumi toimepandud teo kohta, mis on Eestis karistusseaduse järgi kuritegu, kui teo toimepanemise kohas on selline tegu karistatav või seal ei kehti ükski karistusõigus ning:

- 1) tegu on toime pandud Eesti kodaniku või Eestis registreeritud juriidilise isiku vastu või
- 2) teo toimepanija oli teo toimepanemise ajal Eesti kodanik või sai selleks pärast teo toimepanemist või välismaalane, kes on Eestis kinni peetud ja keda ei anta välja.

(2) Eesti karistusseadus kehtib:

- 1) väljaspool Eesti territooriumi toimepandud teo kohta, mis on Eestis karistusseaduse järgi kuritegu ja mille toimepanija on teenistuskohustusi täitev kaitseväelane;
- 2) väljaspool Eesti territooriumi toimepandud pistise või altkäemaksu andmise, võtmise või vahendamise või mõjuvõimuga kauplemise kohta, kui selle teo on toime pannud või selles on osalenud Eesti kodanik, Eesti ametiisik või Eestis registreeritud juriidiline isik, samuti Eestis kinni peetud välismaalane, keda ei anta välja.

§ 8. Karistusseaduse kehtivus teo kohta, mis on suunatud rahvusvaheliselt kaitstud õigushüve vastu

Teo toimepanemise koha õigusest sõltumata kehtib Eesti karistusseadus väljaspool Eesti territooriumi toimepandud teo kohta, kui teo karistatavus tuleneb Eestile siduvast rahvusvahelisest kohustusest.

§ 9. Karistusseaduse kehtivus Eesti õigushüve vastu toimepandud teo kohta

(1) Teo toimepanemise koha õigusest sõltumata kehtib Eesti karistusseadus väljaspool Eesti territooriumi toimepandud teo kohta, mis on Eesti karistusseaduse järgi esimese astme kuritegu ja kahjustab:

- 1) Eesti elanikkonna elu ja tervist;
- 2) Eesti riigivõimu teostamist ja kaitsevõimet või
- 3) keskkonda.

(2) Majandusvööndis või avamerel toimepandud keskkonda kahjustava teo kohta kehtib Eesti karistusseadus sõltumata süüteo liigist kooskõlas välisriigi laevade suhtes kehtestatud rahvusvahelise mereõiguse nõuete ja õigustega.

§ 10. Teo toimepanemise aeg

Tegu on toime pandud ajal, mil isik tegutses või oli õiguslikult kohustatud tegutsema. Tagajärje saabumise aega ei arvestata.

§ 11. Teo toimepanemise koht

(1) Tegu on täide viidud kohas, kus:

- 1) isik tegutses;
- 2) isik oli õiguslikult kohustatud tegutsema;
- 3) saabus süüteokoosseisu kuuluv tagajärg või
- 4) isiku ettekujutuse järgi oleks pidanud saabuma süüteokoosseisu kuuluv tagajärg.

(2) Teost osavõtt on toime pandud kohas, kus:

- 1) täideviija pani toime kuriteo;
- 2) osavõtja tegutses;
- 3) osavõtja oli õiguslikult kohustatud tegutsema või
- 4) osavõtja ettekujutuse järgi oleks pidanud saabuma süüteokoosseisu kuuluv tagajärg.

(3) Kui välismaal täideviidud kuriteost osavõtja pani teo toime Eesti territooriumil ning kui Eesti karistusseaduse järgi on selline tegu karistatav ja teo täideviimise kohas on täideviija tegu karistatav või kui täideviimise kohas ei kehti ükski karistusõigus, siis kehtib osavõtja kohta Eesti karistusseadus.

2. peatükk SÜÜTEGU

1. jagu Süüteokoosseis

§ 12. Süüteokoosseisu tunnused

(1) Süüteokoosseis on käesoleva seadustiku eriosas või muus seaduses sätestatud karistatava teo kirjeldus.

(2) Süüteokoosseisu objektiivsed tunnused on seaduses kirjeldatud tegevus või tegevusetus **ja ning** seaduses sätestatud juhtudel sellega põhjuslikus seoses olev tagajärg. Seaduses võib olla sätestatud ka muu süüteokoosseisu objektiivne tunnus.

(3) Süüteokoosseisu subjektiivsed tunnused on tahtlus või ettevaatamatus. Seaduses võib olla ette nähtud motiiv, eesmärk või muu süüteokoosseisu subjektiivne tunnus.

§ 12¹. Süüteoga tekitatud varaline kahju või süüteo ulatus

Kui süüteokoosseisu tunnusena on sätestatud varalise kahju tekitamine või süüteo toimepanemise ulatus on määratav rahaliselt, hinnatakse kahju või süüteo ulatust rahaliselt järgmiselt:

- 1) oluline on kahju või süüteo ulatus, mis ületab 4000 eurot;
- 2) suur on kahju või süüteo ulatus, mis ületab 40 000 eurot;
- 3) eriti suur on kahju või süüteo ulatus, mis ületab 400 000 eurot.

§ 13. Vastutus tegevusetuse eest

(1) Isik vastutab tegevusetuse eest, kui ta oli ~~seaduses kirjeldatud tagajärke ära hoidma~~ õiguslikult kohustatud tegutsema.

(2) Tegevusetusega toimepandud süüteo puhul võib kohus kohaldada käesoleva seadustiku §-s 60 sätestatud.

§ 14. Juriidilise isiku vastutus

(1) Juriidiline isik vastutab seaduses sätestatud juhtudel teo eest, mis on toime pandud tema organi, selle liikme, juhtivtöötaja või pädeva esindaja poolt juriidilise isiku huvides.

(2) Juriidilise isiku vastutuselevõtmine ei välista süüteo toimepannud füüsilise isiku vastutuselevõtmist.

(3) Käesolevas paragrahvis sätestatud ei kohaldata riigile, riikidevahelisele organisatsioonile, kohaliku omavalitsusele üksusele ja avalik-õiguslikule juriidilisele isikule.

§ 15. Tahtlik tegu ja ettevaatamatu tegu

(1) Kuriteona on karistatav üksnes tahtlik tegu, kui käesolev seadustik ei sätesta karistust ettevaatamatu teo eest.

(2) Tegu on tahtlik ka siis, kui see vastab süüteokoosseisule, mis eeldab teo suhtes tahtlust ja peab enamohtriku tagajärje suhtes piisavaks ettevaatamatust.

(3) Väärteona on karistatav nii tahtlik kui ettevaatamatu tegu.

§ 16. Tahtlus

(1) Tahtlus on kavatsus, otsene ja kaudne tahtlus.

(2) Isik paneb teo toime kavatselt, kui ta seab eesmärgiks süüteokoosseisule vastava asjaolu teostamise ja teab, et see saabub, või vähemalt peab seda võimalikuks. Isik paneb teo toime kavatselt ka siis, kui ta kujutab endale ette, et süüteokoosseisule vastav asjaolu on eesmärgi saavutamise hädavajalik tingimus.

(3) Isik paneb teo toime otsese tahtlusega, kui ta teab, et teostab süüteokoosseisule vastava asjaolu, ja tahab või vähemalt mõonab seda.

(4) Isik paneb teo toime kaudse tahtlusega, kui ta peab võimalikuks süüteokoosseisule vastava asjaolu saabumist ja mõonab seda.

§ 17. Süüteokoosseisule vastava asjaolu mitteteadmine

(1) Isik, kes tegu toime pannes ei tea asjaolu, mis vastab süüteokoosseisule, ei pane tegu toime tahtlikult. Sellisel juhul vastutab isik seaduses sätestatud juhtudel ettevaatamatusest toimepandud süüteo eest.

(2) Isik, kes tegu toime pannes lähtub ekslikult asjaolust, mis vastaks kergemat karistust ettenäevale süüteokoosseisule, vastutab tahtliku süüteo eest, mille toimepanemisele tema tahtlus oli suunatud.

(3) Seaduse mittetundmine ei välista tahtlust ega ettevaatamatust.

§ 18. Ettevaatamatus

(1) Ettevaatamatus on kergemeelsus ja hooletus.

(2) Isik paneb teo toime kergemeelsusest, kui ta peab võimalikuks süüteo koosseisule vastava asjaolu saabumist, kuid tähelepanematus või kohusetundetuse tõttu loodab seda vältida.

(3) Isik paneb teo toime hooletusest, kui ta ei tea süüteo koosseisule vastava asjaolu esinemist, kuid oleks seda tähelepaneliku ja kohusetundliku suhtumise korral pidanud ette nägema.

§ 19. Vastutus enamohtrliku tagajärje eest

Isik vastutab seaduses sätestatud enamohtrliku tagajärje eest, kui ta põhjustas selle vähemalt ettevaatamatusest.

§ 20. Teo toimepanija

Teo toimepanijad on täideviija ja osavõtja.

§ 21. Täideviija

(1) Täideviija on isik, kes paneb süüteo toime ise või teist isikut ära kasutades.

(2) Kui vähemalt kaks isikut panevad süüteo toime ühiselt ja kooskõlastatult, vastutab igaüks neist täideviijana (kaastäideviijad). Kaastäideviimine on ka see, kui mitme isiku ühine ja kooskõlastatud tegu vastab süüteo koosseisu tunnustele.

§ 22. Osavõtja

(1) Osavõtjad on kihutaja ja kaasaaitaja.

(2) Kihutaja on isik, kes tahtlikult kallutab teise isiku tahtlikule õigusvastasele teole.

(3) Kaasaaitaja on isik, kes tahtlikult osutab teise isiku tahtlikule õigusvastasele teole füüsilist, ainelist või vaimset kaasabi.

(4) Osavõtjale mõistetakse karistus seaduse sama sätte järgi, mille järgi vastutab täideviija, kui käesoleva seadustiku §-s 24 ei ole sätestatud teisiti.

(5) Kaasaaitaja puhul võib kohus kohaldada käesoleva seadustiku §-s 60 sätestatud.

§ 22¹. Kuriteole kihutamise katse, kuriteo toimepanemise ettepanekuga nõustumine ja kuriteo kaastäideviimise kokkulepe

(1) Kuriteole kihutamise katse, kuriteo toimepanemise ettepanekuga nõustumine või kuriteo kaastäideviimise kokkulepe on karistatav käesoleva seadustiku 8., 9., 13., 18. ja 22. peatükis ning

15. peatüki 2., 4. ja 5. jaos sätestatud kuritegude puhul, mille eest ettenähtud karistuse ülemmäär on vähemalt kaheteistaastane või eluaegne vangistus.

(2) Isik vastutab käesolevas paragrahvis nimetatud tegevuse eest üksnes juhul, kui vähemalt üks käesoleva paragrahvi lõikes 1 loetletud tegevuse osapooltest teeb täiendava teo eesmärgiga soodustada kuriteo toimepanemise alustamist.

(3) Isikule, kes paneb toime kuriteole kihutamise katse, mõistetakse karistus seaduse sama sätte järgi, mis näeb ette täideviija vastutuse, kui käesoleva seadustiku §-s 24 ei ole sätestatud teisiti.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tegude puhul kohaldab kohus käesoleva seadustiku §-s 60 sätestatud või vabastab isiku karistusest käesoleva seadustiku § 26 lõikes 2 sätestatud alustel.

§ 23. Väärteo toimepanemine

Väärteo puhul on karistatav üksnes täideviimine.

§ 24. Eriline isikutunnus

(1) Eriline isikutunnus on käesoleva seadustiku eriosas või muus seaduses ettenähtud süüteoososseisu tunnus, mis kirjeldab toimepanija isikuomadusi, eesmärke või motiive.

(2) Kui osavõtjal puudub eriline isikutunnus, mis vastavalt seadusele on täideviija vastutuse eeldus, kohaldatakse osavõtjale käesoleva seadustiku §-s 60 sätestatud.

(3) Seaduses sätestatud vastutust raskendav, kergendav või välistav eriline isikutunnus kehtib üksnes erilise isikutunnusega toimepanija suhtes.

§ 25. Süüteokatse

(1) Süüteokatse on tahtlik tegu, mis on suunatud süüteo toimepanemisele.

(2) Süüteokatse algab hetkest, mil isik vastavalt oma ettekujutusele teost vahetult alustab süüteo toimepanemist.

(3) Teist isikut kasutava täideviimise korral algab süüteokatse hetkest, mil isik minetab kontrolli toimuva üle või kui teo vahendaja vastavalt isiku ettekujutusele teost vahetult alustab süüteo toimepanemist.

(4) Kaastäideviimise korral algab süüteokatse hetkest, mil vähemalt üks isikutest vastavalt kokkuleppele vahetult alustab süüteo toimepanemist.

(5) Tegevusetuse korral algab süüteokatse hetkest, mil isik jätab tegemata teo, mis on vajalik süüteoososseisu kuuluva tagajärje ärahoidmiseks.

(6) Süüteokatse puhul võib kohus kohaldada käesoleva seadustiku §-s 60 sätestatud.

§ 25¹. Väärteokatse

Väärteokatse on karistatav käesolevas seadustikus või muus seaduses sätestatud juhtudel.

§ 26. Kõlbmatu süüteokatse

(1) Kõlbmatu on süüteokatse, mida ei saa süüteo eseme või subjekti, samuti süüteo toimepanemise vahendi või viisi kõlbmatuse tõttu lõpule viia.

(2) Kohus võib isiku karistusest vabastada või kohaldada käesoleva seadustiku §-s 60 sätestatud, kui isik ei saa süüteokatse kõlbmatusest aru oma vaimse küündimatuse tõttu.

2. jagu Õigusvastasuse välistamine

§ 27. Õigusvastane tegu

Õigusvastane on tegu, mis vastab seaduses sätestatud süüteokoosseisule ja mille õigusvastasus ei ole välistatud käesoleva seadustiku, muu seaduse, rahvusvahelise konventsiooni või rahvusvahelise tavaga.

§ 28. Hädakaitse

(1) Tegu ei ole õigusvastane, kui isik tõrjub vahetut või vahetult eesseisvat õigusvastast rünnet enda või teise isiku õigushüvedele, kahjustades ründaja õigushüvesid, ületamata seejuures hädakaitse piiri.

(2) Isik ületab hädakaitse piiri, kui ta kavatsetult või otsese tahtlusega teostab hädakaitset vahenditega, mis ilmselt ei vasta ründe ohtlikkusele, samuti kui ta ründajale kavatsetult või otsese tahtlusega ilmselt liigset kahju tekitab.

(3) Võimalus vältida rünnet või pöörduda abi saamiseks teise isiku poole ei välista õigust hädakaitsele.

§ 29. Hädaseisund

Tegu ei ole õigusvastane, kui isik paneb selle toime, et kõrvaldada vahetut või vahetult eesseisvat ohtu enda või teise isiku õigushüvedele, tema valitud vahend on ohu kõrvaldamiseks vajalik ning kaitstav huvi on kahjustatavast huvist ilmselt olulisem. Huvide kaalumisel arvestatakse eriti õigushüvede olulisust, õigushüve ähvardanud ohu suurust ning teo ohtlikkust.

§ 30. Kohustuste kollisioon

Tegu, millega rikutakse õiguslikku kohustust, ei ole õigusvastane, kui isik peab üheaegselt täitma mitut õiguslikku kohustust ja tal ei ole võimalik kõiki täita, kuid ta teeb kõik endast oleneva, et täita kohustust, mis on vähemalt sama oluline kui rikutav kohustus.

§ 31. Eksimus õigusvastasust välistavas asjaolus

(1) Tahtlik tegu ei ole õigusvastane, kui isik seda toime pannes kujutab endale ekslikult ette asjaolusid, mis välistaksid teo õigusvastasuse. Sellisel juhul vastutab isik seaduses sätestatud juhtudel ettevaatamatusest toimepandud süüteo eest.

(2) Isik, kes tegu toime pannes ei tea asjaolusid, mis objektiivselt välistavad tema teo õigusvastasuse, vastutab süüteokitse eest. Kohus võib sel juhul kohaldada käesoleva seadustiku §-s 60 sätestatut.

3. jagu Süü

§ 32. Süüpehimo

(1) Isikut saab õigusvastase teo eest karistada üksnes siis, kui ta on selle toimepanemises süüdi. Isik on teo toimepanemises süüdi, kui ta on süüvõimeline ja puudub ~~käesolevas jaos~~ seaduses sätestatud süüd välistav asjaolu.

(2) Toimepanijat karistatakse vastavalt tema süüle, sõltumata teiste toimepanijate süüst.

§ 33. Süüvõime

Isik on süüvõimeline, kui ta on teo toimepanemise ajal süüdiv ja vähemalt neljateistaastane.

§ 34. Süüdivus

Isik ei ole süüdiv, kui ta teo toimepanemise ajal ei olnud võimeline aru saama oma teo keelatusest või oma käitumist vastavalt sellele arusaamisele juhtima seoses:

- 1) vaimuhaigusega;
- 2) ajutise raske psüühikahäirega;
- 3) nõrgamõistuslikkusega;
- 4) nõdrameelsusega või
- 5) muu raske psüühikahäirega.

§ 35. Piiratud süüdivus

Kui isiku võime oma teo keelatusest aru saada või oma käitumist vastavalt sellele arusaamisele juhtida on käesoleva seadustiku §-s 34 nimetatud põhjusel oluliselt piiratud, võib kohus kohaldada käesoleva seadustiku §-s 60 sätestatut.

§ 36. Joobeseisund

Tahtlikult või ettevaatamatusest põhjustatud joobeseisund ei välista süüd.

§ 37. Juriidilise isiku süüvõime

Süüvõimeline on õigusvõimeline juriidiline isik.

§ 38. Süü puudumine ettevaatamatuse korral

Ettevaatamatusest teo toimepannud isikul puudub süü, kui ta oma vaimsete või füüsiliste võimete tõttu ei ole suuteline aru saama, mida temalt eeldatakse, või oma käitumist vastavalt sellele arusaamisele juhtima.

§ 39. Eksimus teo keelatuses

- (1) Isikul puudub süü, kui ta ei saa aru oma teo keelatusest ja see eksimus on temale vältimatu.
- (2) Kui eksimus on teo toimepanijale välditav, võib kohus kohaldada käesoleva seadustiku §-s 60 sätestatud.

§ 40. Loobumine süüteokatses

- (1) Isik vabaneb süüst, kui ta vabatahtlikult loobub süüteokatses ühel käesoleva seadustiku §-des 41, 42 ja 43 sätestatud juhtudest.
- (2) Vabatahtlik loobumine ei vabasta süüst teo eest, millel on mõne lõpuleviidud süüteo tunnused.
- (3) Isik loobub vabatahtlikult süüteokatses, kui vastavalt tema ettekujutusele teost võib teo tagajärg veel saabuda, kuid ta otsustab loobuda ilma tema tahtest sõltumatute asjaolude sunnita.

§ 41. Loobumine lõpetamata süüteokatses

- (1) Täideviija loobub lõpetamata süüteokatses, kui ta katkestab süüteo lõpuleviimise.
- (2) Süüteokatse on lõpetamata, kui isik ei ole veel teinud kõike, mida ta vastavalt oma ettekujutusele teost peab vajalikuks süüteo lõpuleviimiseks.

§ 42. Loobumine lõpetatud süüteokatses

- (1) Täideviija loobub lõpetatud süüteokatses, kui ta hoiab ära süüteo tagajärje. Kui lõpetatud katses ei piisa teo lõpuleviimiseks, loetakse, et täideviija on loobunud, kui ta tõsimeeli püüab takistada süüteo tagajärje saabumist.
- (2) Süüteokatse on lõpetatud, kui isik vastavalt oma ettekujutusele teost on teinud kõik temast oleneva süüteo lõpuleviimiseks.

§ 43. Loobumine süüteokatses mitme toimepanija korral

Kui süüteokatses osaleb mitu toimepanijat, loobub süüteokatses isik, kes hoiab ära süüteo tagajärje. Kui tagajärg saabub või jääb ära sõltumatult toimepanija tegutsemisest, loobub toimepanija, kui ta tõsimeeli püüab takistada tagajärje saabumist.

§ 43¹. Kuriteole kihutamise katses ja kuriteo täideviimise kokkuleppes loobumine

- (1) Kuriteole kihutamise katse toimepannud, kuriteo toimepanemise ettepanekuga nõustunud või kuriteo täideviimises kokku leppinud isik vabaneb süüst, kui ta vabatahtlikult:
  - 1) katkestab teise isiku kuriteole kihutamise ja hoiab ära teo toimepanemise võimaliku ohu;
  - 2) loobub kuriteo toimepanemiseks antud nõusolekust või
  - 3) hoiab ära kokkulepitud kuriteo toimepanemise.

(2) Kui kuritegu pannakse toime või jääb toime panemata sõltumata isiku tegutsemisest, loetakse isik loobunuks, kui ta tõsimeeli püüab takistada kuriteo toimepanemist.

3. peatükk KARISTUSTE LIIGID JA MÄÄRAD

1. jagu Kuriteo eest kohaldatavad põhikaristused

§ 44. Rahaline karistus

(1) Kohus võib kuriteo eest mõista rahalise karistuse kolmkümmend kuni viissada päevamäära.

(2) Rahalise karistuse päevamäära suuruse arvutab kohus süüdimõistetu keskmise päevasissetuleku alusel. Kohus võib päevamäära suurust vähendada erandlike asjaolude tõttu või suurendada süüdimõistetu elatustasemest lähtudes. Arvestatud päevamäära suurus ei või olla väiksem kui miinimumpäevamäär. Miinimumpäevamäära suurus on ~~3,20~~ 10 eurot.

(3) Keskmine päevasissetulek arvutatakse, lähtudes süüdimõistetu suhtes kriminaalmenetluse alustamise aastale vahetult eelnenud aasta või, kui nimetatud aasta andmed ei ole kättesaadavad, sellele aastale eelnenud aasta tulumaksuga maksustatavast tulust, millest on maha arvatud tulumaks.

(4) Päevamäära suurus väljendatakse kümne sendi täpsusega.

(5) Teo toimepanemise ajal nooremale kui kaheksateistaastasele isikule võib kohus mõista rahalise karistuse kolmkümmend kuni kakssada viiskümmend päevamäära. Rahalist karistust ei mõisteta nooremale kui kaheksateistaastasele isikule, kellel ei ole iseseisvat sissetulekut.

(6) Rahalist karistust võib mõista ka lisakaristusena koos vangistusega, välja arvatud juhul, kui vangistus on asendatud üldkasuliku tööga.

(7) Rahalist karistust ei mõisteta lisakaristusena koos varalise karistusega.

(8) Juriidilisele isikule võib kohus mõista rahalise karistuse ~~3200 4000~~–16 000 000 eurot.
~~Rahalise karistuse võib juriidilisele isikule mõista ka lisakaristusena koos sundlõpetamisega.~~

(9) Käesoleva seadustiku eriosas sätestatud juhtudel võib kohus juriidilisele isikule mõista rahalise karistuse, mille suurus arvutatakse protsendina juriidilise isiku käibest kriminaalmenetluse alustamise aastale vahetult eelneval majandusaastal või juhul, kui isik on tegutsenud alla aasta, siis kriminaalmenetluse alustamise aastal. Mõistetava rahalise karistuse ülemmäär ei tohi sel juhul ületada käesoleva paragrahvi lõikes 8 sätestatud rahalise karistuse ülemmäära.

§ 45. Vangistus

(1) Kohus võib kuriteo eest mõista kolmekümnepäevase kuni kahekümneaastase või eluaegse vangistuse.

(2) Kuriteo toimepanemise ajal nooremale kui kaheksateistaastasele isikule ei või mõista tähtjalist vangistust üle kümne aasta ega eluaegset vangistust.

§ 46. Juriidilise isiku sundlõpetamine

~~Kohus võib kuriteo eest mõista juriidilise isiku sundlõpetamisele, kui juriidilise isiku tegevuse osaks on saanud kuritegude toimepanemine.~~

2. jagu Väärteo eest kohaldatavad põhikaristused

§ 47. Rahatrahv

(1) Kohus või kohtuväline menetleja võib väärteo eest kohaldada rahatrahvi kolm kuni kolmsada trahviühikut. Trahviühik on rahatrahvi baassumma, mille suurus on neli eurot.

(2) Juriidilisele isikule võib kohus või kohtuväline menetleja väärteo eest kohaldada rahatrahvi ~~32–32 000~~ 100 – 400 000 eurot.

§ 48. Arest

Kohus võib väärteo eest mõista aresti kuni kolmkümmend päeva.

§ 48¹. Sõiduki juhtimise õiguse äravõtmine põhikaristusena

(1) Kohus või kohtuväline menetleja võib mootor-, õhu- või veesõiduki, samuti trammi või raudteeveeremi ohutu liiklemise või käituseeskirjade rikkumisega seotud väärteo eest kohaldada põhikaristusena juhtimisõiguse äravõtmist kuni kaheks aastaks. Juhtimisõiguse äravõtmist ei või kohaldada üheaegselt põhi- ja lisakaristusena.

(2) Mootorsõiduki juhtimise õigust ei või ära võtta isikult, kes kasutab mootorsõidukit liikumispuude tõttu.

3. jagu Füüsilisele isikule süüteo eest kohaldatavad lisakaristused

§ 49. Tegutsemiskeeld

Kohus võib võtta süüdimõistetult kuni kolmeks aastaks teataval ametikohal töötamise või teataval tegutsemisalal tegutsemise õiguse, kui isik mõistetakse süüdi kutse- või ametiõiguste kuritarvitamise või ametikohustuste rikkumisega seotud kuriteo eest.

§ 49¹. Ettevõtluskeeld

(1) Kohus võib kohaldada süüdimõistetule suhtes ettevõtluskeeldu tähtajaga üks kuni viis aastat, kui isik mõistetakse süüdi ametiõiguste kuritarvitamise või ametikohustuste rikkumisega seotud kuriteo, kelmuse, usalduse kuritarvitamise, ebaõigete andmete esitamise, altkäemaksu andmise, mõjuvõimuga kauplemise, avaliku usalduse vastase või majandusalase eest või käesoleva seadustiku §-s 209, 210, 211, 212, 213, 217², 280, 281, 295, 296, 297, 298, 298¹ või 400 või 19. peatükis sätestatud kuriteo eest.

(2) Isik, kelle suhtes kohus on kohaldanud ettevõtluskeeldu, ei tohi kohtu poolt määratud ajavahemikul olla ettevõtja, juriidilise isiku juhtorgani liige, juriidilise isiku likvideerija ega prokurist ega muul viisil osaleda juriidilise isiku juhtimises.

§ 50. Sõiduki juhtimise õiguse äravõtmine

(1) Mootor-, õhu- või veesõiduki, samuti trammi või raudteeveeremi ohutu liiklemise või käituseeskirjade rikkumisega seotud süüteo eest võib süüdimõistetule või süüdlasele kohaldada lisakaristusena juhtimisõiguse äravõtmist:

- 1) kuriteo korral kuni kolmeks aastaks kohtu poolt;
- 2) väärteo korral kuni üheks aastaks kohtu või kohtuvälise menetleja poolt seaduses sätestatud juhtudel.

(2) Mootorsõiduki juhtimise õigust ei või ära võtta isikult, kes kasutab mootorsõidukit liikumispuude tõttu.

§ 51. Relva ja laskemoona omamise õiguse äravõtmine

Kohus võib võtta süüdimõistetult kuni viieks aastaks relva ja laskemoona soetamise, hoidmise, edasitoimetamise ja kandmise õiguse, kui isik mõistetakse süüdi relva või laskemoona omamise või kasutamisega seotud kuriteo eest.

§ 52. Jahipidamis- ja kalapüügiõiguse äravõtmine

Kohus võib võtta süüdimõistetult kuni kolmeks aastaks jahipidamis- ja kalapüügiõiguse, kui isik mõistetakse süüdi jahipidamis- või kalapüügiõiguse rikkumisega seotud kuriteo eest.

§ 52¹. Riigisaladusele ja salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse ning riigisaladuse ja salastatud välisteabe töötlemise õiguse äravõtmine

Riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse nõuete rikkumisega seotud väärteo eest võib kohus või kohtuväline menetleja kohaldada süüdlasele lisakaristusena riigisaladusele ja salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse või riigisaladuse ja salastatud välisteabe töötlemise õiguse äravõtmist kuni üheks aastaks.

§ 52². Loomapidamise õiguse äravõtmine

Looma suhtes lubamatu teo toimepanemise eest võib kohus süüdimõistetule või süüdlasele kohaldada lisakaristusena mis tahes looma või teatud loomaliiki kuuluva looma pidamise õiguse äravõtmist:

- 1) kuriteo korral kuni viieks aastaks;
- 2) väärteo korral kuni kolmeks aastaks.

§ 53. Varaline karistus

(1) Mõistes isiku süüdi kuriteos ja karistades teda üle kolmeaastase või eluaegse vangistusega, võib kohus seaduses sätestatud juhtudel mõista lisakaristusena tasumiseks summa, mille suurus võib ulatuda süüdimõistetule kogu vara väärtuseni.

(2) Varalist karistust võib mõista lisakaristusena kuritegude eest, mis on toime pandud enne 2007. aasta 1. veebruari.

§ 54. Väljasaatmine

(1) Mõistes välisriigi kodaniku süüdi tahtlikult toimepandud kuriteos ja karistades teda vangistusega, võib kohus süüdimõistetule mõista lisakaristusena riigist väljasaatmise koos sissesõidukeeluga kuni kümneks aastaks. Kui süüdimõistetul on Eestis koos temaga seaduslikult ühises perekonnas elav abikaasa või alaealine laps, peab kohus väljasaatmise kohaldamist oma otsuses põhistama.

(2) Väljasaatmist ei kohaldata välisriigi süüdimõistetud kodanikule, kes on kuriteo toime pannud nooremana kui kaheksateistaastasena.

§ 55. Lisakaristuse tähtaeg

(1) Käesoleva seadustiku §-des 49 kuni 52² sätestatud lisakaristuse mõistmisel koos aresti või vangistusega laieneb lisakaristus põhikaristuse kandmise kogu ajale ja lisaks kohtuotsusega või kohtuvälise menetleja otsusega määratud tähtajale.

(2) Käesoleva seadustiku §-s 54 sätestatud väljasaatmisega kaasneva sissesõidukeelu tähtaega arvutatakse süüdimõistetu väljasaatmisest.

4. jagu Juriidilisele isikule süüteo eest kohaldatavad lisakaristused

§ 55¹. Juriidilisele isikule süüteo eest lisakaristuse mõistmine

Seaduses sätestatud juhtudel võib kohaldada lisakaristusena:

- 1) juriidilisest isikust süüdlase suhtes kohtu või kohtuvälise menetleja poolt riigisaladuse ja salastatud välisteabe töötlemise õiguse äravõtmist käesoleva seadustiku §-s 52¹ sätestatud tingimustel;
- 2) juriidilisest isikust süüdimõistetu või süüdlase suhtes kohtu poolt loomapidamise õiguse äravõtmist käesoleva seadustiku §-s 52² sätestatud tingimustel.

4. peatükk KARISTUSE KOHALDAMINE

1. jagu Karistuse kohaldamise alused

§ 56. Karistamise alus

(1) Karistamise alus on isiku süü. Karistuse mõistmisel kohtu poolt või määramisel kohtuvälise menetleja poolt arvestatakse kergendavaid ja raskendavaid asjaolusid, võimalust mõjutada süüdlast edaspidi hoiduma süütegude toimepanemisest ja õiguskorra kaitsmise huvisid.

(2) Vangistust võib mõista ainult siis, kui karistuse eesmärke ei ole võimalik saavutada kergema karistusega. Kui käesoleva seadustiku eriosa paragrahv võimaldab vangistuse kõrval mõista ka muid, kergemaid karistusi, peab kohus otsuses vangistuse mõistmist põhistama.

§ 57. Karistust kergendavad asjaolud

~~(1) Karistust kergendavad asjaolud on:~~

- ~~1) süüteo kahjulike tagajärgede ärahoidmine, samuti abi andmine kannatanule vahetult pärast süüteo toimepanemist;~~
- ~~2) kahju vabatahtlik hüvitamine;~~
- ~~3) süü ülestunnistamisele ilmumine, puhtsüdamlik kahetsus või süüteo avastamisele aktiivne kaasaaitamine;~~
- ~~4) süüteo toimepanemine raske isikliku olukorra mõjul;~~
- ~~5) süüteo toimepanemine ähvarduse või sunni, samuti teenistusliku, majandusliku või perekondliku sõltuvuse mõjul;~~
- ~~6) süüteo toimepanemine õigusvastase käitumisega esile kutsutud tugeva hingelise erutuse mõjul;~~
- ~~7) süüteo toimepanemine raseda või kõrges eas isiku poolt;~~
- ~~8) süüteo toimepanemine hädakaitse piiride ületamisel;~~
- ~~9) leppimine kannatanuga.~~

~~(2) Karistuse kohaldamisel võib arvestada ka käesoleva paragrahvi lõikes 1 loetlemata asjaolusid.~~

(1) Süüd kergendavad asjaolud on süüteo toimepanemine:

- 1) raske isikliku olukorra mõjul;
- 2) ähvarduse või sunni mõjul;
- 3) teenistusliku, majandusliku või perekondliku sõltuvuse mõjul;
- 4) õigusvastase käitumisega esile kutsutud tugeva hingelise erutuse mõjul;
- 5) raseda või kõrges eas isiku poolt;
- 6) hädakaitse piiride ületamisel;
- 7) oma tõelise või oletatava õiguse teostamiseks.

(2) Hinnates võimalust mõjutada süüdlast edaspidi hoiduma süütegude toimepanemisest, arvestatakse karistust kergendavate asjaoludena:

- 1) süü ülestunnistusele ilmumist;
- 2) puhtsüdamlikku kahetsust;
- 3) süüteo avastamisele aktiivset kaasaaitamist;
- 4) süüteo kahjulike tagajärgede ärahoidmist või kahju vabatahtlikku hüvitamist;
- 5) abi andmist kannatanule vahetult pärast süüteo toimepanemist või leppimist kannatanuga.

(3) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 loetletud asjaolud ei välista muude kergendavate asjaolude arvestamist.

§ 58. Karistust raskendavad asjaolud

~~Karistust raskendavad asjaolud on:~~

- ~~1) omakasu või muu madal motiiv;~~
- ~~2) süüteo toimepanemine erilise julmusega või kannatanut alandades;~~
- ~~3) süüteo toimepanemine teadvalt noorema kui kaheteistaastase, raseda, kõrges eas või abitus seisundis isiku, samuti raske psüühikahäirega isiku suhtes;~~
- ~~4) süüteo toimepanemine isiku suhtes, kes on süüdlasest teenistuslikus, majanduslikus või~~

~~perekondlikus sõltuvuses;~~

~~5) süüteo toimepanemine erakorralise või sõjaseisukorra ajal;~~

~~6) süüteo toimepanemine ühiskondlikku või loodusõnnetust ära kasutades;~~

~~7) süüteo toimepanemine üldohtlikul viisil;~~

~~8) raske tagajärje põhjustamine;~~

~~9) süüteo toimepanemine teise süüteo hõlbustamiseks või varjamiseks;~~

~~10) süüteo toimepanemine grupi poolt;~~

~~11) süüteo toimepanemise hõlbustamiseks ametliku vormiriietuse või ametitunnuste kasutamine.~~

(1) Kohus võib arvestada süüd raskendava asjaoluna süüteo toimepanemist:

1) omakasu või muul madalal motiivil;

2) erilise julmusega või kannatanut alandades;

3) teadvalt noorema kui kaheteistaastase, raseda, kõrges eas, abitus seisundis või raske psüühikahäirega isiku suhtes;

4) isiku suhtes, kes on süüdlasest teenistuslikus, majanduslikus või perekondlikus sõltuvuses;

5) alaealise suhtes usaldust, mõju või võimu kuritarvitades;

6) erakorralise või sõjaseisukorra ajal;

7) ühiskondlikku või loodusõnnetust ära kasutades;

8) üldohtlikul viisil;

9) raske tagajärje põhjustamisega;

10) teise süüteo hõlbustamiseks või varjamiseks;

11) grupi poolt;

12) ametliku vormiriietuse või ametitunnuste kasutamisega.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 loetletud asjaolud ei välista muude raskendavate asjaolude arvestamist.

§ 59. Karistust kergendava ja raskendava asjaolu korduva arvestamise keeld

Käesoleva seadustiku §-des 57 ja 58 sätestatud karistust kergendavaid või raskendavaid asjaolusid ei arvestata karistuse kohaldamisel, kui neid on seaduses kirjeldatud süüteo koosseisu tunnustena.

§ 60. Karistuse kergendamine seaduses sätestatud juhtudel

(1) Käesoleva seadustiku üldosas nimetatud juhtudel võib kohus kergendada isiku karistust käesoleva paragrahvi lõigetes 2 kuni 4 sätestatud korras.

(2) Kergendatud karistuse ülemmäär ei või olla üle kahe kolmandiku seaduses sätestatud karistuse ülemmäärast.

(3) Kergendatud karistuse alammäär on käesoleva seadustiku üldosas sätestatud vastava karistusliigi alammäär.

(4) Kui käesoleva seadustiku eriosas on kuriteo eest karistusena ette nähtud eluaegne vangistus, mõistetakse karistuse kergendamisel tähtajaline vangistus ~~mitte alla kolme aasta~~ kolmest kuni viieteistkümne aastani.

§ 60¹. Tegevkahetsus

Kohus võib kergendada isiku karistust §-s 60 ettenähtud piirides või vabastada ta karistusest, kui toimepandu vastab küll lõpuleviidud süüteo tunnustele, kuid isik loobub vabatahtlikult teo edasisest toimepanemisest või kõrvaldab muul viisil ohu.“

§ 61. Karistuse kohaldamine alla alammäära

(1) Erandlikke asjaolusid arvestades võib kohus või kohtuväline menetleja kohaldada karistust alla seaduses sätestatud alammäära.

(2) Kui käesoleva seadustiku eriosas sätestatud vangistuse alammäär on vähemalt viis aastat, ei või mõistetud vangistus olla väiksem kui üks aasta.

§ 62. Põhi- ja lisakaristuse kohaldamine

Ühe süüteo eest võib kohaldada ühe põhikaristuse ja ühe või mitu lisakaristust.

§ 63. Põhikaristuse kohaldamine mitme süüteo eest

(1) Kui isik on toime pannud ühe teo, mis vastab mitmele eri süüteokoosseisule, siis määratakse või mõistetakse talle üks karistus seadusesätte alusel, mis näeb ette raskeima karistuse.

(2) Kui isik on toime pannud mitu tegu, mis vastavad mitmele eri kuriteokoosseisule ja teda ei ole nendest ühegi eest varem karistatud, mõistetakse eraldi karistus iga teo eest ning liitkaristus käesoleva seadustiku § 64 järgi.

(3) Kui isik on toime pannud mitu tegu, mis vastavad mitmele eri väärteokoosseisule, siis määratakse või mõistetakse karistus iga väärteo eest eraldi.

(4) Kui isik on toime pannud mitu tegu, mis vastavad ühele väärteokoosseisule, ja teda ei ole nendest ühegi eest varem karistatud, võib kohus või kohtuväline menetleja selle väärteokoosseisu järgi mõistetava karistuse ülemmäära suurendada ühe kolmandiku võrra.

§ 64. Liitkaristuse mõistmine

(1) Samaliigiliste põhikaristuste korral mõistetakse liitkaristus mõistetud üksikkaristustest raskeima suurendamise teel või loetakse kergem karistus kaetuks raskeima karistusega.

(2) Kui üks mõistetud põhikaristustest on rahaline karistus, viiakse see täide iseseisvalt, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud juhul.

(3) Liitkaristus ei tohi ületada mõistetud üksikkaristuste summat ega käesoleva seadustiku eriosa vastavas paragrahvis sätestatud raskeima karistuse ülemmäära.

(4) Kui mõni mõistetud karistustest on eluaegne vangistus, mõistetakse liitkaristusena eluaegne vangistus.

(5) Eriliigilised lisakaristused viiakse täide iseseisvalt.

§ 65. Liitkaristuse hilisem mõistmine

(1) Kui pärast süüdimõistva kohtuotsuse kuulutamist tuvastatakse, et süüdimõistetud on pannud enne kohtuotsuse kuulutamist toime teise kuriteo, mõistetakse liitkaristus käesoleva seadustiku §-s 64 sätestatud korras. Eelmise kohtuotsuse järgi täielikult või osaliselt ära kantud karistus arvatakse liitkaristusest maha.

(2) Kui süüdimõistetud paneb pärast kohtuotsuse kuulutamist, kuid enne karistuse täielikku äraandmist toime uue kuriteo, suurendatakse uue kuriteo eest mõistetud karistust eelmise kohtuotsuse järgi mõistetud karistuse äraandmata osa võrra, järgides käesoleva seadustiku § 64 lõigetes 2, 4 ja 5 sätestatud. Sellisel juhul ei tohi liitkaristus ületada karistusliigi ülemmäära.

§ 66. Karistuse kandmine ositi

(1) Mõistes rahalise karistuse, aresti või kuni kuuekuulise vangistuse, võib kohus süüdlase perekondlikku, tööalast või tervislikku seisundit arvestades määrata karistuse tasumise või kandmise ositi. Korraga ära kantava vangistuse või aresti kestuse või rahalise karistuse osade suurused määrab kohus. Järjest kantava karistuse kestus peab olema vähemalt kaks päeva.

(2) Kohus või väärtegu menetlev kohtuväline menetleja võib mõjuvatel põhjustel määrata rahatrahvi tasumise ositi.

(3) Ositi tasutava või ära kantava karistuse täitmise tähtaeg ei tohi ületada ühte aastat.

§ 67. Karistuse tähtaegade arvutamine

(1) Vangistuse tähtaega arvutatakse aastates, kuudes ja päevades.

(2) Aresti tähtaega arvutatakse päevades. Ühele päevale arestile vastab kakskümmend neli tundi.

(3) Lisakaristuse tähtaega arvutatakse aastates ja kuudes.

§ 68. Eelvangistuse ja kinnipidamise arvestamine

(1) Eelvangistus, kaasa arvatud väljaandmis- ja loovutamishistuses viibitud aeg, arvatakse karistusaja hulka. Ühele eelvangistuspäevale vastab üks vangistuspäev või rahalise karistuse kolm päevamäära.

(2) Kinnipidamine väärteomenetluses arvatakse karistusaja hulka. Kahekümne neljale tunnile kinnipidamisele vastab üks päev aresti või rahatrahvi kümme trahviühikut.

2. jagu Vangistuse või aresti asendamine üldkasuliku tööga

§ 69. Üldkasulik töö

(1) Kohus võib aresti või kuni kaheaastast vangistust mõistes või käesoleva seadustiku §-s 73 või 74 sätestatud korras tingimisi kohaldatud vangistust täitmisele pöörates asendada selle üldkasuliku tööga. Ühele päevale arestile või vangistusele vastab ~~kaks tundi~~ üks tund

üldkasulikku tööd. Arest või vangistus asendatakse üldkasuliku tööga üksnes süüdlase või süüdimõistetud nõusolekul.

(2) Üldkasuliku töö kestus ei tohi ületada kaheksat tundi päevas. Kui süüdlane või süüdimõistetud teeb üldkasulikke tööd muust tööst ja õpingutest vabal ajal, ei tohi üldkasuliku töö kestus ületada nelja tundi päevas. Selle eest süüdlasele või süüdimõistetule tasu ei maksta.

(3) Üldkasuliku töö mõistmisel määrab kohus selle tegemise tähtaja, mis ei või ületada kuritegude puhul kahtkümmend nelja kuud ning väärtegude puhul kahteist kuud. Kohus võib kriminaalhooldusametniku ettekande alusel tähtaja kulgemise peatada süüdimõistetud haiguse või perekondliku olukorra tõttu või ajaks, kui süüdimõistetud on aja-, asendus- või reservteenistuses. Tähtaja kulgemise peatamisel ning uue tähtaja määramisel tuleb kohtul arvestada vastava süüteo eest ettenähtud üldkasuliku töö tähtaja üldist piirangut.

(4) Üldkasuliku töö tegemisel peab süüdimõistetud järgima kontrollnõudeid ning täitma talle pandud kohustusi vastavalt käesoleva seadustiku §-s 75 sätestatule. Kui süüdimõistetule on pandud kohustus osaleda käesoleva seadustiku § 75 lõike 2 punktis 8 sätestatud sotsiaalprogrammis, loetakse üldkasuliku töö tunnid kuni 30 tunni ulatuses kaetuks sotsiaalprogrammis osalemisega.

(5) Üldkasulikule tööle rakendatud süüdlasele või süüdimõistetule laienevad töö- ja tervisekaitset reguleerivad õigusaktid. Vajaduse korral määrab kohus enne aresti või vangistuse asendamist süüdlasele või süüdimõistetule tervisekontrolli eesmärgiga selgitada, kas süüdlase või süüdimõistetud tervises seisund võimaldab tal teha üldkasulikke tööd.

(6) Kui süüdlane või süüdimõistetud hoiab üldkasulikust tööst kõrvale, süüdimõistetud ei järgi kontrollnõudeid või ei täida talle pandud kohustusi, võib kohus ~~politseiasutuse taotluse või~~ kriminaalhooldusametniku ettekande alusel määrata süüdimõistetule täiendavaid kohustusi vastavalt käesoleva seadustiku § 75 lõikes 2 sätestatule, pikendada töö tegemise tähtaega, arvestades käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud töö tegemise üldist ajalist piirangut, või politseiasutuse taotluse või kriminaalhooldusametniku ettekande alusel pöörata süüdlasele või süüdimõistetule mõistetud aresti või vangistuse täitmisele. Aresti või vangistuse täitmisele pööramisel arvestatakse karistusest kantuks süüdlase või süüdimõistetud tehtud üldkasulik töö, mille ~~kaks tundi~~ üks tund võrdub ühe päeva aresti või vangistusega.

(6¹) Kui süüdlane või süüdimõistetud hoiab üldkasulikust tööst kõrvale või süüdimõistetud ei järgi kontrollnõudeid või ei täida talle pandud kohustusi, võib politseiasutus või kriminaalhooldusametnik koostada kirjaliku hoiatuse rikkumise kohta. Kolmanda või raske rikkumise korral esitab politseiasutus taotluse või kriminaalhooldusametnik ettekande kohtule vastavalt käesoleva paragrahvi lõikele 6.

(7) Kui süüdimõistetud paneb üldkasuliku töö tegemise ajal toime uue kuriteo, mille eest teda karistatakse vangistusega, asendatakse talle mõistetud üldkasuliku töö tegemata osa käesoleva paragrahvi lõikes 6 sätestatud vahekorras. Liitkaristus mõistetakse vastavalt käesoleva seadustiku § 65 lõikes 2 sätestatule.

2¹. jagu Vangistuse asendamine elektroonilise valve või raviga

§ 69¹. Vangistuse asendamine elektroonilise valvega

(1) Mõistes kuni kuuekuulise vangistuse, võib kohus asendada selle elektroonilise valvega. Ühele päevale vangistusele vastab üks päev elektroonilist valvet. Vangistus asendatakse elektroonilise valvega üksnes süüdimõistetud nõusolekul.

(2) Kui süüdimõistetud ei allu elektroonilisele valvele või võtab enne karistusaja lõppemist elektroonilise valve kohaldamise nõusoleku tagasi, pöörab kohus asendatud vangistuse täitmisele kriminaalhooldusametniku ettekande alusel.

(3) Kui süüdimõistetud paneb pärast kohtuotsuse kuulutamist, kuid enne karistuse täielikku ärakandmist toime uue kuriteo, suurendatakse uue kuriteo eest mõistetud karistust eelmise kohtuotsuse järgi mõistetud karistuse ärakandmata osa võrra vastavalt käesoleva seadustiku § 65 lõikele 2, kusjuures elektroonilise valve all olnud aega ei arvestata kantud karistuseks.

§ 69². Vangistuse asendamine raviga

(1) Kui isikule mõistetakse kuuekuuline kuni kaheaastane vangistus teo eest, mille ta on toime pannud ravitava või kontrollitava psüühikahäire tõttu, võib kohus asendada vangistuse raviga.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud võib seksuaalkurjategijate kompleksravi korral kohaldada üksnes osalise asendamisenä.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud võib kohaldada tingimisi ennetähtaegse vabastamise eeldusena.

(4) Vangistus asendatakse raviga üksnes isiku kirjalikul nõusolekul, mille ta saab anda pärast seda, kui talle on selgitatud kõiki raviga kaasnevaid mõjusid.

(5) Ravi tähtaeg määratakse karistusaja ulatuses, kuid mitte lühemana kui kaheksateist kuud ja pikemana kui kolm aastat.

(6) Ravi käesoleva paragrahvi tähenduses on:

- 1) narkomaanide sõltuvusravi varem vangistusega karistamata isikule, kes on kuriteo toime pannud narkomaania tõttu;
- 2) seksuaalkurjategijate kompleksravi täisealisele isikule, kes on kuriteo toime pannud seksuaalsuuniluse häire tõttu.

(7) Ravi seisneb süüdimõistetud allutamises statsionaarsele või ambulatoorsele ravile, mille eesmärk on kuriteo toimepanemise põhjuseks olnud psüühikahäire ravimine või selle häire kontrolli all hoidmine.

(8) Ravi ajal peab süüdimõistetud järgima kontrollnõudeid ning täitma talle pandud kohustusi vastavalt käesoleva seadustiku §-s 75 sätestatudle.

~~(9) Kui süüdimõistetud võtab enne ravi tähtaja lõppemist tagasi ravi kohaldamise nõusoleku, hoiab ravist kõrvale, ei järgi kontrollnõudeid või ei täida talle pandud kohustusi või kui süüdimõistetud ravi katkestatakse arsti ettekirjutusel ravi kõrvalmõjude või muu meditsiinilise näidustuse tõttu, pöörab kohus süüdimõistetule mõistetud vangistuse kriminaalhooldusametniku ettekande alusel täitmisele.~~

(9) Kui süüdimõistetud hoiab ravist kõrvale, ei järgi kontrollnõudeid või ei täida talle pandud kohustusi, võib kohus kriminaalhooldusametniku ettekande alusel määrata täiendavaid kohustusi vastavalt käesoleva seadustiku § 75 lõikes 2 sätestatule ja allutada süüdimõistetud täiendavalt elektroonilisele valvele tema nõusolekul või pöörata süüdimõistetule mõistetud vangistuse täitmisele. Kui süüdimõistetud võtab enne ravi tähtaja lõppemist tagasi ravi kohaldamise nõusoleku või kui süüdimõistetud ravi katkestatakse arsti ettekirjutusel ravi kõrvalmõjude või muu meditsiinilise näidustuse tõttu, pöörab kohus süüdimõistetule mõistetud vangistuse kriminaalhooldusametniku ettekande alusel täitmisele.

(9¹) Kui süüdimõistetud hoiab ravist kõrvale, ei järgi kontrollnõudeid või ei täida talle pandud kohustusi, võib kohus kriminaalhooldusametniku ettekande alusel määrata süüdimõistetule täiendavaid kohustusi vastavalt käesoleva seadustiku § 75 lõikes 2 sätestatule ja allutada ta elektroonilisele valvele tema nõusolekul või pöörata mõistetud vangistuse täitmisele. Kui süüdimõistetud võtab enne ravi tähtaja lõppemist tagasi ravi kohaldamise nõusoleku või ravi katkestatakse arsti ettekirjutusel ravi kõrvalmõjude või muu meditsiinilise näidustuse tõttu, pöörab kohus süüdimõistetule mõistetud vangistuse kriminaalhooldusametniku ettekande alusel täitmisele.

(10) Kui süüdimõistetud paneb ravi ajal toime uue kuriteo, mille eest teda karistatakse vangistusega, lõpetatakse tema suhtes ravi kohaldamine ning talle mõistetakse liitkaristus vastavalt käesoleva seadustiku § 65 lõikes 2 sätestatule.

(11) Ravi rahastatakse tervishoiuteenuste korraldamise seaduses sätestatud korras.

3. jagu Rahalise karistuse, rahatrahvi ja varalise karistuse asendamine

§ 70. Rahalise karistuse asendamine vangistuse, üldkasuliku töö või sõltuvusraviga

(1) Kui süüdimõistetud ei tasu talle mõistetud rahalise karistuse summat, asendab kohus rahalise karistuse vangistusega või süüdimõistetud nõusolekul üldkasuliku tööga käesoleva seadustiku §-s 69 sätestatud korras või käesoleva seadustiku §-s 69² sätestatud narkomaanide sõltuvusraviga.

(2) Rahalise karistuse kolmele päevamäärale vastab üks päev vangistust.

(3) Rahalise karistuse vangistusega asendamise korral on vangistuse alammäär kümme päeva.

§ 71. Varalise karistuse asendamine vangistusega

(1) Kui süüdimõistetud ei tasu talle mõistetud varalise karistuse summat, asendab kohus selle vangistusega. Varalise karistuse viiekümne miinimumpäevamäära suurusele summale vastab üks päev vangistust.

(2) Varalise karistuse vangistusega asendamise korral on vangistuse alammäär kolmkümmend päeva ja ülemmäär viis aastat.

§ 72. Rahatrahvi asendamine arestiga või üldkasuliku tööga

(1) Kui süüdlane ei tasu talle määratud või mõistetud rahatrahvi, asendab kohus selle tasumata osas arestiga või süüdlase nõusolekul üldkasuliku tööga käesoleva seadustiku §-s 69 sätestatud korras.

(2) Rahatrahvi kümnele trahviühikule vastab üks päev aresti. Kui süüdlasele määratud või mõistetud rahatrahv on kolm kuni üheksa trahviühikut, arvestatakse rahatrahv üldkasuliku tööga asendamisel vastavaks ühele päevale arestile.

(3) Rahatrahvi arestiga asendamise korral on aresti alammäär üks päev.

5. peatükk KARISTUSEST VABASTAMINE

§ 73. Karistusest tingimisi vabastamine

(1) Kui kohus, arvestades kuriteo toimepanemise asjaolusid ja süüdlase isikut, leiab, et mõistetud tähtajalise vangistuse ärakandmine või rahalise karistuse tasumine süüdimõistetu poolt ei ole otstarbekas, võib ta määrata, et tingimisi jäetakse karistus süüdimõistetu suhtes kohaldamata. Sellisel juhul ei pöörata mõistetud karistust täielikult või osaliselt täitmisele, kui süüdimõistetu ei pane kohtu määratud katseajal toime uut tahtlikku kuritegu ning käesoleva paragrahvi lõigetest 4 ja 5 ei tulene teisiti.

(2) Kui kohus otsustab, et mõistetud vangistust või rahalist karistust ei pöörata osaliselt täitmisele, määrab kohus, milline osa vangistusest või rahalisest karistusest kantakse ära või tasutakse kohe ja millist vangistuse või rahalise karistuse osa tingimisi ei pöörata täitmisele.

(2¹) Kuriteo toimepanemise ajal nooremale kui kaheksateistaastasele isikule kohe ärakandmisele kuuluva vangistuse pikkus on kuni 30 päeva.

(3) Katseajaks määratakse ~~kolm~~ üks kuni viis aastat.

(4) Kui süüdimõistetu paneb katseajal toime uue kuriteo, mille eest teda karistatakse vangistusega, mõistetakse liitkaristus vastavalt käesoleva seadustiku § 65 lõikes 2 sätestatule. Kui uus kuritegu pandi toime ettevaatamatusest, võib kohus uuesti kohaldada karistusest tingimisi vabastamist. Kui uus kuritegu pandi toime tahtlikult, võib kohus kohaldada karistusest tingimisi vabastamist koos käitumiskontrolliga ja süüdimõistetu nõusolekul täiendavalt allutada ta käesoleva seadustiku § 75 lõike 2 punktis 9 sätestatud elektroonilisele valvele. Vangistuse täitmisele pööramise korral võib kohus asendada selle üldkasuliku tööga käesoleva seadustiku §-s 69 sätestatud korras.

(5) Kui süüdimõistetu paneb katseajal toime uue kuriteo, mille eest teda karistatakse rahalise karistusega, mõistetakse liitkaristus vastavalt käesoleva seadustiku § 65 lõikes 2 sätestatule. Sellisel juhul võib kohus jätta eelmise kuriteo eest mõistetud karistuse täitmisele pööramata, määrates, et uue kuriteo eest mõistetud rahaline karistus viiakse täide iseseisvalt.

~~(6) Karistusest tingimisi vabastamist ei kohaldata tahtliku kuriteo toimepannud isikule, keda on varem karistatud vangistusega.~~

§ 74. Karistusest tingimisi vabastamine süüdimõistetu allutamise ja käitumiskontrollile

(1) Kui kohus, arvestades kuriteo toimepanemise asjaolusid ja süüdlase isikut, leiab, et mõistetud tähtajalise vangistuse ärakandmine süüdimõistetute poolt ei ole otstarbekas, võib ta määrata, et tingimisi jäetakse vangistus süüdimõistetute suhtes kohaldamata. Sellisel juhul ei pöörata mõistetud karistust täielikult või osaliselt täitmisele, kui süüdimõistetute ei pane kohtu määratud katseajal toime uut kuritegu, täidab talle katseajaks kooskõlas käesoleva seadustiku §-ga 75 pandud kontrollnõudeid ja kohustusi ning käesoleva paragrahvi lõigetest 4–6 ei tulene teisiti. Käesoleva seadustiku § 75 lõike 2 punktis 9 sätestatud elektroonilise valve kohustust võib süüdimõistetutele kohaldada käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud juhul.

(2) Kui kohus otsustab, et mõistetud vangistust ei pöörata osaliselt täitmisele, määrab kohus, milline osa vangistusest kantakse ära kohe ja millist vangistuse osa tingimisi ei pöörata täitmisele.

(2¹) Kuriteo toimepanemise ajal noorema kui kaheksateistaastase isiku kohe ärakandmisele kuuluva vangistuse pikkus on kuni 30 päeva.

(3) Katseajaks määratakse kaheksateist kuus kuud kuni kolm aastat.

(3¹) Kui määratud katseajast on möödunud vähemalt kuus kuud ning süüdimõistetute on järginud kontrollnõudeid ja täitnud talle pandud kohustusi, võib kohus kriminaalhooldusametniku ettekande alusel vabastada süüdimõistetute edasisest käesoleva seadustiku §-s 75 sätestatud käitumiskontrollist või lühendada nimetatud käitumiskontrolli aega ning määrata, et mõistetud vangistust ei pöörata täitmisele, kui süüdimõistetute ei pane ülejäänud katseaja jooksul toime uut tahtlikku kuritegu.

(4) Kui süüdimõistetute katseajal ei järgi kontrollnõudeid või ei täida talle pandud kohustusi, võib kohus kriminaalhooldusametniku ettekande alusel määrata täiendavaid kohustusi vastavalt käesoleva seadustiku § 75 lõikes 2 sätestatule, pikendada katseaega kuni ühe aasta võrra või pöörata karistuse täitmisele.

(4¹) Kui süüdimõistetute katseajal ei järgi kontrollnõudeid või ei täida talle pandud kohustusi, võib kriminaalhooldusametnik koostada süüdimõistetutele kirjaliku hoiatuse rikkumise kohta. Kolmanda või raske rikkumise korral esitab kriminaalhooldusametnik ettekande kohtule vastavalt käesoleva paragrahvi lõikele 4.

(5) Kui süüdimõistetute paneb katseajal toime uue kuriteo, mille eest teda karistatakse vangistusega, mõistetakse liitkaristus vastavalt käesoleva seadustiku § 65 lõikes 2 sätestatule. Kui uus kuritegu pandi toime ettevaatamatusest, võib kohus uuesti kohaldada karistusest tingimisi vabastamist. Kui uus kuritegu pandi toime tahtlikult, võib kohus kohaldada karistusest tingimisi vabastamist koos käitumiskontrolliga ja süüdimõistetute nõusolekul täiendavalt allutada ta käesoleva seadustiku § 75 lõike 2 punktis 9 sätestatud elektroonilisele valvele. Vangistuse täitmisele pööramise korral võib kohus asendada selle üldkasuliku tööga käesoleva seadustiku §-s 69 sätestatud korras.

(6) Kui süüdimõistetute paneb katseajal toime uue kuriteo, mille eest teda karistatakse rahalise karistusega, mõistetakse liitkaristus vastavalt käesoleva seadustiku § 65 lõikes 2 sätestatule. Sellisel juhul võib kohus jätta eelmise kuriteo eest mõistetud karistuse täitmisele pööramata, määrates, et uue kuriteo eest mõistetud rahaline karistus viiakse täide iseseisvalt.

§ 75. Käitumiskontroll

(1) Käitumiskontrolli ajal on süüdimõistetu kohustatud järgima järgmisi kontrollnõudeid:

- 1) elama kohtu määratud alalises elukohas;
- 2) ilmuma kriminaalhooldaja määratud ajavahemike järel kriminaalhooldusosakonda registreerimisele;
- 3) alluma kriminaalhooldaja kontrollile oma elukohas ning esitama talle andmeid oma kohustuste täitmise ja elatusvahendite kohta;
- 4) saama kriminaalhooldusametnikult eelneva loa elukohast lahkumiseks Eesti territooriumi piires kauemaks kui viieteistkümneks päevaks;
- 5) saama kriminaalhooldusametnikult eelneva loa elu-, töö- või õppimiskoha vahetamiseks;
- 6) saama kriminaalhooldusametnikult eelneva loa Eesti territooriumilt lahkumiseks ja väljaspool Eesti territooriumi viibimiseks.

(2) Arvestades kuriteo toimepanemise asjaolusid ning süüdimõistetu isikut, võib kohus määrata, et süüdimõistetu on käitumiskontrolli ajal kohustatud:

- 1) heastama kuriteoga tekitatud kahju kohtu määratud ajaks;
- 2) mitte tarvitama alkoholi ~~ja narkootikume~~;
- 2¹) mitte tarvitama narkootikume;
- 3) mitte omama, kandma ja kasutama relva;
- 4) otsima endale töökoha, omandama üldhariduse või eriala kohtu määratud tähtajaks;
- 5) alluma ettenähtud ravile, kui ta on selleks eelnevalt nõusoleku andnud;
- 6) täitma ülalpidamiskohustust;
- 7) mitte viibima kohtu määratud paikades ega suhtlema kohtu määratud isikutega;
- 8) osalema sotsiaalabi programmis;
- 9) alluma elektroonilisele valvele, kui ta on selleks eelnevalt nõusoleku andnud.

(3) Kohus võib kriminaalhooldusametniku ettekande alusel kergendada või tühistada süüdimõistetule käitumiskontrolli ajaks määratud kohustusi või panna süüdimõistetule täiendavaid kohustusi vastavalt käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatule.

(4) Kui süüdimõistetu lubab oma käitumist parandada ja võtab endale käesoleva paragrahvi lõikes 2 loetlemata kohustusi, võib kohus need kohustustena kinnitada.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud kontrollnõuete täitmine peatub osaliselt täitmisele pööratud vangistuse kandmise ajaks.

§ 75¹. Elektrooniline valve

(1) Elektrooniline valve on süüdimõistetule kohtu poolt määratud tähtajaks pandud kohustus alluda liikumisvabaduse piirangute või alkoholi tarvitamise keelu täitmise kontrollimisele elektroonilise seadme abil, mis on kinnitatud süüdimõistetu keha külge ning mille abil on võimalik kindlaks määrata teha süüdimõistetu asukoht või alkoholi tarvitamine. Elektroonilise valve seadme liigi valib kriminaalhooldusametnik.

(2) Vajaduse korral määrab kohus enne elektroonilise valve kohaldamist süüdimõistetule tervisekontrolli eesmärgiga selgitada, kas süüdimõistetu tervises seisund võimaldab tema allutamist elektroonilisele valvele.

~~(3) Elektroonilise valve tähtaja võib määrata ühest kuust kuni kahesteistkümne kuuni.~~

(3) Elektroonilise valve tähtaja võib määrata:

1) teise astme kuriteo või esimese astme kuriteo ettevaatamatus toimepanemises süüdimõistetule ühest kuust kuni kuue kuuni;

2) esimese astme kuriteo tahtlikus toimepanemises süüdimõistetule ühest kuust kuni kaheistkümne kuuni.

(4) Elektroonilise valve tähtaeg hakkab kulgema päevast, kui elektroonilise valve seade kinnitatakse süüdimõistetute keha külge.

(5) Kriminaalhooldaja ettekande alusel võib kohus pikendada või lühendada süüdimõistetule esialgselt määratud elektroonilise valve tähtaega, arvestades käesoleva paragrahvi lõike 3 punktis 2 sätestatud piirangut.

(6) Kui süüdimõistetute võtab enne elektroonilise valve tähtaja lõppemist tagasi elektroonilise valve kohaldamise nõusoleku, pöörab kohus kandmata jäänud karistuse osa kriminaalhooldusametniku ettekande alusel täitmisele.

§ 76. Vangistusest tingimisi ennetähtaegne vabastamine

(1) Teise astme kuriteo või esimese astme kuriteo ettevaatamatus toimepanemises süüdimõistetute ~~isiku~~ võib kohus katseajaga tingimisi enne tähtaega vangistusest vabastada, kui süüdimõistetute on tegelikult ära kandnud:

1) vähemalt ühe kolmandiku mõistetud karistusajast, kuid mitte vähem kui neli kuus kuud ning isik nõustub käesoleva seadustiku § 75 lõike 2 punktis 9 sätestatud elektroonilise valve kohaldamisega või

2) vähemalt ~~poole-ühe kolmandiku~~ mõistetud karistusajast, kuid mitte vähem kui ~~kuus-kuud~~ neli kuud ning isik oli kuriteo toimepanemise ajal noorem kui kaheksateistaastane või

3) vähemalt poole mõistetud karistusajast, kuid mitte vähem kui neli kuud.

~~(2) Esimese astme kuriteo tahtlikus toimepanemises süüdimõistetute isiku võib kohus katseajaga tingimisi enne tähtaega vangistusest vabastada, kui süüdimõistetute on tegelikult ära kandnud:~~

~~1) vähemalt poole mõistetud karistusajast ning isik nõustub käesoleva seadustiku § 75 lõike 2 punktis 9 sätestatud elektroonilise valve kohaldamisega või~~

~~2) vähemalt kaks kolmandikku mõistetud karistusajast.~~

(2) Kohus vabastab käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kuriteo toime pannud süüdimõistetute, kes oli kuriteo toimepanemise ajal noorem kui kaheksateistaastane, katseajaga tingimisi enne tähtaega vangistusest, kui ta on tegelikult ära kandnud vähemalt poole mõistetud karistusajast, kuid mitte vähem kui neli kuud.

~~(2¹) Katseajaga tingimisi enne tähtaega ei vabastata süüdimõistetute isikut, keda on karistatud vähemalt kaheaastase vangistusega ja kellel on jäänud mõistetud karistusajast kanda vähem kui kaks kuud.~~

~~(3) Katseajaga tingimisi enne tähtaega vangistusest vabastamise otsustamisel arvestab kohus kuriteo toimepanemise asjaolusid, süüdimõistetute isikut, varasemat elukäiku ning käitumist karistuse kandmise ajal, samuti tema elutingimusi ja neid tagajärgi, mida võib süüdimõistetutele kaasa tuua tingimisi enne tähtaega karistusest vabastamine.~~

(3) Esimese astme kuriteo tahtlikus toimepanemises süüdimõistetute võib kohus katseajaga tingimisi enne tähtaega vangistusest vabastada, kui süüdimõistetute on tegelikult ära kandnud:

1) vähemalt poole mõistetud karistusajast ning isik nõustub käesoleva seadustiku § 75 lõike 2 punktis 9 sätestatud elektroonilise valve kohaldamisega või

2) vähemalt poole mõistetud karistusajast ning isik oli kuriteo toimepanemise ajal noorem kui kaheksateistaastane või

3) vähemalt kaks kolmandikku mõistetud karistusajast.

(4) Katseaeg määratakse ärakandmata karistusaja ulatuses, kuid mitte lühemana kui üks aasta. Katseajaks allutatakse isik käesoleva seadustiku §-s 75 sätestatud käitumiskontrollile.

(4) Kohus vabastab käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud kuriteo toime pannud süüdimõistetut, kes oli kuriteo toimepanemise ajal noorem kui kaheksateistaastane, katseajaga tingimisi enne tähtaega vangistusest, kui ta on tegelikult ära kandnud vähemalt kaks kolmandikku mõistetud karistusajast.

(4⁺) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punkti 2 või lõike 2 punkti 2 alusel vabastatavale süüdimõistetule võib kohus süüdimõistetut nõusolekul panna täiendavalt kohustuse alluda käesoleva seadustiku § 75 lõike 2 punktis 9 sätestatud elektroonilisele valvele.

(5) Kui isik katseajal ei järgi kontrollnõudeid või ei täida talle pandud kohustusi või ei allu elektroonilisele valvele, pöörab kohus kandmata jäänud karistuse osa kriminaalhooldusametniku ettekande alusel täitmisele.

(5) Katseajaga tingimisi enne tähtaega ei vabastata süüdimõistetut, keda on karistatud vähemalt kaheaastase vangistusega ja kellel on jäänud mõistetud karistusajast kanda vähem kui kaks kuud.

(6) Kui isik paneb katseajal toime uue tahtliku kuriteo, mille eest teda karistatakse vangistusega, viiakse kandmata jäänud karistuse osa täide. Sellisel juhul mõistetakse liitkaristus vastavalt käesoleva seadustiku § 65 lõikes 2 sätestatule.

(6) Katseajaga tingimisi enne tähtaega vangistusest vabastamise otsustamisel arvestab kohus kuriteo toimepanemise asjaolusid, süüdimõistetut isikut, varasemat elukäiku ning käitumist karistuse kandmise ajal, samuti tema elutingimusi ja neid tagajärgi, mida võib süüdimõistetule kaasa tuua tingimisi enne tähtaega karistusest vabastamine.

(7) Katseaeg määratakse ärakandmata karistusaja ulatuses, kuid mitte lühemana kui kuus kuud. Katseajaks allutatakse süüdimõistetut käesoleva seadustiku §-s 75 sätestatud käitumiskontrollile kuueks kuuks kuni kahekümne neljaks kuuks.

(8) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punkti 3 või lõike 3 punkti 3 alusel vabastatavale süüdimõistetule võib kohus süüdimõistetut nõusolekul panna täiendavalt kohustuse alluda käesoleva seadustiku § 75 lõike 2 punktis 9 sätestatud elektroonilisele valvele.

(9) Kui määratud katseaja algusest on möödunud vähemalt kuus kuud ning süüdimõistetut on järginud kontrollnõudeid ning täitnud talle pandud kohustusi, võib kohus kriminaalhooldusametniku ettekande alusel vabastada süüdimõistetut edasisest käesoleva seadustiku §-s 75 sätestatud käitumiskontrollist või lühendada käesoleva seadustiku §-s 75 sätestatud käitumiskontrolli aega ning määrata, et mõistetud vangistust ei pöörata täitmisele, kui süüdimõistetut ei pane ülejäänud katseaja jooksul toime uut tahtlikku kuritegu.

(10) Kui süüdimõistetut katseajal ei järgi kontrollnõudeid või ei täida talle pandud kohustusi või ei allu elektroonilisele valvele, võib kohus kriminaalhooldusametniku ettekande alusel määrata täiendavaid kohustusi vastavalt käesoleva seadustiku § 75 lõikes 2 sätestatule, pikendada käitumiskontrolli aega, arvestades käesoleva paragrahvi lõikes 7 sätestatud tähtaja üldist piirangut või pöörata kandmata jäänud karistuse osa täitmisele.

(11) Kui süüdimõistetu katseajal ei järgi kontrollnõudeid või ei täida talle pandud kohustusi, võib kriminaalhooldusametnik koostada kirjaliku hoiatuse rikkumise kohta. Kolmanda või raske rikkumise korral esitab kriminaalhooldusametnik ettekande kohtule vastavalt käesoleva paragrahvi lõikele 10.

(12) Kui süüdimõistetu paneb katseajal toime uue tahtliku kuriteo, mille eest teda karistatakse vangistusega, viiakse kandmata jäänud karistuse osa täide. Sellisel juhul mõistetakse liitkaristus vastavalt käesoleva seadustiku § 65 lõikes 2 sätestatule.

§ 77. Eluaegsest vangistusest tingimisi vabastamine

(1) Eluaegse vangistusega karistatud isiku võib kohus katseajaga tingimisi karistusest vabastada, kui süüdimõistetu on karistusajast tegelikult ära kandnud vähemalt kolmkümmend aastat.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isiku tingimisi ennetähtaegsel vabastamisel arvestatakse käesoleva seadustiku § 76 lõikes 3 sätestatut.

(3) Katseajaks määratakse viis kuni kümme aastat.

(4) Kui isik paneb katseajal toime uue tahtliku kuriteo, saadetakse ta eluaegset vangistust kandma.

§ 78. Katseaja arvestamine

Katseaeg hakkab kulgema:

1) käesoleva seadustiku §-des 73 ja 74 sätestatud juhtudel kohtulahendi kuulutamisest, välja arvatud käesoleva seadustiku §-s 75 sätestatud käitumiskontrolli nõuete osas, mida hakatakse kohaldama pärast kohtulahendi jõustumist;

2) käesoleva seadustiku §-des 76 ja 77 sätestatud juhtudel kohtulahendi jõustumisest.

§ 79. Karistuse kandmisest vabastamine isiku parandamatu haiguse tõttu

(1) Parandamatult rasket haigust põdeva isiku võib kohus karistuse kandmisest vabastada. Seejuures arvestab kohus toimepandud kuriteo asjaolusid, süüdimõistetu isikut ja haiguse iseloomu.

(2) Kui isik on kuriteo toime pannud süüdivana, kuid jäänud enne või pärast kohtuotsuse tegemist vaimuhaigeks, nõdrameelseks või kui tal on tekkinud muu raske psüühikahäire ja ta ei ole võimeline aru saama oma teo keelatusest või oma käitumist vastavalt sellele arusaamisele juhtima, vabastab kohus ta karistusest või selle kandmisest. Sellisel juhul juhindub kohus käesoleva seadustiku §-s 86 sätestatust.

(3) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 nimetatud isik terveneb enne käesoleva seadustiku §-s 82 sätestatud aegumistähtaja möödumist, võib kohus pöörata karistuse või selle kandmata osa täitmisele.

§ 80. Karistusest vabastamine, kui isik on kuriteo tagajärjel raskelt kannatanud

Kui süüdimõistetu on kuni viieaastase vangistusega karistatava kuriteo toimepanemise tagajärjel ise raskelt kannatada saanud, võib kohus ta karistusest vabastada.

6. peatükk AEGUMINE

§ 81. Süüteo aegumine

(1) Kedagi ei tohi kuriteo toimepanemises süüdi mõista ega karistada, kui kuriteo toimepanemisest kuni selle kohta tehtud kohtuotsuse jõustumiseni on möödunud:

- 1) kümme aastat esimese astme kuriteo toimepanemisest;
- 2) viis aastat teise astme kuriteo toimepanemisest.

~~(2) Süütegu inimsuse vastu, sõjasüütegu ja süütegu, mille eest on ette nähtud eluaegne vangistus, ei aegu. Agressioonikuritegu, genotsiidikuritegu, inimsusevastane kuritegu, sõjakuritegu ja kuritegu, mille eest on ette nähtud eluaegne vangistus, ei aegu.~~

(3) Väärtegu on aegunud, kui selle toimepanemisest kuni selle kohta tehtud otsuse jõustumiseni on möödunud kaks aastat. Maksu- või konkurentsialane väärtegu on aegunud, kui teo toimepanemisest kuni selle kohta tehtud otsuse jõustumiseni on möödunud kolm aastat.

(4) Jätkuva süüteo korral arvutatakse aegumise tähtaega viimase teo toimepanemisest. Vältava süüteo korral arvutatakse aegumise tähtaega vältava teo lõppemisest.

(5) Kuriteo aegumine katkeb kriminaalmenetluses järgmiste menetlustoimingute tegemisega:

- 1) kahtlustatavale või süüdistatavale tõkendi kohaldamisega või tema vara või rahapesu objektiks oleva vara arestimisega;
- 2) süüdistatava kohtu alla andmisega;
- 3) kohtuliku arutamise edasilükkamisega süüdistatava ilmumata jäämise korral;
- 4) kohtulikul arutamisel süüdistatava ülekuulamisega;
- 5) kohtulikul arutamisel ekspertiisi või täiendavate tõendite kogumise määramisega.

(6) Kui kuriteo aegumine on katkenud, algab aegumine uuesti käesoleva paragrahvi lõikes 5 sätestatud menetlustoimingu tegemisest. Isikut ei tohi kuriteo toimepanemises siiski süüdi mõista ega karistada, kui selle toimepanemisest kuni selle kohta tehtud kohtuotsuse jõustumiseni on möödunud käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatust viie aasta võrra pikem aeg.

(7) Süüteo aegumine peatub:

- 1) kahtlustatava, süüdistatava või menetlusaluse isiku kõrvalehoidumisel kohtueelsest menetlusest, kohtuvälisest menetlusest või kohtust kuni isiku kinnipidamiseni või tema ilmumiseni menetleja juurde;
- 2) väärteo tunnustega teo kohta kriminaalmenetluse alustamisel kuni kriminaalmenetluse lõpetamiseni;
- 3) seksuaalse enesemääramise vastase kuriteo toimepanemisel noorema kui kaheksateistaastase isiku suhtes kuni kannatanu kaheksateistaastaseks saamiseni, kui kriminaalmenetluse ajend ei ilmnenu enne tema poolt nimetatud vanuse saavutamist.

(8) Käesoleva paragrahvi lõike 7 punktides 1 ja 2 sätestatud juhtudel ei uuene aegumine, kui kuriteo toimepanemisest on möödunud viisteist aastat või väärteo toimepanemisest on möödunud kolm aastat.

§ 82. Otsuse täitmise aegumine

(1) Otsust ei asuta täitma, kui otsuse jõustumisest on möödunud:

- 1) viis aastat esimese astme kuriteo asjas tehtud kohtuotsuse jõustumisest;
- 2) kolm aastat teise astme kuriteo asjas tehtud kohtuotsuse jõustumisest;
- 3) üks aasta väärteo kohta tehtud otsuse jõustumisest.

(2) Otsuse täitmise aegumine peatub:

- 1) ajaks, mil isik hoidub kõrvale talle kohaldatud karistuse kandmisest või tasumisest;
- 2) käesoleva seadustiku §-s 73 või 74 sätestatu alusel määratud katseajaks;
- 3) ajaks, mil isikule kohaldatud karistuse täitmisele pööramine on edasi lükatud või karistuse täitmise tähtaega on pikendatud;
- 4) ajaks, mil isik on välisriigis ja teda ei anta välja või teda ei saa välja anda.

(2¹) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud juhtudel ei uuene aegumine ning kandmata jäänud karistust või karistuse osa ei pöörata täitmisele, kui kohtulahendi tegemise aluseks oleva kriminaalhooldusametniku ettekande kohtusse esitamisest on möödunud 15 aastat ning kohtul ei ole olnud võimalik isiku suhtes lahendit teha.

(3) Süüdimõistva kohtuotsuse täitmine ei aegu, kui karistuseks on mõistetud eluaegne vangistus.

(4) Täitmisele pööratud rahatrahvi sissenõue aegub, kui rahatrahvi ei ole sisse nõutud nelja aasta jooksul väärteoasjas tehtud otsuse jõustumisest. Täitmise aegumine peatub võlgniku vangistuses viibimise või aresti kandmise ajaks.

(5) Täitmisele pööratud rahalise karistuse ja varalise karistuse sissenõue aegub, kui rahalist karistust või varalist karistust ei ole sisse nõutud seitsme aasta jooksul kriminaalasjas tehtud kohtuotsuse jõustumisest. Täitmise aegumine peatub võlgniku vangistuses viibimise ajaks.

7. peatükk MUUD MÕJUTUSVAHENDID

§ 83. Süüteo toimepanemise vahendi ja vahetu objekti konfiskeerimine

(1) Kohus võib konfiskeerida tahtliku süüteo toimepanemise vahendi, kui see kuulub otsuse või määruse tegemise ajal toimepanijale.

(2) Seaduses sätestatud juhtudel võib kohus konfiskeerida tahtliku süüteo toimepanemise vahetuks objektiks olnud aine või eseme või süüteo ettevalmistamiseks kasutatud aine või eseme, kui need kuuluvad otsuse tegemise ajal toimepanijale ja nende konfiskeerimine ei ole seaduse järgi kohustuslik.

(3) Erandina võib kohus konfiskeerida käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 nimetatud vahendi, aine või eseme, kui see kuulub otsuse või määruse tegemise ajal kolmandale isikule ja kui ta:

- 1) on vähemalt kergemeelsusega kaasa aidanud vahendi, aine või eseme kasutamisele süüteo toimepanemisel või ettevalmistamisel,
- 2) on omandanud vahendi, aine või eseme täielikult või olulisel osal toimepanija arvel, kingitusena või muul viisil turuhinnast oluliselt soodsamalt või
- 3) teadis, et vahend, aine või ese võõrandatakse talle konfiskeerimise vältimiseks.

(3¹) Kui tahtliku süüteo toimepanemise vahend või süüteo vahetu objekt oli isiku kasutuses kasutuslepingu või omandireservatsiooniga müügilepingu alusel, võib kohus konfiskeerida nimetatud lepingust tulenevad isiku varalised õigused.

(4) Vahend, aine või ese konfiskeeritakse, kui selle omamiseks vajalik luba puudub.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud juhul võib vahendi, eseme või aine konfiskeerida, kui isik on toime pannud vähemalt õigusvastase teo.

(6) Väärteo toimepanemise vahendi ning väärteo vahetuks objektiks olnud aine või eseme võib käesoleva paragrahvi lõigetes 1, 2 ja 4 sätestatud juhtudel konfiskeerida seaduses ettenähtud kohtuväline menetleja.

§ 83¹. Süüteoga saadud vara konfiskeerimine

(1) Kohus konfiskeerib tahtliku süüteoga saadud vara, kui see kuulub otsuse või määruse tegemise ajal toimepanijale.

(2) Erandina konfiskeerib kohus käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud vara, kui see kuulub otsuse tegemise ajal kolmandale isikule ja kui:

1) see on omandatud täielikult või olulises osas toimepanija arvel, kingitusena või muul viisil turuhinnast oluliselt soodsamalt või

2) kolmas isik teadis, et vara võõrandatakse talle konfiskeerimise vältimiseks.

(3) Süüteoga saadud vara võib jätta osaliselt või täielikult konfiskeerimata, kui konfiskeerimine oleks süüteo asjaolusid või isiku olukorda arvestades ebamõistlikult koormav või kui vara väärtus on vara hoiu-, võõrandamis- või hävitamiskuludega võrreldes ebaproportsionaalselt väike. Kohus võib tsiviilhagi rahuldamise eesmärgil vähendada konfiskeeritava vara suurust tsiviilhagi eseme võrra.

§ 83². Kuriteoga saadud vara laiendatud konfiskeerimine

(1) Mõistes isiku süüdi kuriteos ja karistades teda üle kolmeaastase või eluaegse vangistusega, konfiskeerib kohus käesolevas seadustikus sätestatud juhtudel osa või kogu kuriteo toimepanija vara, kui see kuulub otsuse tegemise ajal toimepanijale ja kui kuriteo olemuse, isiku legaalse sissetuleku ja varandusliku olukorra ning elatustaseme erinevuse või muu põhjuse tõttu on alust eeldada, et isik on saanud vara kuriteo toimepanemise tulemusena. Konfiskeerimist ei kohaldata varale, mille suhtes isik tõendab, et see on omandatud õiguspäraselt saadud vahendite arvel.

(2) Erandina võib kohus käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud alustel ja ulatuses konfiskeerida kolmandale isikule kuuluva vara, kui see kuulub otsuse tegemise ajal kolmandale isikule ja kui:

1) see on omandatud täielikult või olulises osas toimepanija arvel, kingitusena või muul viisil turuhinnast oluliselt soodsamalt või

2) kolmas isik teadis, et vara võõrandatakse talle konfiskeerimise vältimiseks.

(3) Konfiskeerimist ei kohaldata kolmanda isiku varale, mis on omandatud rohkem kui viis aastat enne kuriteo toimepanemist.

(4) Kuriteoga saadud vara laiendatud konfiskeerimisel arvestatakse käesoleva seadustiku § 83¹ lõikes 3 sätestatut.

§ 84. Konfiskeerimise asendamine

Kui süüteoga saadud vara on võõrandatud, ära tarvitatud või selle äravõtmine pole muul põhjusel võimalik või otstarbekas, võib kohus välja mõista summa, mis vastab konfiskeerimisele kuuluva vara väärtusele.

§ 85. Konfiskeerimise toime

(1) Konfiskeeritu läheb riigi omandisse või saadetakse rahvusvahelises lepingus sätestatud juhtudel tagasi.

(2) Kolmanda isiku õigused jäävad konfiskeerimisel püsima. Riik maksab kolmandale isikule hüvitist, välja arvatud käesoleva seadustiku § 83 lõigetes 3 ja 4, § 83¹ lõikes 2 ning § 83² lõikes 2 sätestatud juhtudel.

(3) Kohtuvälise menetleja või kohtu lahend konfiskeerimise kohta toimib enne selle jõustumist võõrandamiskeeluna.

§ 86. Psühhiaatriline sundravi

(1) Kui isik on pannud õigusvastase teo toime süüdimatus seisundis või kui ta on pärast kohtuotsuse tegemist, kuid enne karistuse ärakandmist jäänud vaimuhaigeks, nõdrameelseks või kui tal on tekkinud muu raske psüühikahäire, samuti kui tal on eeluurimise või kohtus asja arutamise ajal tuvastatud nimetatud seisundid, mis ei võimalda kindlaks teha tema vaimset seisundit õigusvastase teo toimepanemise ajal ning ta on oma teo ja vaimse seisundi tõttu ohtlik endale ja ühiskonnale ning vajab ravi, määrab kohus talle psühhiaatrilise sundravi.

(1¹) Kohtu määratavat psühhiaatrilist sundravi kohaldatakse algselt statsionaarse ravina

(1²) Psühhiaatrilist sundravi võidakse kohaldada ambulatoorse ravina, kui psühhiaatrilisele sundravile allutamisel ei kujuta isik ohtu endale ja ühiskonnale ning on tõenäoline, et isik peab kinni ravirežiimist.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud ravi annab psühhiaatrilise sundravi tegevusluba omav tervishoiuteenuse osutaja.

(3) Psühhiaatrilist sundravi kohaldatakse kuni isiku tervenemiseni või isiku ohtlikkuse äralangemiseni. Ravi lõpetamise määrab kohus.

(4) Kui pärast psühhiaatrilist sundravi kohaldatakse isiku suhtes karistust, arvatakse statsionaarse psühhiaatrilise sundravi aeg karistusaja hulka. Ühele statsionaarse sundravi päevale vastab üks päev vangistust.

§ 87. Alaealisele kohaldatavad mõjutusvahendid

(1) Arvestades neljateist- kuni kaheksateistaastase isiku kõlbelise ja vaimse arengu taset ning tema võimet oma teo keelatusest aru saada või oma käitumist vastavalt sellele arusaamisele juhtida, võib kohus sellise isiku karistusest vabastada, kohaldades talle järgmisi mõjutusvahendeid:

1) hoiatus;

2) allutamine käitumiskontrollile vastavalt käesoleva seadustiku §-s 75 sätestatule;

- 3) noortekodusse paigutamine;
- 4) kasvatus eritingimusi vajavate õpilaste kooli paigutamine.

(2) Kohus võib noorema kui kaheksateistaastase isiku allutada käitumiskontrollile kuni üheks aastaks. Kohus võib kriminaalhooldusametniku ettekande alusel käitumiskontrolli tähtaega pikendada kuni ühe aasta võrra või erandina kuni süüdimõistetud kaheksateistaastaseks saamiseni.

(3) Noortekodusse või kasvatus eritingimusi vajavate õpilaste kooli paigutatakse noorem kui kaheksateistaastane isik kuni kaheks aastaks, arvestades õppeaasta lõpuga. Kohus võib noortekodus või kasvatus eritingimusi vajavate õpilaste koolis viibimise tähtaega pikendada kuni ühe aasta võrra, arvestades õppeaasta lõpuga.

(4) Kohus võib muuta käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 2–4 sätestatud mõjutusvahendite liiki.

§ 87¹. Karistusjärgne käitumiskontroll

(1) Kohus kohaldab isiku suhtes pärast vangistuse ärakandmist käitumiskontrolli vastavalt käesoleva seadustiku §-s 75 sätestatule, kui:

- 1) isikut on karistatud tahtliku kuriteo eest vähemalt kaheaastase vangistusega ning ta on ära kandnud mõistetud vangistuse täies ulatuses;
- 2) teda on enne käesoleva lõike punktis 1 nimetatud kuriteo toimepanemist samuti karistatud tahtliku kuriteo eest vähemalt üheaastase vangistusega ja
- 3) arvestades kuriteo toimepanemise asjaolusid, süüdimõistetud isikut, varasemat elukäiku ja elutingimusi ning käitumist karistuse kandmise ajal, on alust arvata, et ta võib toime panna uusi kuritegusid.

(2) Kui isikut on karistatud 9. peatüki 1., 2., 6. ja 7. jaos, 11. peatüki 2. jaos või 22. peatüki 1. ja 4. jaos sätestatud tahtliku kuriteo eest või muus peatükis sätestatud tahtliku kuriteo eest, mille koosseisutunnus on vägivalda kasutamine, vähemalt kaheaastase vangistusega, ei eelda karistusjärgse käitumiskontrolli kohaldamine käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 2 sätestatud eelnevat karistatust.

(3) Karistusjärgse käitumiskontrolli tähtajaks määratakse kaksteist kuud kuni kolm aastat.

(4) Kui süüdimõistetud ei järgi kontrollnõudeid või ei täida talle pandud kohustusi, võib kohus kriminaalhooldusametniku ettekande alusel pikendada käitumiskontrolli tähtaega korruga kuni ühe aasta võrra või määrata täiendavaid kohustusi vastavalt käesoleva seadustiku § 75 lõikes 2 sätestatule.

(5) Kohus võib kriminaalhooldusametniku ettekande alusel kergendada või tühistada süüdimõistetule käitumiskontrolli ajaks määratud kohustusi.

(6) Karistusjärgne käitumiskontroll lõpeb enne tähtaja möödumist järgmistel juhtudel:

- 1) vangistust kandma asumisel või psühhiaatrilisele sundravile paigutamisel või
- 2) uue käitumiskontrolli kohaldamisel vastavalt käesoleva seadustiku §-s 74 sätestatule.

2. osa ERIOSA

8. peatükk INIMSUSE JA RAHVUSVAHELISE JULGEOLEKU VASTASED SÜÜTEOD

1. jagu Üldsätted

§ 88. Karistamine käesolevas peatükis sätestatud süüteo eest

(1) Käesolevas peatükis sätestatud süüteo eest karistatakse lisaks selle vahetule toimepanijale ka riigivõimu esindajat või sõjaväelist ülemat, kes on andnud korralduse süüteokuriteo toimepanemiseks või kelle nõusolekul süütegu-kuritegu on toime pandud või kes ei ole takistanud süüteo-kuriteo toimepanemist, kuigi see on olnud tema võimuses või kes, olles teadlik temale alluvate isikute poolt kuriteo toimepanemisest, ei esita kuriteoteadet.

(2) Käesolevas peatükis sätestatud süüteo toimepanemine riigivõimu esindaja või sõjaväelise ülema korralduse alusel ei välista süüteo toimepanija karistamist.

2. jagu Süüteod inimsuse vastu

§ 89. Inimsusvastane kuritegu

Süsteematisel viisil või massiliselt ja riigi, organisatsiooni või grupi õhutusel või juhtimisel toimepandud inimõigustest ja -vabadustest ilmajätmise või nende õiguste ja vabaduste piiramise eest, samuti tsiviilelanike tapmise, piinamise, vägistamise, neile tervisekahjustuse tekitamise, nende sunniviisilise ümberasustamise, väljasaatmise, prostitutsioonile sundimise, neilt alusetult vabaduse võtmise või muu väärkohtlemise eest – karistatakse kaheksa- kuni kahekümneaastase või eluaegse vangistusega.

§ 90. Genotsiid

Rahvusliku, etnilise, rassilise, usulise, okupatsioonirežiimile vastupanu osutava või muu sotsiaalse grupi liikme tapmise, piinamise, talle tervisekahjustuse tekitamise, sellises grupis laste sündi takistavate sunnimeetmete rakendamise või sealt laste vägivaldse äravõtmise eest eesmärgiga hävitada grupp täielikult või osaliselt, samuti grupi liikmete asetamise eest elamistingimustesse, mis on põhjustanud grupi osalise või täieliku hävimise ohu, – karistatakse kümne- kuni kahekümneaastase või eluaegse vangistusega.

3. jagu Süüteod rahu vastu

§ 91. Agressioon

~~Riigi poolt teise riigi vastu suunatud agressiivse sõja, rahvusvahelisi kokkuleppeid või riigi enda antud julgeolekutagatise rikkuva sõja juhtimises või ettevalmistamises osalemise eest, samuti riigi esindaja poolt agressiivse sõjaga ähvardamise eest – karistatakse kolme kuni kaheasteist aastase vangistusega.~~

(1) Riigi poolt teise riigi vastu suunatud agressiooniakti juhtimises või ettevalmistamises osalemise eest, samuti riigi esindaja poolt agressiooniga ähvardamise eest – karistatakse kaheksa- kuni kahekümneaastase või eluaegse vangistusega.

(2) Agressiooniks käesoleva seaduse tähenduses loetakse ühe riigi poolt igasugust sõjalise jõu kasutamist teise riigi vastu, mis oma iseloomult, raskuselt ja ulatuselt kujutab endast ÜRO põhikirja ilmset rikkumist.

§ 92. Sõjapropaganda

(1) Sõjale või muul viisil relvajõu kasutamisele üleskutsumise eest, kui sellega eiratakse rahvusvahelise õiguse üldtunnustatud põhimõtteid, – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 93. Keelatud relvade ~~tootmine ja levitamine~~ väljatöötamine ja käitlemine

(1) Keemiarelva, bioloogilise või bakterioloogilise relva või muu rahvusvaheliselt keelustatud massihävitus- või muu relva või nende oluliste komponentide väljatöötamise, valmistamise, säilitamise, omandamise, edasiandmise, müümise või muul viisil kasutamiseks andmise või pakkumise eest – karistatakse kolme- kuni kaheteistaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud juriidilise isiku poolt, karistatakse rahalise karistusega ~~või sundlõpetamisega.~~

§ 93¹. Rahvusvahelise sanktsiooni rakendamata jätmise

(1) Teadvalt rahvusvahelise sanktsiooni subjektiga tehingu või toimingu tegemise eest või muu rahvusvahelise sanktsiooni teadva rakendamata jätmise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

(3) Kohus konfiskeerib käesolevas paragrahvis sätestatud süüteo toimepanemise vahetuks objektiks olnud eseme.

4. jagu Sõjasüüteo

§ 94. Karistamine käesolevas jaos sätestamata süüteo eest

(1) Sõjaajal toimepandud süüteo eest, mida ei ole sätestatud käesolevas jaos, karistatakse käesoleva seaduse eriosa teiste sätete alusel.

(2) Käesolevas jaos sätestatud süüteo toimepannud isikut karistatakse ainult sõjasüüteo toimepanemise eest isegi siis, kui süütegu vastab teistele eriosas sätestatud süüteokoosseisudele.

§ 95. Tsiiviilelanikkonna vastu suunatud sõjategevus

Tsiiviilelanike ründamise eest sõjategevuse piirkonnas või tsiiviilelanike eluks hädavajalike toidu- või veevarude, külvide või koduloomade hävitamise või kasutamiskõlbmatuks muutmise, nendele juurdepääsu takistamise, samuti või ohtlikke eu jõude sisaldavate ehitiste või seadmete ründamise eest –

karistatakse viiekuue- kuni viieteistkahekümneaastase või eluaegse vangistusega.

§ 96. Sõjapidamisvahendite ebaseaduslik kasutamine tsiiviilelanike vastu

Sõjapidamisvahendite kasutamise eest viisil, mis ei ole võimaldanud vahet teha sõjaliste ja tsiiviilobjektide vahel, kui sellega on põhjustatud tsiiviilelanike surm, tekitatud neile tervisekahjustusi, kahjustatud tsiiviilobjekte või põhjustatud oht tsiiviilelanike elule, tervisele või varale, –

karistatakse kuue- kuni viieteistkahekümneaastase või eluaegse vangistusega.

§ 97. Tsiiviilelanikuvastane rünne

~~Sõjategevuse piirkonnas või okupeeritud territooriumil tsiiviilelaniku tapmise, piinamise, talle tervisekahjustuse tekitamise, tema vägistamise, vaenlasriigi relvajõududes teenima või sõjalistest operatsioonidest osa võtma sundimise, pantvangi võtmise, temalt vabaduse ebaseadusliku võtmise või tema üle seaduslikus korras toimuva kohtupidamise õiguse võtmise eest, samuti okupeeriva riigi elanike ümberasustamise eest okupeeritud territooriumile või okupeeritud territooriumi elanike ümberasustamise eest –~~

~~karistatakse kuue- kuni kahekümneaastase vangistusega.~~

(1) Sõjategevuse piirkonnas või okupeeritud territooriumil tsiiviilelaniku suhtes vägivaldteo toimepanemise, tema ähvardamise, tema ohtu asetamise või abita jätmise, tema ebainimliku kohtlemise, tema sundimise eest osalema inimuuringutes või andma siirdematerjali, tema suhtes seksuaalse enesemääramise vastase süüteo toimepanemise, vaenlasriigi relvajõududes teenima või sõjalistest operatsioonidest osa võtma sundimise, pantvangi võtmise, temalt vabaduse ebaseadusliku võtmise või tema üle seaduslikus korras toimuva kohtupidamise õiguse võtmise eest, samuti okupeeriva riigi elanike ümberasustamise eest okupeeritud territooriumile või okupeeritud territooriumi elanike ümberasustamise eest –
karistatakse kuue- kuni viieteistaastase vangistusega.

(2) Sõjategevuse piirkonnas või okupeeritud territooriumil tsiiviilelaniku tapmise või tema suhtes käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud teo toimepanemise eest, kui sellega on:

1) põhjustatud kannatanu surm või

2) viidud kannatanu enesetapuni või selle katseni –

karistatakse kaheksa- kuni kahekümneaastase või eluaegse vangistusega.

§ 98. Sõjavangi ja interneeritud tsiiviilelaniku õigusvastane kohtlemine

Vaenupoole kinni peetud isiku, sealhulgas Sõjavangi või ja interneeritud tsiiviilelaniku halva kohtlemise või oma kohustuste täitmata jätmise eest isiku poolt, kes oli kohustatud sõjavangide või interneeritute kinni peetute eest hoolitsema, kui see põhjustas sõjavangide või interneeritute kinni peetute olukorra halvenemise, kuid puudub käesoleva seadustiku §-s 99 sätestatud süüteokoosseis, –

karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

§ 98¹. Tsiiviilelaniku ja sõjavangi õiguste piiramine

Tsiiviilelaniku või sõjavangi õiguste ebaseadusliku piiramise eest tema rahvuse, kodakondsuse, rassi, nahavärvuse, soo, keele, päritolu, usutunnistuse, seksuaalse sättumuse, poliitiliste veendumuste, varalise või sotsiaalse seisundi alusel – karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

§ 99. Sõjavangi ja interneeritud tsiiviilelaniku vastane rünne

~~Sõjavangi või interneeritud tsiiviilelaniku tapmise, piinamise, ebainimliku kohtlemise, talle tervisekahjustuse tekitamise, tema relvajõududes teenima sundimise või tema üle seaduslikus korras toimuva kohtupidamise õiguse võtmise eest, samuti tema vabastamise või repatrieerimisega õigustamatu viivitamise eest – karistatakse kuue–kuni kahekümneaastase vangistusega.~~

(1) Vaenupoole kinni peetud isiku, sealhulgas sõjavangi või interneeritud tsiiviilelaniku suhtes vägivaldteo toimepanemise, tema ähvardamise, tema ohtu asetamise või abita jätmise, tema sundimise eest osalema inimuuringutes või andma siirdematerjali, ebainimliku kohtlemise, tema suhtes seksuaalse enesemääramise vastase süüteo toimepanemise, tema relvajõududes teenima sundimise või tema üle seaduslikus korras toimuva kohtupidamise õiguse võtmise eest, samuti tema vabastamise või repatrieerimisega õigustamatu viivitamise eest – karistatakse kuue- kuni viieteistaastase vangistusega.

(2) Sõjavangi või interneeritud tsiiviilelaniku tapmise või tema suhtes käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud teo toimepanemise eest, kui sellega on:

1) põhjustatud kannatanu surm või

2) viidud kannatanu enesetapuni või selle katseni, –

karistatakse kaheksa- kuni kahekümneaastase või eluaegse vangistusega.

§ 100. Haige, haavatu ja merehätta sattunu abita jätmine

Sõjategevuse piirkonnas oleva haige, haavatud või merehätta sattunud inimese abita jätmise eest, kui sellega on põhjustatud inimese surm või tekitatud talle tervisekahjustus, – karistatakse kolme- kuni kaheteistaastase vangistusega.

§ 100¹. Võitleja reeturlik ründamine

Vaenlase võitleja tapmise või talle raske tervisekahjustuse tekitamise eest viisil, mis on rahvusvahelise humanitaarõiguse normide kohaselt keelatud, – karistatakse kuue- kuni viieteistaastase vangistusega.

§ 101. Võitlusvõimetu võitleja ründamine

~~Vaenlase haige, haavatud või muul põhjusel võitlusvõimetuks jäänud võitleja tapmise, talle tervisekahjustuse tekitamise või tema piinamise eest, kui võitleja on relvad maha pannud, – karistatakse kuue–kuni viieteistaastase vangistusega.~~

(1) Vaenlase haige, haavatud või muul põhjusel võitlusvõimetuks jäänud võitleja suhtes vägivaldteo, tema ähvardamise või tema suhtes seksuaalse enesemääramise vastase süüteo toimepanemise eest, –

karistatakse kuue- kuni viieteistaastase vangistusega.

(2) Vaenlase haige, haavatud või muul põhjusel võitlusvõimetuks jäänud võitleja tapmise või tema suhtes käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud teo toimepanemise eest, kui sellega on:

1) põhjustatud kannatanu surm või

2) viidud kannatanu enesetapuni või selle katseni, –

karistatakse kaheksa- kuni kahekümneaastase või eluaegse vangistusega.

§ 102. Kaitstud isiku vastane rünne

~~Nõuetekohaseid eraldusmärke kandva meditsiiniüksuse liikme või muu haigete või haavatute eest hoolitseva isiku, vaimuliku, sõjategevuse piirkonnas oma kohustusi täitva humanitaarorganisatsiooni esindaja, tsiviilkaitsetöötaja, parlamentääri või teda saatva isiku tapmise, piinamise, talle tervisekahjustuse tekitamise või tema pantvangi võtmise eest – karistatakse kuue- kuni viieteistaastase vangistusega.~~

(1) Nõuetekohaseid eraldusmärke kandva meditsiiniüksuse liikme või muu haigete või haavatute eest hoolitseva isiku, vaimuliku, sõjategevuse piirkonnas oma kohustusi täitva humanitaarorganisatsiooni või ÜRO põhikirja alusel tegutseva rahuvalvemissiooni esindaja, tsiviilkaitsetöötaja, parlamentääri või teda saatva isiku suhtes vägivaldlateo või seksuaalse enesemääramise vastase süüteo toimepanemise, samuti tema ähvardamise, ohtu asetamise või abita jätmise, ebainimliku kohtlemise, sundimise eest osalema inimuuringutes või andma siirdematerjali, vabaduse ebaseadusliku võtmise või tema üle seaduslikus korras toimuva kohtupidamise õiguse võtmise eest, samuti pantvangi võtmise eest – karistatakse kuue- kuni viieteistaastase vangistusega.

(2) Nõuetekohaseid eraldusmärke kandva meditsiiniüksuse liikme või muu haigete või haavatute eest hoolitseva isiku, vaimuliku, sõjategevuse piirkonnas oma kohustusi täitva humanitaarorganisatsiooni esindaja, tsiviilkaitsetöötaja, parlamentääri või teda saatva isiku tapmise või tema suhtes lõikes 1 sätestatud teo toimepanemise eest, kui sellega on:

1) põhjustatud kannatanu surm või

2) viidud kannatanu enesetapuni või selle katseni, –

karistatakse kaheksa- kuni kahekümneaastase või eluaegse vangistusega.

§ 102¹. Armuandmatu käitumise kuulutamine

Kuulutamise või üleskutse eest mitte säästa sõjalise operatsiooni käigus vaenlase võitleja või muu kaitstud isiku elu –

karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

§ 102². Inimkilbi kasutamine

(1) Konkreetsete sõjaliste objektide, piirkondade või relvajõudude kaitsmisega sõjalise ründe eest, kasutades ära tsiviilisiku või mõne muu kaitstud isiku kohalolu, –

karistatakse ühe- kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui sellega on:

1) põhjustatud kannatanu surm või

2) viidud kannatanu enesetapuni või selle katseni, –

karistatakse kuue- kuni viieteistaastase vangistusega.

§ 102³. Lapse kaasamine relvakonflikt

(1) Alla viieteistkümneaastase lapse sundusliku relvajõududesse võtmise või värbamise või tema aktiivsesse sõjategevusse kaasamise eest –
karistatakse ühe- kuni viieaastase vangistusega

(2) Alla kaheksateistkümneaastase isiku riigi relvajõududest eraldi seisvasse relvastatud rühmitusse sundusliku võtmise või värbamise või tema aktiivsesse sõjategevusse kaasamise eest sellise rühmituse poolt –
karistatakse ühe- kuni viieaastase vangistusega

§ 103. Keelatud relvade kasutamine

Bioloogilise või bakterioloogilise relva, keemiarelva või muu massihävitusrelva, mürgrelva, mürgiste või lämmatavate gaaside, püünismiinide ehk ohututeks väikeesemeteks maskeeritud lõhkekehade, lõhkekuulide, röntgenkiirtele nähtamatuid kilde tekitavate või muude rahvusvaheliselt keelustatud relvade kasutamise või süüterelva ulatusliku kasutamise eest tingimustes, kus sõjalist sihtmärki ei ole olnud võimalik selgelt eristada tsiviilelanikkonnast või - objektidest või ümbruskonnast, –
karistatakse kolme- kuni kaheteistaastase vangistusega.

§ 104. Keskkonna kahjustamine sõjapidamisviisina

Sõjapidamisviisina keskkonna teadliku mõjutamise eest, kui sellega on tekitatud suur kahju keskkonnale, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

§ 105. Rahvusvahelist kaitset tähistavate embleemide ja märkide väärkasutus

Punase risti või punase poolkuu või punase lõvi ja päikese või punase kristalli embleemi või nimetuse, sõjavangide laagrit, kultuurimälestist, tsiviilkaitseobjekti või ohtlikke jõude sisaldavat ehitist märgistava tähise või vaerahulipu väärkasutamise eest –
karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

§ 106. Mittesõjalise objekti ründamine

Sõjalisel otstarbel mittekasutatava objekti, ÜRO põhikirja alusel tegutseva rahuvalvemissiooni objekti või transpordivahendi, demilitariseeritud tsooni, hospitaaltsooni, meditsiini-asutuse või - üksuse, sõjavangide või interneerimislaagri, sõjalise kaitseta asula või ehitise, neutraalse kaubalaeva, õhusõiduki, hospitaallaeva või -õhusõiduki või muu transpordivahendi, kui seda kasutatakse mittevõitlejate veoks, ründamise eest –
karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

§ 107. Kultuuriväärtuste vastu suunatud rünne

(1) Kultuurimälestise, kiriku või muu religioosse tähendusega ehitise või objekti, kunsti- või teadusteose, kultuuriväärtusega arhiivi, raamatukogu, muuseumi või teaduslike eu kollektsioonide, mida ei kasutata sõjalisel otstarbel, hävitamise, kahjustamise või ebaseadusliku omastamise eest

karistatakse rahalise karistuse või ~~ühe~~kahe- kuni ~~viie~~kümneaastase vangistusega.

~~(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud suures ulatuses –
karistatakse kolme- kuni viieteistaastase vangistusega.~~

§ 108. ~~Vara hävitamine ja omastamine~~ Varavastane kuritegu sõjategevuse piirkonnas ja okupeeritud territooriumil

~~Sõjategevuse piirkonnas või okupeeritud territooriumil vara ulatusliku hävitamise või omastamise eest relvajõududesse kuuluva või sõjategevusest osavõtva isiku poolt, kui see ei olnud tingitud sõjalistest vajadustest ja kui puudub käesoleva seadustiku §-s 95, 106 või 107 sätestatud süüteo koosseis, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.~~

~~(1) Sõjategevuse piirkonnas või okupeeritud territooriumil võõra asja ebaseadusliku hõivamise, asja rikkumise või hävitamise eest relvajõududesse kuuluva või sõjategevusest osavõtva isiku poolt, kui see ei olnud tingitud sõjalistest vajadustest ja kui puudub käesoleva seadustiku §-s 95, 106 või 107 sätestatud süüteo koosseis, –
karistatakse kahe- kuni kümneaastase vangistusega.~~

~~(2) Sama teo eest, kui:~~

~~1) teo objektiks on narkootiline või psühhotroopne aine või selle lähteaine;~~

~~2) see on toime pandud suures ulatuses;~~

~~3) see on toime pandud grupi poolt;~~

~~4) see on toime pandud süstemaatiliselt;~~

~~5) see on toime pandud sissetungimisega, –~~

~~karistatakse kolme- kuni viieteistaastase vangistusega.~~

~~(3) Sama teo eest väheväärtusliku asja vastu, kui teo toimepanemisel ei kasutatud vägivalda ja puuduvad lõikes 2 sätestatud kvalifitseerivad asjaolud, –
karistatakse rahatrahviga kuni kolmsada trahviühikut või arestiga.~~

§ 109. Marodeerimine

Lahinguväljal langenu või haavatu juures oleva eseme äravõtmise eest selle ebaseadusliku omastamise eesmärgil –
karistatakse ühe- kuni viieaastase vangistusega.

5. jagu Süüteod rahvusvahelise julgeoleku vastu

§ 110. Piraatlus

(1) Avamerel või alal, mis ei kuulu mitte ühegi riigi jurisdiktsiooni alla, olnud laeva ründamise, hõivamise või hävitamise, laeva pardal olnud inimeste ründamise, kinnipidamise või laeva pardal olnud vara hõivamise või hävitamise eest vägivallaga –
karistatakse kahe- kuni kümneaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui sellega on:

- 1) põhjustatud inimese surm;
- 2) tekitatud suur kahju või
- 3) põhjustatud oht paljude inimeste elule või tervisele, – karistatakse kuue- kuni kahekümneaastase vangistusega.

§ 111. Õhusõiduki kaaperdamine

(1) Lennul oleva õhusõiduki juhtimise ebaseadusliku ülevõtmise või õhusõiduki meeskonna vaba juhtimisõiguse ebaseadusliku piiramise eest vägivalla või pettusega – karistatakse viie- kuni viieteistaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui sellega on:

- 1) põhjustatud inimese surm;
- 2) tekitatud suur kahju või
- 3) põhjustatud oht paljude inimeste elule või tervisele, – karistatakse kuue- kuni kahekümneaastase vangistusega.

(3) Õhusõiduk loetakse lennul olevaks meeskonnaliikmete või reisijate pardale saabumise või kauba pealelaadimise algusest kuni hetkeni, mil meeskonnaliikmete või reisijate lahkumine õhusõiduki pardalt või kauba mahalaadimine on lõppenud.

§ 112. Lennuohutusvastane rünne

(1) ~~Relva, lõhkeseadeldise, süttimist põhjustava seadme või õhusõiduki lennuohutust kahjustava muu seadme, vahendi või aine ebaseadusliku toimetamise eest õhusõidukisse või paigaldamise eest õhusõiduki külge, õhusõiduki pardal viibivate inimeste tervist kahjustava aine õhusõidukisse toimetamise eest, õhusõiduki tulistamise eest või muu teo eest õhusõiduki hävitamise või kahjustamise eesmärgil või kui sellega on põhjustatud lennuõnnetuse, tõsise lennuintsidendi või lennuintsidendi toimumise oht Lennuohutust kahjustava eseme või aine ebaseadusliku toimetamise eest õhusõidukisse või õhusõiduki külge paigaldamise eest õhusõiduki kahjustamise või pardal viibiva inimese elu või tervise kahjustamise eesmärgil, õhusõiduki tulistamise, samuti lennuõnnetuse või lennuintsidendi toimumise ohu põhjustamise eest, –~~ karistatakse rahalise karistuse või kahe- kuni kümneaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui sellega on:

- 1) põhjustatud inimese surm;
- 2) tekitatud suur kahju või
- 3) põhjustatud oht paljude inimeste elule või tervisele, – karistatakse kuue- kuni kahekümneaastase või eluaegse vangistusega.

9. peatükk ISIKUVASTASED SÜÜTEOD

1. jagu Eluvastased süüteod

§ 113. Tapmine

(1) Teise inimese tapmise eest – karistatakse kuue- kuni viieteistaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 114. Mõrv

(1) Tapmise eest, kui see on toime pandud:

- 1) piinaval või julmal viisil;
- 2) üldohtlikul viisil;
- 3) kahe või enama inimese suhtesvastu;
- 4) vähemalt teist korda;
- 5) seoses röövimisega või omakasu motiivil;
- 6) teise süüteo varjamise või selle toimepanemise hõlbustamise eesmärgil;
- 7) lõhkeseadeldise või lõhkeaine kasutamisega;

8) kohtuniku, rahvakohtuniku, uurija, prokuröri, kaitsja, advokaadi, kannatanu esindaja, tõlgi eksperdi või tema lähedase suhtes kättemaksuks kohtuniku, rahvakohtuniku, uurija, prokuröri, kaitsja, advokaadi, kannatanu esindaja, tõlgi või eksperdi poolt oma kohustuste täitmise eest, – karistatakse kaheksa- kuni kahekümneaastase või eluaegse vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 115. Provotseeritud tapmine

Tapmise eest, kui see on toime pandud äkki tekkinud tugeva hingelise erutuse seisundis, mille on põhjustanud kannatanupoolne vägivald või solvamine tapja või tema lähedase isiku suhtes, – karistatakse ühe- kuni viieaastase vangistusega.

§ 116. Lapse tapmine

Emal poolt oma sündiva või vastsündinud lapse tapmise eest – karistatakse kuni viieaastase vangistusega.

§ 117. Surma põhjustamine ettevaatamatusest

(1) Teise inimese surma põhjustamise eest ettevaatamatusest – karistatakse kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui sellega on põhjustatud kahe või enama inimese surm, – karistatakse kuni viieaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

2. jagu Tervisevastased süüteod

1. jaotis Tervist kahjustavad süüteod

§ 118. Raske tervisekahjustuse tekitamine

(1) Tervisekahjustuse tekitamise eest, kui sellega on põhjustatud:

1) oht elule;

2) ~~raske kehaline haigus~~ tervisehäire, mis kestab vähemalt neli kuud või kui sellega kaasneb töövõime püsiv kaotus vähemalt 40 protsenti täistöövõimest;

3) raske psüühikahäire;

4) raseduse katkemine;

5) nägu oluliselt moonutav ravimatu vigastus või

6) elundi kaotus või selle tegevuse lakkamine, –
karistatakse nelja- kuni kaheteistaastase vangistusega.

(2) Käesolevas paragrahvis sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega või sundlõpetamisega.

(3) Kohus kohaldab käesolevas paragrahvis sätestatud kuriteo eest kuriteoga saadud vara laiendatud konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83² sätestatule.

§ 119. Raske tervisekahjustuse tekitamine ettevaatamatuses

(1) Raske tervisekahjustuse tekitamise eest ettevaatamatuses –
karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui sellega on tekitatud raske tervisekahjustus kahele või enamale inimesele, –
karistatakse kuni kolmeaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 ja 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

2. jaotis Vägivallateod

§ 120. Ähvardamine

(1) Tapmisega, tervisekahjustuse tekitamisega või olulises ulatuses vara rikkumise või hävitamisega ähvardamise eest, kui on olnud alust karta ähvarduse täideviimist, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

§ 121. Kehaline väärkohtlemine

(1) Teise inimese tervise kahjustamise, ~~samuti~~-löömise, ~~peksmise~~ või valu tekitava ~~vanud~~ muu kehalise väärkohtlemise eest –
karistatakse rahalise karistuse või kuni ~~kolme~~üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui:

1) sellega on tekitatud tervisekahjustus, mis kestab vähemalt neli nädalat;

2) see on toime pandud lähi- või sõltuvussuhtes või

3) see on toime pandud korduvalt, –

karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

§ 122. Piinamine

~~Järjepideva või suurt valu põhjustanud kehalise väärkohtlemise eest –
karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.~~

3. jagu Elu ja tervist ohustavad süüteod

§ 123. Ohtu asetamine

(1) Teise inimese eluohtlikku või tema tervist raskelt kahjustada võivasse olukorda asetamise ja jätmise eest –
karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

§ 124. Abita jätmine

(1) Teadvalt eluohtlikus seisundis olevale inimesele abi andmata jätmise eest õnnetuse või üldise ohu korral, kui abi andmine oleks olnud võimalik ilma abistajat ennast ohtu seadmata, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

4. jagu Raseduse ebaseaduslik katkestamine

§ 125. Raseduse ~~kuritahtlik~~tahtevastane katkestamine

Raseda naise tahte vastaselt tema raseduse katkestamise eest –
karistatakse kolme- kuni kaheteistaastase vangistusega.

§ 126. Raseduse õigustamatu katkestamine

(1) Raseda naise tahtel tema raseduse katkestamise eest isiku poolt, kellel ei olnud seadusest tulenevat õigust rasedust katkestada, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui rasedus oli kestnud kauem kui kaksikümmend üks nädalat, –
karistatakse kuni viieaastase vangistusega.

§ 127. Raseduse hilinenud katkestamine

Raseduse katkestamise õigusega isiku poolt raseda naise tahtel tema raseduse katkestamise eest seaduses sätestatud tähtajast hiljem – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

§ 128. Raseduse katkestamise lubamine

Oma raseduse katkestada lubamise eest isiku poolt, kellel ei olnud seadusest tulenevat õigust rasedust katkestada, või oma raseduse hilinevalt katkestada lubamise eest – karistatakse rahalise karistusega.

5. jagu Inimloote ebaseaduslik kohtlemine

§ 129. Inimloote kahjustamine

(1) Vigastamise, aine manustamise või muu teoga naise emakas oleva inimloote teadvalt kahjustamise eest – ~~kui sellega põhjustati raseduse katkemine või inimloote surm~~ – karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 130. Keelatud toimingud embrüoga

(1) Inimkloonimise, samuti inimhübriidi või inimkimääri valmistamise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 131. Inimloote väärkohtlemine

(1) Inimloote kehavälise valmistamise eest eesmärgita see naisele üle kanda või väljaspool selleks seaduslikku õigust omavat asutust või isiku poolt, kellel ei olnud selleks seaduslikku õigust, või inimloote kehaväliselt külmutamata säilitamise eest seaduses sätestatud tähtajast kauem või eraviisilise teingu tegemise eest inimlootega – karistatakse rahalise karistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 132. Ebaseaduslik asendusemadus

(1) Võõra munaraku või sellest valmistatud inimloote ülekandmise eest naisele, kelle kohta on teada, et ta kavatses sellest arenenud lapse pärast sünni ära anda, – karistatakse rahalise karistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

6. jagu Vabadusvastased süüteod

§ 133. Inimkaubandus

(1) Inimese asetamise eest olukorda, kus ta on sunnitud töötama tavapäratutel tingimustel, tegelema prostitutsiooniga, kerjama, panema toime kuriteo või täitma muud vastumeelset kohustust, samuti inimese sellises olukorras hoidmise eest, kui tegu on toime pandud vabaduse võtmise, vägivalda, pettuse, kahju tekitamisega ähvardamise, teisest isikust sõltuvuse, abitu seisundi või haavatava seisundi ärakasutamisega, – karistatakse ühe- kuni seitsmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui:

- 1) see on toime pandud kahe või enama isiku suhtes;
- 2) see on toime pandud noorema kui kaheksateistaastase isiku suhtes;
- 3) see on toime pandud abitus seisundis isiku suhtes;
- 4) see on toime pandud piinaval või julmal viisil;
- 5) sellega on põhjustatud raske tervisekahjustus;
- 6) sellega on põhjustatud oht elule;
- 7) see on toime pandud kahe või enama isiku poolt;
- 8) see on toime pandud ametiseisundit kasutades;
- 9) sellega on põhjustatud raske tagajärg, – karistatakse kolme- kuni viieteistaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –

karistatakse rahalise karistusega või sundlõpetamisega.

(4) Kohus kohaldab käesolevas paragrahvis sätestatud kuriteo eest kuriteoga saadud vara laiendatud konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83² sätestatule.

(5) Haavatav seisund käesoleva paragrahvi tähenduses on olukord, kus inimesel puudub tegelik või vastuvõetav võimalus mitte täita mõnda käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kohustust.

§ 133¹. Inimkaubanduse toetamine

(1) Käesoleva seadustiku § 133 lõikes 1 nimetatud olukorda asetatud isiku eelnevalt mittelubatud veo, üleandmise, saatmise, vastuvõtmise, varjamise või majutamise või muul viisil tema sunnitud tegevusele eelnevalt mittelubatud kaasaaitamise eest – karistatakse kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui:

- 1) see on toime pandud kahe või enama isiku suhtes;
- 2) see on toime pandud noorema kui kaheksateistaastase isiku suhtes;
- 3) see on toime pandud abitus seisundis isiku suhtes;
- 4) see on toime pandud ametiseisundit kasutades, – karistatakse kahe- kuni kümneaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –

karistatakse rahalise karistusega või suntlõpetamisega.

(4) Kohus kohaldab käesolevas paragrahvis sätestatud kuriteo eest kuriteoga saadud vara laiendatud konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83² sätestatule.

§ 133². Kupeldamine

(1) Prostitutsiooniga tegeleva isiku ja kliendi kohtumise korraldamise, bordelli omamise, juhtimise, seal prostitutsioonile kaasaaitamise või bordelli pidamiseks ruumi rentimise eest, samuti isiku mõjutamise eest alustama või jätkama prostitutsiooniga tegelemist, kui puudub käesoleva seadustiku §-s 133 või 133¹ sätestatud süüteoosseis, – karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui:

1) selle on toime pannud isik, kes on varem toime pannud käesolevas paragrahvis või §-s 133, 133¹, 133³ või 175 sätestatud süüteo;

2) see on toime pandud suure varalise kasu saamise eesmärgil, – karistatakse ühe- kuni viieaastase vangistusega.

(3) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –

karistatakse rahalise karistusega või suntlõpetamisega.

(4) Kohus kohaldab käesolevas paragrahvis sätestatud kuriteo eest kuriteoga saadud vara laiendatud konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83² sätestatule.

(5) Bordell käesoleva paragrahvi tähenduses on iga ruum või piiratud ala, kus kõrvaline isik vahendab kahe või enama isiku prostitutsiooniga tegelemist või aitab kahe või enama isiku prostitutsiooniga tegelemisele kaasa.

§ 133³. Prostitutsioonile kaasaaitamine

(1) Prostitutsioonile teadvalt kaasaaitamise eest, kui puudub käesoleva seadustiku §-s 133, 133¹ või 133² sätestatud süüteoosseis, – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –

karistatakse rahalise karistusega.

§ 134. Isikuvabadust piiravasse riiki toimetamine

(1) Vägivalla või pettusega inimese toimetamise ja jätmise eest riiki, kus teda on võimalik rassilisel, soolisel või muul põhjusel taga kiusata või alandavalt kohelda ja kus tal puudub sellise kohtlemise vastu seaduslik kaitse ja võimalus sellest riigist lahkuda, – karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud:

1) kahe või enama isiku suhtes või

2) noorema kui kaheksateistaastase isiku suhtes, –
karistatakse kahe- kuni kümneaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

~~(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistuse või sundlõpetamisega.~~

§ 135. Pantvangi võtmine

(1) Inimese vangistamise eest eesmärgiga sundida tema tapmise, vangistuses hoidmise või talle tervisekahjustuse tekitamise ähvardusel kolmandat isikut mingit tegu toime panema või sellega nõustuma –
karistatakse kolme- kuni kaheteistaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud noorema kui kaheksateistaastase isiku suhtes, –
karistatakse viie- kuni viieteistaastase vangistusega.

(3) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

§ 136. Vabaduse võtmine seadusliku aluseta

(1) Teiselt inimeselt seadusliku aluseta vabaduse võtmise eest –
karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud noorema kui kaheksateistaastase isiku suhtes, –
karistatakse ühe- kuni viieaastase vangistusega.

(3) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

§ 137. Eraviisiline jälitustegevus

(1) Jälitustegevuseks seadusliku õigusetu isiku poolt teise inimese jälgimise eest tema kohta andmete kogumise eesmärgil –
karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

§ 138. Ebaseaduslik inimuuringute tegemine

(1) Meditsiinilise või teadusliku uuringu tegemise eest inimesega, kes ei olnud selleks andnud seaduses ettenähtud korras oma nõusolekut või keda enne nõusoleku andmist ei olnud teavitatud olulistest uuringuga kaasneda võivatest ohtudest, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 138¹. Doonorlusele sundimine

(1) Inimese asetamise eest olukorda, kus temalt eraldatakse elund, kude või rakk, kui tegu on toime pandud vabaduse võtmise, vägivalla, pettuse, kahju tekitamisega ähvardamise, teisest isikust sõltuvuse, abitu seisundi või haavatava seisundi ärakasutamisega ja puudub käesoleva seadustiku §-s 118 sätestatud süüteo koosseis, – karistatakse kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui:

- 1) see on toime pandud kahe või enama isiku suhtes;
- 2) see on toime pandud noorema kui kaheksateistaastase isiku suhtes;
- 3) see on toime pandud abitus seisundis isiku suhtes;
- 4) see on toime pandud piinaval või julmal viisil;
- 5) sellega on põhjustatud raske tervisekahjustus;
- 6) sellega on põhjustatud oht elule;
- 7) see on toime pandud kahe või enama isiku poolt;
- 8) see on toime pandud ametiseisundit kasutades;
- 9) sellega on põhjustatud raske tagajärg, – karistatakse kahe- kuni kümneaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega või sundlõpetamisega.

(4) Kohus kohaldab käesolevas paragrahvis sätestatud kuriteo eest kuriteoga saadud vara laiendatud konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83² sätestatule.

(5) Haavatav seisund käesoleva paragrahvi tähenduses on olukord, kus inimesel puudub tegelik või vastuvõetav võimalus mitte olla asetatud käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud olukorda.

§ 139. Ebaseaduslik siirdematerjali võtmine

(1) Inimeselt siirdamise eesmärgil elundi või koe eraldamise eest isiku poolt, kellel on olnud seadusest tulenev õigus seda teha, kui seda inimest enne temalt vastava nõusoleku saamist ei olnud teavitatud olulistest elundi või koe eraldamisega kaasneda võivatest ohtudest või kui eraldaja oli teadnud, et see inimene saab elundi või koe eraldamise eest tasu, – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 140. Doonorlusele kallutamine

(1) Inimese ebaseadusliku kallutamise eest endalt elundi, koe või raku eraldamiseks nõusolekut andma, kui puudub käesoleva seadustiku §-s 118 või 138¹ sätestatud süüteo koosseis, – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud noorema kui kaheksateistaastase isiku suhtes, – karistatakse kuni viieaastase vangistusega.

(3) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

7. jagu Seksuaalse enesemääramise vastased süüteod

§ 141. Vägistamine

(1) Inimese tahte vastaselt temaga suguühendusse astumise eest vägivallaga või ära kasutades tema seisundit, milles ta ei olnud võimeline vastupanu osutama või toimunust aru saama, – karistatakse ühe- kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest:

- 1) kui see on toime pandud noorema kui kaheksateistaastase isiku suhtes;
  - 2) kui see on toime pandud kahe või enama isiku poolt;
  - 3) kui sellega on tekitatud kannatanule raske tervisekahjustus;
  - 4) kui sellega on põhjustatud kannatanu surm;
  - 5) kui sellega on kannatanu viidud enesetapuni või selle katseni või
  - 6) kui see on toime pandud isiku poolt, kes on varem toime pannud käesolevas jaos sätestatud kuriteo, –
- karistatakse kuue- kuni viieteistaastase vangistusega.

§ 142. Sugulise kire vägivaldne rahuldamine

(1) Inimese tahte vastaselt tema kaasamise eest sugulise kire rahuldamisele suguühendusest erineval viisil, kui selleks on kasutatud vägivalda või on ära kasutatud isiku seisundit, milles ta ei olnud võimeline vastupanu osutama või toimunust aru saama, – karistatakse kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud:

- 1) noorema kui kaheksateistaastase isiku suhtes;
  - 2) isiku poolt, kes on varem toime pannud käesolevas jaos sätestatud kuriteo, –
- karistatakse ühe kuni kümneaastase vangistusega.

§ 143. Suguühendusele sundimine

(1) Inimese tahte vastaselt temaga suguühendusse astumise eest, ära kasutades kannatanu sõltuvust süüdlasest, kui puudub käesoleva seadustiku §-s 141 sätestatud vägivald või seisund, milles inimene ei olnud võimeline vastupanu osutama või toimunust aru saama, – karistatakse kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud:

- 1) noorema kui kaheksateistaastase isiku suhtes;
  - 2) isiku poolt, kes on varem toime pannud käesolevas jaos sätestatud kuriteo, –
- karistatakse kuni viieaastase vangistusega.

§ 143¹. Sugulise kire rahuldamisele sundimine

(1) Inimese tahte vastaselt tema kaasamise eest sugulise kire rahuldamisele suguühendusest erineval viisil, ära kasutades kannatanu sõltuvust süüdlasest, kui puudub käesoleva seadustiku §-s 142 sätestatud vägivald või seisund, milles inimene ei olnud võimeline vastupanu osutama või toimumust aru saama, – karistatakse kuni kaheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud:

1) noorema kui kaheksateistaastase isiku suhtes;

2) isiku poolt, kes on varem toime pannud käesolevas jaos sätestatud kuriteo, – karistatakse kuni viieaastase vangistusega.

§ 144. Suguühendus järeltulijaga

Vanema, vanema õigustega isiku või vanavanema poolt lapse või lapselapsega suguühendusse astumise eest – karistatakse kuni viieaastase vangistusega.

§ 145. Suguühendus lapsealisega

Täisealise isiku poolt noorema kui neljateistaastase isikuga suguühendusse astumise eest – karistatakse kuni viieaastase vangistusega.

§ 146. Sugulise kire rahuldamine lapsealisega

Täisealise isiku poolt noorema kui neljateistaastase isiku kaasamise eest suguühendusest erineval viisil sugulise kire rahuldamisele – karistatakse kuni viieaastase vangistusega.

§ 147. Noorema kui kümneaastase isiku arusaamisvõimetus

Noorem kui kümneaastane isik loetakse käesolevas jaos sätestatud süütegude mõttes arusaamisvõimetuks.

8. jagu Surnuvastased süüteod

§ 148. Laibarüvetamine

(1) Inimese laiba tükeldamise, matmata jätmise või muu üldtunnustatud tavadele mittevastava kohtlemise või laiba varguse eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 149. Surnu mälestuse teotamine

(1) Matuse- või muu surnu mälestamise tseremoonia takistamise, haua või muu viimseks puhkepaigaks tunnistatud koha või surnule püstitatud mälestusmärgi rüüstamise või nimetatud

kohtadest eseme varguse eest –
karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

§ 150. Ebaseaduslik siirdematerjali võtmine laibalt

(1) Inimese laibalt siirdamise eesmärgil elundi või koe eraldamise eest selleks õigustatud isiku poolt, kui inimene on selle oma eluajal keelanud, –
karistatakse rahalise karistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

10. peatükk POLIITILISTE JA KODANIKUÕIGUSTE VASTASED SÜÜTEOD

1. jagu Süüteod võrdõiguslikkuse vastu

§ 151. Vaenu õhutamine

(1) Tegevuse eest, millega avalikult on kutsutud üles vihkamisele, vägivallale või diskrimineerimisele seoses rahvuse, rassi, nahavärvi, soo, keele, päritolu, usutunnistuse, seksuaalse sättumuse, poliitiliste veendumuste või varalise või sotsiaalse seisundiga, kui sellega on põhjustatud oht isiku elule, tervisele või varale, –
karistatakse rahatrahviga kuni kolmsada trahviühikut või arestiga.

(2) Sama teo eest, kui

1) sellega on põhjustatud inimese surm või tekitatud tervisekahjustus või muu raske tagajärg või

2) see on toime pandud isiku poolt, keda on varem karistatud sellise teo eest või

3) see on toime pandud kuritegeliku ühenduse poolt, –

karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

§ 152. Võrdõiguslikkuse rikkumine

(1) Inimese õiguste ebaseadusliku piiramise või inimesele ebaseaduslike eeliste andmise eest tema rahvuse, rassi, nahavärvi, soo, keele, päritolu, usutunnistuse, seksuaalse sättumuse, poliitiliste veendumuste, varalise või sotsiaalse seisundi alusel –
karistatakse rahatrahviga kuni kolmsada trahviühikut või arestiga.

(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud:

1) vähemalt teist korda või

2) kui sellega on tekitatud oluline kahju teise isiku seadusega kaitstud õigustele või huvidele või avalikele huvidele, –

karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(3) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 153. Diskrimineerimine pärilikkusriskide alusel

(1) Inimese õiguste ebaseadusliku piiramise või inimesele ebaseaduslike eeliste andmise eest tema pärilikkusriskide alusel –

karistatakse rahatrahviga kuni kolmsada trahviühikut või arestiga.

(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud:

1) vähemalt teist korda või

2) kui sellega on tekitatud oluline kahju teise isiku seadusega kaitstud õigustele või huvidele või avalikele huvidele, –

karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(3) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

2. jagu Põhivabaduste rikkumised

§ 154. Usuvabaduse rikkumine

~~Usulisse ühendusse kuulumise või usutalituse täitmise takistamise eest, välja arvatud juhul, kui usulisse ühendusse kuulumine või usutalituse täitmine kahjustab kõlblust, teiste inimeste õigusi või tervist või rikub avalikku korda, – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.~~

(1) Usuvabadusega kaitstud tegevuse teadliku takistamise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 155. ~~Usulisse ühendusse või erakonda astuma ja selle liikmeks olema~~ sundimine Ühinemisvabaduse rikkumine

(1) Usulisse või poliitilisse ühendusse või ~~erakonda~~ ametiuhingusse astuma või selle liikmeks olema sundimise või liikmeks astumise takistamise eest –

karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 156. Sõnumisaladuse rikkumine

(1) Kirjavahetuse ja sidevahendi abil edastatud sõnumi saladuse rikkumise eest – karistatakse rahalise karistusega.

(2) Sama teo eest isiku poolt, kes pääses sõnumi juurde oma tööülesannete tõttu, – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(3) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 157. ~~Kutse- ja ametitegevuses teatavaks saanud saladuse hoidmise kohustuse rikkumine~~ Isikuandmete ebaseaduslik avaldamine

(1) Kutse- või ametitegevuses teatavaks saanud teise isiku tervist, eraelu või äritegevust puudutava teabe isikuandmete ebaseadusliku avaldamise eest isiku poolt, kellel oli seadusest tulenev kohustus hoida sellist teavet saladuses andmeid mitte avaldada, ja kui puudub käesoleva seadustiku §-s 157¹ sätestatud sümteokoosseis, –
karistatakse rahalise karistusega või kuni ~~ühelme~~ aastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 157¹. Delikaatsete isikuandmete ebaseaduslik avaldamine

(1) Delikaatsete isikuandmete ebaseadusliku avalikustamise, andmete juurdepääsu võimaldamise või andmete edastamise või neile ebaseadusliku juurdepääsu võimaldamise eest omakasu eesmärgil või kui sellega on tekitatud oluline kahju teise isiku seadusega kaitstud õigustele või huvidele –
karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 157². Teise isiku identiteedi ebaseaduslik kasutamine

Teist isikut tuvastavate või tuvastada võimaldavate isikuandmete tema nõusolekuta edastamise, nende juurdepääsu võimaldamise või nende kasutamise eest eesmärgiga luua teise isikuna esinemise teel temast teadvalt ebaõige ettekujutus, kui sellega on tekitatud kahju teise isiku seadusega kaitstud õigustele või huvidele, või varjata kuritegu – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

§ 158. Seaduslikult korraldatud avaliku koosoleku takistamine ja selle laialiajamine vägivaldaga

(1) Seaduslikult korraldatud avaliku koosoleku takistamise või selle vägivaldse laialiajamise eest –
karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –

karistatakse rahalise karistusega.

§ 159. Ühinemisvabaduse rikkumine

~~Mittetulundusühingu loomise, sellesse astumise või selle liikmeks olemise takistamise eest, kui ühingu loomine ja tegevus ei rikkunud riigi ja ühiskonna julgeoleku, avaliku korra, kõlbluse või teiste inimeste õiguste kaitse huvides seaduses sätestatud tingimusi ja piiranguid ning ühingusse astumine või selle liikmeks olemine ei rikkunud avalikus teenistuses olevatele isikutele seaduses sätestatud tingimusi ja piiranguid, —
karistatakse rahatrahviga kuni kolmsada trahviühikut või arestiga.~~

3. jagu Süüteod valimisvabaduse vastu

§ 160. Valimise mõiste

Valimine käesoleva jao tähenduses on Riigikogu, kohaliku omavalitsuse volikogu või Euroopa Parlamendi valimine.

§ 161. Valimise ja rahvahääletuse takistamine

(1) Valimise või rahvahääletuse või selle tulemuste kindlakstegemise või väljakuulutamise takistamise eest –
karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud vägivaldaga, –
karistatakse ühe- kuni viieaastase vangistusega.

§ 162. Valimis- ja hääletamisvabaduse rikkumine

~~Isiku takistamise eest vabalt teostamast oma õigust valida või olla valitud valimisel või hääletada rahvahääletusel, kui sealjuures on kasutatud vägivalda, pettust, ähvardust või isiku teenistuslikku, majanduslikku või muud sõltuvust süüteo toimepanijast, —
karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.~~

(1) Inimese takistamise eest valida või olla valitud valimisel või hääletada rahvahääletusel, samuti vara või muu soodustuse lubamise või andmise eest eesmärgiga mõjutada teda mitte teostama vabalt valimis- või hääletamisõigust –
karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui on kasutatud ametiseisundit, vägivalda, pettust või sõltuvust süüteo toimepanijast, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

§ 163. Valimise võltsimine

(1) Valimis- või hääletamisdokumendi rikkumise, hävitamise, rikkumise, kõrvaldamise või võltsimise või hääle ebaõige lugemise eest hääletustulemuste moonutamise eesmärgil – karistatakse rahalise karistuse või kuni ühekolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 164. Hääle ostmine

~~Isikule ainelise hüvitise andmise või pakkumise eest eesmärgiga mõjutada teda mitte teostama oma valimis- või hääletamisõigust või teostama seda teatud valiku kasuks – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.~~

§ 165. Valimispettus

(1) Mitmekordse hääletamise eest, välja arvatud enda elektrooniliselt antud hääle muutmine, või valimisel või rahvahääletusel osalemise eest ilma hääleõiguseta või teise isiku nimel – karistatakse rahatrahviga kuni kolmsada trahviühikut või arestiga.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 1300 eurot.

(3) Käesolevas paragrahvis sätestatud väärteo katse on karistatav.

§ 166. Hääletamissaladuse rikkumine

~~Salajase hääletuse korra rikkumise eest valimisel või rahvahääletusel – karistatakse rahatrahviga kuni sada trahviühikut või arestiga.~~

(1) Valimisel või rahvahääletusel teise inimese antud hääle andmetega tutvumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni sada trahviühikut või arestiga.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 2400 eurot.

(3) Käesolevas paragrahvis sätestatud väärteo katse on karistatav.

§ 167. Valimisagitatsiooni takistamine

(1) Valimis- või rahvahääletuseelse seadusliku agitatsiooni takistamise eest – karistatakse rahatrahviga kuni kolmsada trahviühikut või arestiga.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 3600 eurot.

(3) Käesolevas paragrahvis sätestatud väärteo katse on karistatav.

§ 168. Ebaseaduslik agitatsioon

(1) ~~Ebaseadusliku A~~aktiivse agitatsiooni või poliitilise välireklaami eest valimise või rahvahääletuse päeval – karistatakse rahatrahviga kuni ~~kaks~~sada trahviühikut ~~või arestiga~~.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 1300 eurot.

11. peatükk SÜÜTEOD PEREKONNA JA ALAEALISE VASTU

1. jagu Süüteod perekonna vastu

§ 169. Lapse ülalpidamise kohustuse rikkumine

Vanema ~~kuritahtliku~~ teadva kõrvalehoidumise eest oma nooremale kui kaheksateistaastasele lapsele või täisealiseks saanud, kuid abi vajavale töövõimetule lapsele kohtu poolt väljamõistetud igakuise elatusraha maksmisest – karistatakse ~~rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega~~ rahatrahviga kuni kolmsada trahviühikut või arestiga.

§ 170. Vanema ülalpidamise kohustuse rikkumine

Täisealiseks saanud lapse ~~kuritahtliku~~ teadva kõrvalehoidumise eest oma abi vajavale töövõimetule vanemale kohtu poolt väljamõistetud igakuise elatusraha maksmisest – karistatakse ~~rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega~~ rahatrahviga kuni kolmsada trahviühikut või arestiga.

§ 171. ~~Eestkoste- ja hooldusõiguse kuritarvitamine~~ Hooldus- ja eestkosteõiguse nõuete rikkumine

~~Eestkoste või hooldusõiguse ärakasutamise eest, suurendades eestkostetava või hooldatava vara arvel oma vara või tegutsedes muul viisil eestkostetava või hooldatava varaliste või isiklike õiguste või huvide vastaselt, – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.~~

(1) Hooldus- või eestkosteõiguse nõuete rikkumise eest, kui sellega põhjustati oht hooldatava või eestkostetava elule või tervisele või oluline varaline kahju, – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.“;

§ 172. Võõra lapse hõivamine

Noorema kui neljateistaastase võõra lapse salajase või avaliku äraviimise eest isiku juurest, kelle hoole all laps seaduslikul alusel viibis, – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

§ 173. Lapse müümine ja ostmine

(1) Lapse müümise või ostmise eest – karistatakse ühe- kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 174. Perekondliku kuuluvuse muutmine

(1) Võõra lapse asendamise eest teise võõra või oma lapsega perekondliku kuuluvuse muutmise eesmärgil –

karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud:

1) pärandi saamise või muul omakasu eesmärgil või

2) kui sellega on põhjustatud kodakondsuse muutumine, – karistatakse ühe- kuni viieaastase vangistusega.

(3) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

2. jagu Süüteod alaealise vastu

§ 175. Inimkaubandus alaealise ärakasutamise eesmärgil

(1) Noorema kui kaheksateistaastase isiku mõjutamise eest, et ta alustaks või jätkaks kuriteo toimepanemist, kerjamist, prostitutsiooniga tegelemist või tavapäratutel tingimustel töötamist või astuks modellina või näitlejana üles pornograafilises või erootilises etteastes või teoses, kui puudub käesoleva seadustiku §-s 133 sätestatud süüteoüksuseis, samuti noorema kui kaheksateistaastase isiku eelnimetatud tegevusele kaasaaitamise eest – karistatakse kahe- kuni kümneaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega või sundlõpetamisega.

(3) Kohus kohaldab käesolevas paragrahvis sätestatud kuriteo eest kuriteoga saadud vara laiendatud konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83² sätestatule.

§ 178. Lapsporno valmistamine ja selle võimaldamine

(1) Nooremat kui kaheksateistaastast isikut pornograafilises või nooremat kui neljateistaastast isikut pornograafilises või erootilises situatsioonis kujutava pildi, kirjutise või muu teose või selle reproduktsiooni valmistamise või hoidmise, teisele isikule üleandmise, näitamise või muul viisil kättesaadavaks tegemise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega või sundlõpetamisega.

§ 178¹. Seksuaalse eesmärgiga kokkulepe lapsealisega kohtumiseks

(1) Nooremale kui kaheksateistaastasele isikule, kes ei olnud võimeline toimumust aru saama, või nooremale kui neljateistaastasele isikule kohtumissetepaneku tegemise või temaga kohtumiskokkuleppe sõlmimise eest ning kohtumist ettevalmistava teo tegemise eest, kui kohtumise eesmärk on panna nimetatud isiku suhtes toime käesoleva seadustiku §-s 133, 133¹, 141–146, 175, 178 või 179 sätestatud süütegu, – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 179. Lapsealise seksuaalne ahvatlemine

(1) Nooremale kui neljateistaastasele isikule pornograafilise teose või selle reproduktsiooni üleandmise, näitamise või muul viisil teadvalt kättesaadavaks tegemise või sellise isiku nähes suguhendusse astumise või muul viisil teadvalt tema seksuaalse ahvatlemise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 179¹. Isiku töölevõtmine, kui tal on seaduse alusel keelatud lastega töötada

(1) Tööandja poolt isiku lapsega seotud tööle või teenistusse võtmise eest, kui see on seaduse kohaselt keelatud, või tegevusloa andmiseks õigustatud isiku poolt lastele teenuse osutamiseks tegevusloa andmise eest, kui see on seaduse kohaselt keelatud, – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.

§ 180. Alaealisele vägivalda eksponeerimine

(1) Nooremale kui ~~kaheksaneljateistaastasele~~ isikule ~~vägivalda või~~ julmust propageeriva teose või selle reproduktsiooni üleandmise, näitamise või muul viisil teadvalt kättesaadavaks tegemise või sellise isiku nähes looma põhjuseta tapmise või piinamise või talle muul viisil vägivalda teadva eksponeerimise eest – karistatakse ~~rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega~~ rahatrahviga kuni kolmsada trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse ~~rahalise karistusega~~ rahatrahviga kuni 3200 eurot.

§ 182. Alaealise kallutamine alkoholi tarvitamisele

Täisealise isiku poolt noorema kui kaheksateistaastase isiku kallutamise eest alkoholi tarvitamisele – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

~~§ 182¹. Alacalisele alkoholi müümine ja ostmine~~

~~(1) Täisealise isiku poolt nooremale kui kaheksateistaastasele isikule alkoholi müümise või ostmise eest, kui süüdlasele on sama teo eest kohaldatud väärteokaristust, — karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.~~

~~(2) Nooremale kui kaheksateistaastasele isikule alkoholi müümise eest, kui selle teo on toime pannud juriidiline isik, — karistatakse rahalise karistusega.~~

12. peatükk RAHVATERVISEVASTASED SÜÜTEOD

1. jagu Narkootikumidega seotud süüteod

§ 183. Narkootilise ja psühhotroopse aine väikeses koguses ebaseaduslik käitlemine

(1) Narkootilise või psühhotroopse aine väikeses koguses ebaseadusliku [üle riigipiiri toimetamise](#), edasiandmise või vahendamise eest, samuti selle väikeses koguses ebaseadusliku valmistamise, omandamise või valdamise eest edasiandmise eesmärgil – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud:

1) grupi poolt;

2) isiku poolt, kes on varem toime pannud käesolevas jaos sätestatud kuriteo või narkootilise või psühhotroopse aine varguse, röövimise, ebaseadusliku sisse- või väljaveo, üleandmise või käitlemise kinnipidamiskohas, –

karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

~~(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, — karistatakse rahalise karistusega.~~

§ 184. Narkootilise ja psühhotroopse aine suures koguses ebaseaduslik käitlemine

(1) Narkootilise või psühhotroopse aine suures koguses ebaseadusliku ~~valmistamise, omandamise, valdamise, edasiandmise, vahendamise, veo või muu ebaseadusliku~~ käitlemise eest – karistatakse ühe- kuni kümneaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud:

1) grupi poolt;

2) isiku poolt, kes on varem toime pannud käesolevas jaos sätestatud kuriteo või narkootilise või psühhotroopse aine varguse, röövimise, ebaseadusliku sisse- või väljaveo, üleandmise või käitlemise kinnipidamiskohas, –

karistatakse kolme- kuni viieteistaastase vangistusega.

(2¹) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui see on toime pandud:

~~1) suure varalise kasu saamise eesmärgil või~~

~~2) kuritegeliku ühenduse poolt, –~~

karistatakse kuue- kuni kahekümneaastase või eluaegse vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1, 2 või 2¹ sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud

juriidiline isik, –

karistatakse rahalise karistusega.

~~(4) Käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 2 või lõike 2¹ punktis 1 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –~~

~~karistatakse rahalise karistusega või sundlõpetamisega.~~

(5) Käesolevas paragrahvis sätestatud kuriteo eest:

1) võib kohus kohaldada lisakaristusena varalist karistust vastavalt käesoleva seadustiku §-s 53 sätestatule või

2) kohaldab kohus kuriteoga saadud vara laiendatud konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83² sätestatule.

§ 185. Narkootilise ja psühhotropse aine edasiandmine nooremale kui kaheksateistaastasele isikule

(1) Täisealise isiku poolt narkootilise või psühhotropse aine väikeses koguses ebaseadusliku edasiandmise eest nooremale kui kaheksateistaastasele isikule –

karistatakse kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud:

1) grupi poolt;

2) isiku poolt, kes on varem toime pannud käesolevas jaos sätestatud kuriteo või narkootilise või psühhotropse aine varguse, röövimise, ebaseadusliku sisse- või väljaveo, üleandmise või käitlemise kinnipidamiskohas või

3) kui edasiandmise esemeks oli narkootiline või psühhotropne aine suures koguses, – karistatakse kolme- kuni viieteistaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui edasiandmise eesmärk on alaealise kihutamine narkootilise või psühhotropse aine edasiandmisele või sellele

kaasaaitamine, –

karistatakse kuue- kuni kahekümneaastase või eluaegse vangistusega.

(4) Käesolevas paragrahvis sätestatud kuriteo eest:

1) võib kohus kohaldada lisakaristusena varalist karistust vastavalt käesoleva seadustiku §-s 53 sätestatule või

2) kohaldab kohus kuriteoga saadud vara laiendatud konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83² sätestatule.

§ 186. Narkootilise ja psühhotropse aine ebaseaduslikule tarvitamisele kallutamine

(1) Narkootilise või psühhotropse aine ebaseaduslikule tarvitamisele kallutamise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 187. Alaealise kallutamine narkootilise ja psühhotroopse aine ja muu uimastava toimega aine ebaseaduslikule tarvitamisele

(1) Täisealise isiku poolt noorema kui kaheksateistaastase isiku kallutamise eest narkootilise või psühhotroopse aine või muu uimastava toimega aine ebaseaduslikule tarvitamisele või nooremale kui kaheksateistaastasele isikule sellise aine ebaseadusliku manustamise eest – karistatakse ühe- kuni kümneaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud isik, kes on varem toime pannud käesolevas jaos sätestatud kuriteo või narkootilise või psühhotroopse aine varguse, röövimise, ebaseadusliku sisse- või väljaveo, üleandmise või käitlemise kinnipidamiskohas, – karistatakse kolme- kuni viieteistaastase vangistusega.

§ 188. Unimaguna, kanepi ja kokapõõsa ebaseaduslik kasvatamine

(1) Unimaguna, kanepi või kokapõõsa ebaseadusliku kasvatamise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud:

1) grupi poolt;

2) isiku poolt, kes on varem toime pannud käesolevas jaos sätestatud kuriteo või narkootilise või psühhotroopse aine varguse, röövimise, ebaseadusliku sisse- või väljaveo, üleandmise või käitlemise kinnipidamiskohas, –

karistatakse ühe- kuni kümneaastase vangistusega.

(3) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 189. Narkootilise ja psühhotroopse aine levitamise ettevalmistamine

(1) Käesoleva seadustiku §-s 184 sätestatud teo toimepanemiseks vajaliku vahendi, seadme või aine valmistamise, valdamise või üleandmise või selleks rahaliste vahendite eraldamise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

(3) Kohus kohaldab käesolevas paragrahvis sätestatud kuriteo eest kuriteoga saadud vara laiendatud konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83² sätestatule.

§ 190. Narkootilise ja psühhotroopse aine ning nende lähteaine käitlemise, arvestuse ja aruandluse nõuete rikkumine

(1) Narkootilise või psühhotroopse aine või selle lähteaine valmistamise, tootmise, töötlemise, pakkimise, säilitamise, veo, impordi, ekspordi, transiidi, üleandmise, arvestuse või aruandluse nõuete rikkumise eest loetletud tegevuste eest vastutava isiku poolt, kui sellega on kaasnenud

narkootilise või psühhotroopse aine ebaseaduslik käibesse sattumine ettevaatamatusest, – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 191. Konfiskeerimise kohaldamine

Kohus konfiskeerib käesolevas jaos sätestatud süüteo toimepanemise vahetuks objektiks olnud aine või eseme või süüteo ettevalmistamiseks kasutatud eseme.

2. jagu Nakkushaigustega seotud süüteod

§ 192. Nakkushaiguse ja loomataudi leviku ohu põhjustamine

(1) Nakkushaiguse- või loomatauditõrje nõuete rikkumise eest, kui sellega on põhjustatud eriti ohtliku nakkushaiguse või eriti ohtliku loomataudi leviku oht, – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui sellega on ettevaatamatusest põhjustatud eriti ohtliku nakkushaiguse või eriti ohtliku loomataudi leviku oht, – karistatakse rahalise karistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 193. Nakkushaiguse ja loomataudi leviku põhjustamine

(1) Nakkushaiguse- või loomatauditõrje nõuete rikkumise eest, kui sellega on põhjustatud nakkushaiguse või eriti ohtliku loomataudi levik, – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui sellega on ettevaatamatusest põhjustatud nakkushaiguse või eriti ohtliku loomataudi levik, – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

3. jagu Ravimitega seotud süüteod

§ 194. ~~Võltsitud ravimi levitamine~~ Ravimi ebaseaduslik käitlemine

(1) ~~Võltsitud ravimi ebaseadusliku tootmise~~, valmistamise, turustamise, ~~hankimise, vahendamise, sisse- või väljaveo või valdamise eest üleandmise eesmärgil üleandmise, või vahendamise, samuti ravimi ebaseadusliku toimetamise eest üle riigipiiri~~, kui puudub käesoleva

seadustiku §-des 183–185 sätestatud süüteoosseis, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni ~~üh~~kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

§ 195. Kallutamine dopingu kasutamisele

(1) Ravimi väljakirjutamise eest kasutamiseks dopinguna spordis, samuti ravimi dopinguna kasutamisele kallutamise eest või ravimi dopinguna manustamiseks üleandmise eest –
karistatakse rahalise karistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

4. jagu Süüteod töötervishoiu ja tööohutuse valdkonnas

§ 197. Töötervishoiu- ja tööohutusnõuete eiramine, kui sellega on ettevaatamatusest tekitatud inimesele raske tervisekahjustus või põhjustatud inimese surm

(1) Töötervishoiu- või tööohutusnõuete eiramise eest, kui sellega on ettevaatamatusest tekitatud raske tervisekahjustus, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui sellega on ettevaatamatusest põhjustatud inimese surm, –
karistatakse kuni viieaastase vangistusega.

(3) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

§ 198. Töötervishoiu- ja tööohutusnõuete eiramine ettevaatamatusest, kui sellega on tekitatud inimesele raske tervisekahjustus või põhjustatud inimese surm

(1) Töötervishoiu- või tööohutusnõuete eiramise eest ettevaatamatusest, kui sellega on tekitatud inimesele raske tervisekahjustus, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui sellega on põhjustatud inimese surm, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

13. peatükk VARAVASTASED SÜÜTEOD

1. jagu Süüteod omandi vastu

1. jaotis Asja ebaseaduslik omastamine

§ 199. Vargus

(1) Võõra vallasasja äravõtmise eest selle ebaseadusliku omastamise eesmärgil – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui:

- 1) teo objektiks on tulirelv, laskemoon, lõhkeaine või kiirgusallikas;
- 2) teo objektiks on narkootiline või psühhotroopne aine või nende lähteaine;
- 3) teo objektiks on suure teadusliku, kultuuri- või ajalooväärtusega ese;
- 4) see on toime pandud isiku poolt, kes on varem toime pannud varguse, röövimise, ~~või omastamise, süüteo toimepanemise tulemusena saadud vara omandamise, hoidmise või turustamise, asja tahtliku rikkumise või hävitamise, kelmuse või väljapressimise;~~
- 5) see on toime pandud avalikult, kuid vägivalda kasutamata;
- 6) see on toime pandud suures ulatuses;
- 7) see on toime pandud grupi poolt;
- 8) see on toime pandud sissetungimisega;
- 9) see on toime pandud süstemaatiliselt – karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

~~(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui see on toime pandud kuritegeliku ühenduse poolt, – karistatakse kahe kuni kümneaastase vangistusega.~~

~~(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.~~

§ 200. Röövimine

(1) Võõra vallasasja äravõtmise eest selle ebaseadusliku omastamise eesmärgil, kui see on toime pandud vägivaldaga, – karistatakse kahe- kuni kümneaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui:

- 1) teo objektiks on tulirelv, laskemoon, lõhkeaine või kiirgusallikas;
  - 2) teo objektiks on narkootiline või psühhotroopne aine või nende lähteaine;
  - 3) teo objektiks on suure teadusliku, kultuuri- või ajalooväärtusega ese;
  - 4) see on toime pandud isiku poolt, kes on varem toime pannud röövimise või tapmise seoses röövimisega või muul omakasu motiivil või väljapressimise;
  - 5) see on toime pandud raske tervisekahjustuse tekitamisega;
  - 6) see on toime pandud suures ulatuses;
  - 7) see on toime pandud grupi ~~või kuritegeliku ühenduse~~ poolt;
  - 8) see on toime pandud relva või relvana kasutatava muu esemega või sellega ähvardades;
  - 9) see on toime pandud sissetungimisega, ~~;~~
  - ~~10) see on toime pandud näo varjamisega näokatte või maskiga või muul viisil, mis takistas isiku tuvastamist, –~~
- karistatakse kolme- kuni viieteistaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 201. Omastamine

(1) Valduses oleva võõra vallasasja või isikule usaldatud muu võõra vara ebaseaduslikult enda või kolmanda isiku kasuks pööramise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud:

1) isiku poolt, kes on varem toime pannud varguse, röövimise, või omastamise, süüteo toimepanemise tulemusena saadud vara omandamise, hoidmise või turustamise, asja tahtliku rikkumise või hävitamise, kelmuse või väljapressimise;

2) suures ulatuses;

3) ametiisiku poolt või

4) grupi või kuritegeliku ühenduse poolt, –

karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 202. Süüteo toimepanemise tulemusena saadud vara omandamine, hoidmine ja turustamine

(1) Süüteo toimepanemise tulemusena saadud vara omandamise, hoidmise või turustamise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud:

1) grupi või kuritegeliku ühenduse poolt;

2) vähemalt teist korda või isiku poolt, kes on varem toime pannud varguse, röövimise, omastamise, süüteo toimepanemise tulemusena saadud vara omandamise, hoidmise või turustamise, asja tahtliku rikkumise või hävitamise, kelmuse või väljapressimise

3) suures ulatuses, –

karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

2. jaotis Kahjustamine

§ 203. Asja rikkumine ja hävitamine

(1) Võõra asja rikkumise või hävitamise eest, kui sellega on tekitatud oluline kahju, – karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –

karistatakse rahalise karistusega.

§ 204. Kultuurimälestise, arhivaali, museaali ja muuseumikogu rikkumine ja hävitamine

(1) Kultuurimälestise, arhivaali, museaali või muuseumikogu rikkumise või hävitamise eest, kui sellega on tekitatud oluline kahju, –
karistatakse ühe- kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

§ 205. ~~Asja~~ Kultuurimälestise, arhivaali, museaali ja muuseumikogu rikkumine ja hävitamine ettevaatamatusest

~~(1) Võõra asja, k~~ Kultuurimälestise, arhivaali, museaali või muuseumikogu rikkumise või hävitamise eest ettevaatamatusest üldohtlikul viisil või kui sellega on tekitatud suur kahju, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

~~(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –~~
karistatakse rahalise karistusega.

§ 206. Arvutiandmetesse sekkumine

(1) Arvutisüsteemis olevate andmete või programmi ebaseadusliku muutmise, kustutamise, rikkumise või sulustamise, samuti arvutisüsteemi andmete või programmi ebaseadusliku sisestamise eest –
karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud elutähtsa valdkonna arvutisüsteemi vastu või kui sellega on tekitatud oluline kahju, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

§ 206¹. Terminalseadme identifitseerimisvahendi ebaseaduslik kõrvaldamine ja muutmine

(1) Elektroonilise side võrgus kasutatavas terminalseadmes identifitseerimisvahendi ebaseadusliku kõrvaldamise või muutmise eest ärilisel eesmärgil –
karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

§ 207. Arvutisüsteemi toimimise takistamine

(1) Arvutisüsteemi toimimise ebaseadusliku häirimise või takistamise eest andmete sisestamise, edastamise, kustutamise, rikkumise, muutmise või sulustamise teel – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui sellega on tekitatud oluline kahju või kui sellega takistatakse elutähtsa valdkonna arvutisüsteemi tööd või avalike teenuste osutamist, – karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 208. Nuhkvara, pahavara ja arvutiviiruse levitamine

(1) Nuhkvara, pahavara või arvutiviiruse ebaseadusliku levitamise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud:

1) vähemalt teist korda või

2) kui sellega on tekitatud oluline kahju, –

karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

(4) Kohus võib kohaldada käesolevas paragrahvis sätestatud süüteo toimepanemise vahetuks objektiks olnud eseme konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83 sätestatule.

2. jagu Süüteod vara vastu tervikuna

1. jaotis Kelmus

§ 209. Kelmus

(1) Teisele isikule ~~V~~varalise kasu saamise kahju tekitamise eest tegelikest asjaoludest teadvalt ebaõige ettekujutuse loomise teel varalise kasu saamise eesmärgil – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud:

1) isiku poolt, kes on varem toime pannud kelmuse, varguse, röövimise, või-omastamise, süüteo toimepanemise tulemusena saadud vara omandamise, hoidmise või turustamise, asja tahtliku rikkumise või hävitamise, kelmuse või väljapressimise;

~~1~~²) ametiisiku poolt, –

~~3~~) suures ulatuses;

~~4~~) grupi või kuritegeliku ühenduse-poolt või

~~5~~) avalikkuse poole pöördudes, –

karistatakse ühe- kuni viieaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

§ 210. Soodustuskelmus

(1) Soodustuseks käesoleva paragrahvi tähenduses loetakse tasuta või osaliselt tasuta väljamakset majandustegevuses osalevale isikule riigieelarve, kohaliku omavalitsuse või muudest avalikest vahenditest või maksusoodustust eesmärgiga soodustada majandustegevust.

(2) Pettuse teel soodustuse saamise või soodustuse mitte-eesmärgipärase kasutamise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

(3) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 211. Investeerimiskelmus

(1) Investeeringu saamise eest üldsusele või kindlaksmääratud investorite ringile suunatud teabes olulistes asjaoludes majandustegevuses osaleva isiku poolt emissiooniprospекtis või muul viisil üldsusele suunatud teabes-valeandmete esitamise või oluliste asjaolude esitamata jätmise teel – karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

(3) Kohus kohaldab käesolevas paragrahvis sätestatud kuriteo eest kuriteoga saadud vara laiendatud konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83² sätestatule.

§ 212. Kindlustuskelmus

(1) Kindlustusjuhtumi esilekutsumise või kindlustusjuhtumi toimumise kohta ebaõige ettekujutuse loomise eest kindlustusandjalt kindlustushüvitise saamise eesmärgil – karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 213. Arvutikelmus

(1) Varalise kasu saamise eest arvutiprogrammi või andmete ebaseadusliku sisestamise, muutmise, kustutamise, rikkumise, sulustamise või muul viisil andmetöötlusprotsessi ebaseadusliku sekkumise teel – karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

2. jaotis Väljapressimine

§ 214. Väljapressimine

(1) Varalise kasu üleandmise nõudmise eest, kui on ähvardatud piirata isiku vabadust, avaldada häbistavaid andmeid või hävitada või rikkuda vara, samuti kui on kasutatud vägivalda, – karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud:

1) isiku poolt, kes on varem toime pannud ~~väljapressimise~~, varguse, röövimise ~~või kelmuseomastamise, süüteo toimepanemise tulemusena saadud vara omandamise, hoidmise või turustamise, asja tahtliku rikkumise või hävitamise, kelmuse või väljapressimise~~;

2) suures ulatuses;

3) raske tervisekahjustuse tekitamisega;

4) grupi ~~või kuritegeliku ühenduse~~ poolt,

5) isikult vabaduse võtmisega või

6) vara rikkumise või hävitamisega, –

karistatakse nelja- kuni kaheteistaastase vangistusega.

3. jaotis Ebaseaduslik kasutamine

§ 215. Asja omavoliline kasutamine

(1) Võõra vallasasja omavolilise ajutise kasutamise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud:

1) isiku poolt, kes on varem toime pannud varguse, omastamise või asja omavolilise kasutamise, või

2) grupi poolt, –

karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui see on toime pandud:

~~1) vägivallaga või~~

~~2) kuritegeliku ühenduse poolt, –~~

karistatakse kahe- kuni kümneaastase vangistusega.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 1, 2 või 3 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 216. Elektrienergia, maagaasi ja soojusenergia ebaseaduslik kasutamine

(1) Elektrienergia, maagaasi või soojusenergia ebaseadusliku kasutamise eest võrku ebaseadusliku lülitumise teel – karistatakse rahalise karistuse või kuni kaheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 216¹. Arvutikuriteo ettevalmistamine

(1) Käesoleva seadustiku §-s 206, 207, 208, 213 või 217 sätestatud kuritegude toimepanemise eesmärgil selleks vastavalt kavandatud või kohandatud seadme, programmi, ka salasõna, kaitsekoodi või muude arvutisüsteemile juurdepääsuks vajalike andmete valmistamise, valdamise, levitamise või muul viisil kättesaadavaks tegemise eest, samuti muude käesolevas paragrahvis nimetatud kuritegude toimepanemiseks vajalike andmete kasutamise, levitamise või muul viisil kättesaadavaks tegemise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

(3) Kohus võib kohaldada käesolevas paragrahvis sätestatud süüteo toimepanemise vahetuks objektiks olnud eseme konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83 sätestatule.

§ 217. Arvutisüsteemi ebaseaduslik kasutamine

(1) Arvutisüsteemile ebaseadusliku juurdepääsu eest koodi, salasõna või muu kaitsevahendi kõrvaldamise või vältimise teel – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest:

1) kui sellega on tekitatud oluline kahju või

2) kui on kasutatud riigisaladust, salastatud välisteavet või ainult ametialaseks kasutamiseks ettenähtud andmeid sisaldavat arvutisüsteemi või

3) kui on juurde pääsetud elutähtsa valdkonna arvutisüsteemile, – karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 217¹. Ebaseaduslikult kõrvaldatud ja muudetud identifitseerimisvahendiga terminalseadme kasutamine

(1) Ebaseaduslikult kõrvaldatud või muudetud identifitseerimisvahendiga terminalseadme kasutamise eest elektroonilise side võrgus isiku poolt, kes oli teadlik, et identifitseerimiskood on ebaseaduslikult kõrvaldatud või seda on ebaseaduslikult muudetud, – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Kohus võib kohaldada käesolevas paragrahvis sätestatud süüteo toimepanemise vahetuks objektiks olnud eseme konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83 sätestatule.

(3) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

4. jaotis Usalduse kuritarvitamine

§ 217². Usalduse kuritarvitamine

(1) Seadusest või tehingust tuleneva teise isiku vara käsutamise või teisele isikule kohustuse võtmise õiguse ebaseadusliku ärakasutamise eest või teise isiku varaliste huvide järgimise kohustuse rikkumise eest, kui sellega on tekitatud suur varaline kahju ja kui puudub käesoleva seaduse §-s 201 sätestatud süüteoüksus, – karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

3. jagu Vähemohtlikud varavastased süüteod

§ 218. Varavastane süütegu väheväärtusliku asja ja varalise õiguse vastu

(1) Varavastase süüteo eest väheväärtusliku asja või väheolulise varalise õiguse vastu, välja arvatud röövimine, väljapressimine ja asja omavoliline kasutamine vägivaldiga abil ning tulirelva, laskemoona, lõhkeaine, kiirgusallika, narkootilise või psühhotroopse aine või nende lähteaine, suure teadusliku, kultuuri- või ajalooäärtusega eseme vargus või süstemaatiline vargus, – karistatakse rahatrahviga kuni kolmsada trahviühikut või arestiga.

(1¹) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.

(1²) Käesolevas paragrahvi lõigetes 1 ja 1¹ sätestatud väärteo katse on karistatav.

(2) Käesoleva paragrahvi lõike 1 tähenduses loetakse väheväärtuslikuks asjaks või väheoluliseks varaliseks õiguseks asja või õigust, mille rahaline väärtus ei ületa kahtekümmend miinimumpäevamäära või mille kahjustamisel käesoleva seadustiku §-des 203, 204 ja 206 sätestatud juhtudel ei põhjustatud olulist kahju.

14. peatükk INTELLEKTUAALSE OMANDI VASTASED SÜÜTEOD

§ 219. Autorsuse rikkumine

(1) Võõra isiku teose või teose esituse, samuti võõra leiutise, tööstusdisainilahenduse või mikrolülituse topoloogia oma nimel üldsusele teatavaks tegemise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 222. Piraatkoopiakauba valmistamine ja käitlemine

(1) Teose või autoriõigusega kaasnevate õiguste objekti reprodutseerimise eest levitamise eesmärgil ilma teose autori, tema õiguste valdaja või autoriõigusega kaasnevate õiguste valdaja loata Teadvalt autoriõigust või autoriõigusega kaasnevat õigust rikkuva kauba valmistamise või käitlemise eest, kui teoga on põhjustatud olulist kahju või saadud olulist kasu või kui teo

~~tagajärjel võidakse põhjustada olulist kahju või saada olulist kasu — karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.~~

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, — karistatakse rahalise karistusega.

(3) Kohus konfiskeerib käesolevas paragrahvis sätestatud süüteo toimepanemise vahetuks objektiks olnud eseme.

§ 222¹. ~~Ebaseaduslikult reprodutseeritud arvutiprogrammi valdamine~~ Autoriõiguse rikkumine arvutisüsteemis

~~(1) Arvutiprogrammi ebaseadusliku füüsilise kasutamise või valdamise eest ärilisel eesmärgil, — karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.~~

(1) Autori või autoriõigusega kaasneva õiguse omaja varalise õiguse teadva rikkumise eest arvutisüsteemi vahendusel, kui teoga on põhjustatud olulist kahju või saadud olulist kasu või kui teo tagajärjel võidakse põhjustada olulist kahju või saada olulist kasu ning puudub käesoleva seadustiku §-s 222 sätestatud koosseis, — karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, — karistatakse rahalise karistusega.

(3) Kohus konfiskeerib käesolevas paragrahvis sätestatud süüteo toimepanemise vahetuks objektiks olnud eseme.

§ 223. ~~Teose ja autoriõigusega kaasnevate õiguste objekti ebaseaduslik üldsusele suunamine~~

~~(1) Teose või autoriõigusega kaasnevate õiguste objekti ebaseadusliku avaliku esitamise, üldsusele näitamise, edastamise, taasedastamise või kättesaadavaks tegemise eest ärilisel eesmärgil — karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.~~

~~(2) Sama teo eest, kui selleks on kasutatud piraatkoopiat, — karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.~~

~~(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, — karistatakse rahalise karistusega.~~

~~(4) Kohus konfiskeerib käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud süüteo vahetuks objektiks olnud eseme.~~

§ 224. Piraatkoopiaga kauplemine

~~(1) Piraatkoopiaga kauplemise eest, — karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.~~

~~(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.~~

~~(3) Kohus konfiskeerib käesolevas paragrahvis sätestatud süüteo toimepanemise vahetuks objektiks olnud eseme.~~

§ 224.¹ Autoriõiguse rikkumine

(1) Autori või autoriõigusega kaasneva õiguse omaja varalise õiguse rikkumise eest kasu saamise eesmärgil – karistatakse rahatrahviga kuni kolmsada trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 6400 eurot.

§ 225. ~~Autoriõiguse ja autoriõigusega kaasnevate õiguste rikkumist takistava~~ ~~€~~Tehnilise kaitsemeetme või teabe kõrvaldamine

(1) Autoriõiguse ja autoriõigusega kaasnevate õiguste rikkumist takistava tehnilise kaitsemeetme ~~või õiguse teostamist käsitleva elektroonilise teabe~~ ebaseadusliku muutmise või kõrvaldamise või ainuüksi või põhiliselt sellise kaitsemeetme kõrvaldamiseks ~~kasutatavamõeldud~~ vahendi või seadme valmistamise, importimise, teenusena kättesaadavaks tegemise või levitamise eest, kui tegu on toime pandud väljaspool isikliku kasutamise ala kasu saamise eesmärgile edasiandmise või ärilisel eesmärgil omamise või reklaamimise eest – karistatakse ~~rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega~~ rahatrahviga kuni 100 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse ~~rahalise karistusega~~ rahatrahviga kuni 3200 eurot.

~~(3) Kohus konfiskeerib käesolevas paragrahvis sätestatud süüteo toimepanemise vahetuks objektiks olnud eseme.~~

§ 225¹. Infoühiskonna teenuse ja meediateenuse ebaseaduslik vastuvõtmine

(1) Tasulisele infoühiskonna teenusele või tasu eest edastatavale meediateenusele või nendele juurdepääsu võimaldavale teenusele ebaseaduslikku juurdepääsu võimaldavate seadmete või tarkvara ärilisel eesmärgil valmistamise, edasiandmise, paigaldamise, hooldamise, omamise või reklaamimise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.

§ 226. ~~Patendi, kasuliku mudeli, kaubamärgi, tööstusdisainilahenduse ja mikrolülituse topoloogia omaniku ainuõiguse~~ Tööstusomandi õiguse rikkumine

(1) Patendi, kasuliku mudeli, kaubamärgi, tööstusdisainilahenduse või mikrolülituse topoloogia omaniku ainuõiguse, samuti kaitsealuse sordi aretajale või omanikule kuuluvate varaliste õiguste või kaitstud geograafilisest tähisest tulenevate õiguste rikkumise eest kasu saamise eesmärgil

~~teadva rikkumise eest –~~

~~karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega rahatrahviga kuni kolmsada trahviühikut.~~

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega rahatrahviga kuni 6400 eurot.

~~(3) Kohus konfiskeerib käesolevas paragrahvis sätestatud süüteo toimepanemise vahetuks objektiks olnud eseme.~~

§ 227. ~~Võltsitud kaubaga kauplemine~~ Võltskauba valmistamine ja käitlemine

(1) ~~Võltsitud kaubaga kauplemise eest~~ Registreeringu alusel õiguskaitse saanud kaubamärgiga identse või sellest olemuslikult eristamatu tähisega varustatud kauba, selle pakendi või etiketi valmistamise või käitlemise, samuti sellise tähise all teenuse pakkumise eest kaubamärgiomaniku ainuõigust rikkudes, kui teoga on põhjustatud olulist kahju või saadud olulist kasu või kui teo tagajärjel võidakse põhjustada olulist kahju või saada olulist kasu, – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

(3) Kohus konfiskeerib käesolevas paragrahvis sätestatud süüteo toimepanemise vahetuks objektiks olnud eseme.

§ 228. ~~Leiutise ja tööstusdisainilahenduse avalikustamine~~

~~Leiutise või tööstusdisainilahenduse avalikustamise eest ilma patendile, kasulikule mudelile või tööstusdisainilahendusele õigust omava isiku loata enne selle isiku poolt leiutise või tööstusdisainilahenduse avalikustamist või avaldamist seaduses ettenähtud korras –~~ karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

§ 229. ~~Sordikaitsest tulenevate õiguste rikkumine~~

(1) ~~Kaitsealuse sordi aretajale või omanikule kuuluvate õiguste omastamise või kaitsealuse sordi kasutamise eest ilma omaniku väljastatud litsentsita –~~ karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Kohus konfiskeerib käesolevas paragrahvis sätestatud süüteo toimepanemise vahetuks objektiks olnud aine või eseme.

§ 230. ~~Registreeritud geograafilise tähise ebaseaduslik kasutamine~~

(1) ~~Registreeritud geograafilise tähise ebaseadusliku kasutamise eest –~~ karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

~~(3) Kohus konfiskeerib käesolevas paragrahvis sätestatud süüteo toimepanemise vahetuks objektiks olnud aine või eseme.~~

15. peatükk RIIGIVASTASED SÜÜTEOD

1. jagu Üldsätted

§ 230¹. Karistamine käesolevas peatükis sätestatud süüteo eest

Kui käesolevas peatükis sätestatud süüteo objektiks oli riigisaladus või salastatud välisteave, ei vabane süüteo toime pannud isik vastutusest, kui pärast sellise süüteo toimepanemist teabe salastatus kustub, välja arvatud juhul, kui teabe salastamiseks puudus õiguslik alus.

2. jagu Süüteod Eesti Vabariigi vastu

§ 231. Eesti Vabariigi vastu suunatud vägivaldne tegevus

(1) Tegevuse eest, mis on suunatud Eesti Vabariigi iseseisvuse ja sõltumatuse vägivaldsele muutmisele, territoriaalse terviklikkuse vägivaldsele rikkumisele, vägivaldsele võimuhaaramisele või muul viisil Eesti põhiseadusliku korra vägivaldsele muutmisele, – karistatakse kuue- kuni kahekümneaastase või eluaegse vangistusega.

(1¹) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

(2) Kohus kohaldab käesolevas paragrahvis sätestatud kuriteo eest kuriteoga saadud vara laiendatud konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83² sätestatule.

§ 232. Riigireetmine

(1) Eesti Vabariigi kodaniku poolt välisriigi, välisriigi organisatsiooni, välismaalase või välisriigi ülesandel tegutseva isiku abistamise eest Eesti Vabariigi iseseisvuse ja sõltumatuse või territoriaalse terviklikkuse vastu suunatud vägivaldne tegevus või riigisaladuse või salastatud välisteabe kogumise eest selle edastamise eesmärgil või selle edastamise eest välisriigile, välisriigi organisatsioonile, välismaalasele või välisriigi ülesandel tegutsevale isikule – karistatakse kuue- kuni kahekümneaastase või eluaegse vangistusega.

(2) Kohus kohaldab käesolevas paragrahvis sätestatud kuriteo eest kuriteoga saadud vara laiendatud konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83² sätestatule.

§ 233. Välismaalase poolt toimepandud Eesti Vabariigi vastu suunatud vägivaldne tegevus

Välismaalase poolt Eesti Vabariigi iseseisvuse ja sõltumatuse või territoriaalse terviklikkuse vastu suunatud vägivaldne tegevus eest, kui puudub käesoleva seadustiku §-s 231 või 234 sätestatud süüteokoosseis, – karistatakse kahe- kuni viieteistaastase vangistusega.

§ 234. Salakuulamine

(1) Välismaalase poolt riigisaladuse või salastatud välisteabe kogumise eest selle edastamise eesmärgil või selle edastamise eest välisriigile, välisriigi organisatsioonile, välismaalasele või välisriigi ülesandel tegutsevale isikule – karistatakse kolme- kuni viieteistaastase vangistusega.

(2) Kohus kohaldab käesolevas paragrahvis sätestatud kuriteo eest kuriteoga saadud vara laiendatud konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83² sätestatule.

§ 234¹. Eesti Vabariigi vastase sõja või okupatsiooni toetamine

Eesti Vabariigi vastase sõja või Eesti okupeerimise ajal Eesti Vabariigi kodaniku poolt vaenlase relvajõududega liitumise, Eesti Vabariigi vastases sõjategevuses osalemise või selliste sõjaliste või juhtivate tsiviilülesannete täitmise eest, mis toetavad Eesti Vabariigi vastast sõjategevust või Eesti Vabariigi okupeerimist, – karistatakse kuue- kuni kahekümneaastase või eluaegse vangistusega.

§ 235. Eesti Vabariigi põhiseadusliku korra vastane ühendus

(1) Eesti Vabariigi vastu suunatud vägivaldse tegevuse eesmärgil loodud kolmest või enamast isikust koosnevasse püsivasse ja isikutevahelise ülesannete jaotusega ühendusse kuulumise, samuti sellise ühenduse loomise, juhtimise või sellesse liikmete värbamise eest – karistatakse viie- kuni viieteistkuue aastase või eluaegse vangistusega.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega või sundlõpetamisega.

§ 235¹. Eesti Vabariigi vastane vandenõu

Eesti Vabariigi kodaniku poolt suhte loomise või pidamise eest välisriigiga, välisriigi organisatsiooni või välisriigi ülesandel tegutseva isikuga eesmärgiga panna toime käesoleva seadustiku §-s 232 sätestatud kuritegu – karistatakse kuni kuueaastase vangistusega.

§ 235². Eesti Vabariigi vastane võltsimine

(1) Ametliku dokumendi võltsimise, sellise dokumendi levitamise või selles sisalduvate andmete levitamise eest eesmärgiga kahjustada Eesti Vabariigi iseseisvust ja sõltumatust või territoriaalset terviklikkust või kui sellega kaasnes oht Eesti Vabariigi iseseisvusele ja sõltumatusele või territoriaalsele terviklikkusele – karistatakse kuni kuueaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 235³. Politseiametniku ja tegevväelase riigivastane mõjutamine

(1) Politseiametniku või tegevväelase süstemaatilise mõjutamise eest teenistuskohustuste täitmata jätmisele eesmärgiga kahjustada Eesti Vabariigi iseseisvust ja sõltumatust või territoriaalset terviklikkust –
karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

§ 236. Üleskutse kuriteo toimepanemisele Eesti Vabariigi vastu

(1) Käesolevas jaos sätestatud kuriteo toimepanemisele avaliku üleskutsumise eest –
karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

3. jagu Süüteod riigivõimu vastu

§ 237. Terrorikuritegu

(1) Rahvusvahelise julgeoleku vastase, isikuvastase, elu või tervist ohustava keskkonnavastase, välisriigi või rahvusvahelise organisatsiooni vastu suunatud või üldohtliku kuriteo toimepanemise, keelatud relva tootmise, levitamise või kasutamise või vara ebaseadusliku hõivamise või olulises ulatuses rikkumise või hävitamise või arvutiandmetesse sekkumise või arvutisüsteemi toimimise takistamise eest, samuti selliste tegude toimepanemisega ähvardamise eest, kui see on toime pandud eesmärgiga sundida riiki või rahvusvahelist organisatsiooni midagi tegema või tegemata jätma või tõsiselt häirida riigi poliitilist, põhiseaduslikku, majanduslikku või ühiskondlikku korraldust või see hävitada või tõsiselt häirida rahvusvahelise organisatsiooni tegevust või see hävitada või tõsiselt hirmutada elanikkonda, –
karistatakse viie- kuni kahekümneaastase või eluaegse vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse sundlõpetamisegarahalise karistusega.

(3) Kohus kohaldab käesolevas paragrahvis sätestatud kuriteo eest kuriteoga saadud vara laiendatud konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83² sätestatule.

§ 237¹. Terroristlik ühendus

(1) Kolmest või enamast isikust koosnevasse püsivasse isikutevahelise ülesannete jaotusega ühendusse kuulumise eest, mille tegevus on suunatud käesoleva seadustiku §-s 237 sätestatud kuriteo toimepanemisele, samuti sellise ühenduse loomise, juhtimise või sinna liikmete värbamise eest –
karistatakse viie- kuni viieteistaastase või eluaegse vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse sundlõpetamisegarahalise karistusega.

§ 237². Terrorikuriteo ettevalmistamine ja üleskutse selle toimepanemisele

(1) Käesoleva seadustiku §-s 237 sätestatud kuriteo toimepanemiseks väljaõppe korraldamise või isiku värbamise või muul viisil sellise kuriteo ettevalmistamise eest, samuti sellise kuriteo toimepanemisele avaliku üleskutsumise eest – karistatakse kahe- kuni kümneaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega või sundlõpetamisega.

§ 237³. Terrorikuriteo ja selle toimepanemisele suunatud tegevuse rahastamine ning toetamine

(1) Käesoleva seadustiku §-s 237, 237¹ või 237² sätestatud kuriteo, samuti terroristliku ühenduse või isiku, kelle tegevus on suunatud käesoleva seadustiku §-s 237 sätestatud kuriteo toimepanemisele, rahastamise või muul viisil teadvalt toetamise, samuti vahendite kättesaadavaks tegemise või kogumise eest, teades, et neid võidakse kasutada täielikult või osaliselt käesoleva seadustiku §-s 237, 237¹ või 237² sätestatud kuriteo toimepanemiseks – karistatakse kahe- kuni kümneaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega või sundlõpetamisega.

(3) Kohus kohaldab käesolevas paragrahvis sätestatud kuriteo eest kuriteoga saadud vara laiendatud konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83² sätestatule.

§ 238. Massilise korratuse organiseerimine ja ettevalmistamine ning üleskutse selles osalemisele

(1) Palju inimesi hõlmava korratuse organiseerimise või ettevalmistamise või sellises korratuses osalemisele üleskutsumise eest, kui sellega on kaasnenum rüüstamine, purustamine, süütamine või muu selline tegevus, – karistatakse kolme- kuni kaheksa-aastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 239. Süüteo toimepanemine massilise korratuse ajal

(1) Rüüstamise, purustamise, süütamise või muu sellise tegevuse eest massilises korratuses osaleja poolt või seadusliku korralduse eiramise või vastuhakkamise eest politseiametnikule, abipolitseinikule või muule isikule, kes on seaduslikult tõkestanud sellist tegevust, või sellise isiku üleskutsumise eest teenistuskohustuse täitmata jätmisele, – karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik – see on toime pandud näo varjamisega näokatte või maskiga või muul viisil, mis takistas isiku tuvastamist, – karistatakse kahe–kuni kaheksa-aastase vangistusega rahalise karistusega.

§ 240. Ametiruumi tungimine

~~(1) Riigi või kohaliku omavalitsuse asutuse ametiruumi tungimise eest selle korrapärase tegevuse takistamise või ametiruumi hõivamise eesmärgil – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.~~

~~(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud:~~

~~1) vägivallega või~~

~~2) relva või relvana kasutatava muu eseme või lõhkeseadeldise või lõhkeainega ähvardades, – karistatakse ühe kuni viieaastase vangistusega.~~

~~(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui sellega on tekitatud raske tagajärg või põhjustatud suur kahju, – karistatakse nelja kuni kahesteistaastase vangistusega.~~

§ 241. Riigisaladuse ja salastatud välisteabe avalikustamine

(1) Riigisaladuse või salastatud välisteabe saladuses hoidmiseks kohustatud isiku poolt riigisaladuse või salastatud välisteabe avalikustamise, ebaseadusliku edastamise või sellele ebaseadusliku juurdepääsu võimaldamise eest, kui puudub käesoleva seadustiku §-s 232 või 234 sätestatud sümtekoosseis, – karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 242. Riigisaladuse ja salastatud välisteabe avalikustamine ettevaatamatusest

(1) Riigisaladuse või salastatud välisteabe saladuses hoidmiseks kohustatud isiku poolt riigisaladuse või salastatud välisteabe avalikustamise, ebaseadusliku edastamise või sellele ebaseadusliku juurdepääsu võimaldamise eest, kui tegu on toime pandud ettevaatamatusest, samuti riigisaladust või salastatud välisteavet sisaldava teabekandja kaotamise eest, kui:

~~1) sellega on tekitatud oluline kahju Eesti Vabariigi, välisriigi, rahvusvahelise organisatsiooni või rahvusvahelise kokkuleppega loodud institutsiooni julgeolekule või~~

2) sümte objektiks oli salajase või täiesti salajase taseme riigisaladus või salastatud välisteave, – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 243. Asutusesisese teabe edastamine

(1) Asutusesiseseks tunnistatud teabe kogumise eest selle edastamise eesmärgil või selle edastamise eest välisriigile, välisriigi organisatsioonile, välismaalasele või välisriigi ülesandel tegutsevale isikule – karistatakse kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 244. Rünne kõrge riigiametniku elule ja tervisele

~~Vabariigi Presidendi, Riigikogu esimehe, peaministri, Riigikohtu esimehe, õiguskantsleri, riigikontrolöri, Kaitseväe juhataja tapmise, pantvangi võtmise või temale tervisekahjustuse tekitamise eest – karistatakse kuue–kuni kahekümneaastase või eluaegse vangistusega.~~

(1) Vägivallateo eest Vabariigi Presidendi, Riigikogu esimehe, peaministri, Riigikohtu esimehe, õiguskantsleri, riigikontrolöri või Kaitseväe juhataja, samuti nimetatud isiku perekonnaliikme vastu – karistatakse kuni viieaastase vangistusega.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isiku tapmise, pantvangi võtmise või temale raske tervisekahjustuse tekitamise eest – karistatakse kuue- kuni kahekümneaastase või eluaegse vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

(4) Käesoleva paragrahvi lõiget 1, 2 või 3 ei kohaldata, kui on aset leidnud Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Julgeolekunõukogu poolt ÜRO põhikirja VII peatüki alusel sanktsioneeritud relvajõudude kasutamist hõlmav operatsioon ning selles osalevad isikud on võitlejad relvakonfliktis.

§ 245. Eesti Vabariigi ametliku sümboli teotamine

(1) Eesti lipu, riigivapi või muu ametliku sümboli maharebimise, purustamise, rüvetamise või muul viisil teotamise, samuti riigihümni teotamise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

4. jagu Süüteod välisriigi ja rahvusvahelise organisatsiooni vastu

§ 246. Rünne rahvusvaheliselt kaitstud isiku elule ja tervisele

~~(1) Riikidevahelise organisatsiooni või üldtunnustatud valitsusvälise rahvusvahelise organisatsiooni esindaja või välisriigi kõrge riigitegelase või nimetatud isiku perekonnaliikme tapmise, pantvangi võtmise või temale tervisekahjustuse tekitamise eest – karistatakse kuue–kuni kahekümneaastase või eluaegse vangistusega.~~

(1) Vägivallateo eest riikidevahelise organisatsiooni või üldtunnustatud valitsusvälise rahvusvahelise organisatsiooni esindaja või välisriigi kõrge riigitegelase, samuti nimetatud isiku perekonnaliikme vastu – karistatakse kuni viieaastase vangistusega.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isiku tapmise, pantvangi võtmise või temale raske tervisekahjustuse tekitamise eest – karistatakse kuue- kuni kahekümneaastase või eluaegse vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

(42) Käesoleva paragrahvi lõiget 1, 2 või 3 ei kohaldata, kui on aset leidnud Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Julgeolekunõukogu poolt ÜRO põhikirja VII peatüki alusel sanktsioneeritud relvajõudude kasutamist hõlmav operatsioon ning selles osalevad isikud on olnud võitlejad relvakonfliktis.

§ 247. Rahvusvaheliselt kaitstud isiku laimamine ja solvamine

(1) Rahvusvaheliselt kaitstud isiku või tema perekonnaliikme laimamise või solvamise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni kaheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 248. Tungimine diplomaatiliselt puutumatust omavale maa-alale, hoonesse ja ruumi

~~(1) Eesti Vabariigis diplomaatiliselt puutumatust omavale maa-alale, hoonesse või ruumi tungimise või selle hõivamise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.~~

~~(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud:~~

~~1) vägivaldaga või~~

~~2) relva, relvana kasutatava muu eseme, lõhkeseadeldise või lõhkeainega ähvardades, – karistatakse ühe kuni viieaastase vangistusega.~~

~~(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui sellega on tekitatud raske tagajärg või põhjustatud suur kahju, – karistatakse nelja kuni kaheksaastase vangistusega.~~

§ 249. Välisriigi ja rahvusvahelise organisatsiooni ametliku sümboli teotamine

(1) Välisriigi riigilipu, riigivapi või muu ametliku sümboli või rahvusvahelise organisatsiooni ametliku sümboli maharebimise, purustamise, rüvetamise või muul viisil teotamise, samuti välisriigi riigihümni teotamise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 250. Üleskutse kuriteo toimepanemisele välisriigi ja rahvusvahelise organisatsiooni vastu

(1) Käesolevas jaos sätestatud kuriteo toimepanemisele avaliku üleskutsumise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

5. jagu Süüteod riigi kaitsevõime vastu

§ 251. Võimuhaaramine kaitsejõududes

(1) Kaitseväes või muus relvi valdavas sõjaväeliselt korraldatud asutuses, organisatsioonis või üksuses võimuhaaramise eest – karistatakse kahe- kuni kümneaastase vangistusega.

(2) Sama teo ettevalmistamise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud teo eest, kui see on toime pandud:

1) vägivallaga;

2) relva, relvana kasutatava muu eseme, lõhkeseadeldise või lõhkeainega ähvardades või

3) raske tervisekahjustuse tekitamisega, –

karistatakse nelja- kuni kaheteistaastase vangistusega.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 1, 2 või 3 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 252. Tungimine riigikaitsealiselt tähtsale maa-alale, hoonesse ja ruumi

~~(1) Riigikaitsealiselt tähtsale maa-alale, hoonesse või ruumi tungimise eest selle hõivamise või korrapärase tegevuse takistamise eesmärgil – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.~~

~~(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud:~~

~~1) vägivallaga või~~

~~2) relva, relvana kasutatava muu eseme, lõhkeseadeldise või lõhkeainega ähvardades, –~~

~~karistatakse ühe kuni viieaastase vangistusega.~~

~~(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui sellega on tekitatud raske tervisekahjustus, –~~

~~karistatakse nelja kuni kaheteistaastase vangistusega.~~

§ 253. Riigikaitsealise sundkoormise täitmata jätmine

~~Sõjaseisukorra ajal sundvõõrandamise, sundkasutuse või isikule määratud muu sundkoormise täitmata jätmise eest –~~

~~karistatakse rahalise karistusega.~~

§ 254. Mobilisatsioonikäsu täitmata jätmine ja kaitseväeteenistusest kõrvalehoidumine

(1) Kaitseväekohustuslase poolt mobilisatsioonikäsu või rahuajal teatavaks tehtud mobilisatsioonikorralduse põhjendamatu täitmata jätmise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud sõjaajal, samuti sõjaajal kaitseväeteenistusest kõrvalehoidumise eest – karistatakse ühe- kuni viieaastase vangistusega.

16. peatükk AVALIKU RAHU VASTASED SÜÜTEOD

1. jagu Avaliku julgeoleku vastased süüteod

§ 255. Kuritegelik ühendus

(1) Kolmest või enamast isikust koosnevasse püsivasse isikutevahelise ülesannete jaotusega ühendusse, ~~mis on loodud varalise kasu saamise eesmärgil ning~~ mille tegevus on suunatud teise astme kuritegude, mille eest ettenähtud vangistuse ülemmäär on vähemalt kolm aastat, või esimese astme kuritegude toimepanemisele, kuulumise eest – karistatakse kolme- kuni kaheteistaastase vangistusega.

(1¹) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega ~~või sundlõpetamisega~~.

(2) Käesolevas paragrahvis sätestatud kuriteo eest:

1) võib kohus kohaldada lisakaristusena varalist karistust vastavalt käesoleva seadustiku §-s 53 sätestatule või

2) kohaldab kohus kuriteoga saadud vara laiendatud konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83² sätestatule.

§ 256. Kuritegeliku ühenduse organiseerimine

(1) Kuritegeliku ühenduse loomise, juhtimise või sinna liikmete värbamise eest – karistatakse viie- kuni viieteistaastase vangistusega.

(1¹) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega ~~või sundlõpetamisega~~.

(2) Käesolevas paragrahvis sätestatud kuriteo eest:

1) võib kohus kohaldada lisakaristusena varalist karistust vastavalt käesoleva seadustiku §-s 53 sätestatule või

2) kohaldab kohus kuriteoga saadud vara laiendatud konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83² sätestatule.

~~§ 257. Omavoli~~

~~Oma tõelise või oletatava õiguse teostamise eest ebaseaduslikus korras, kui see on olnud seotud vägivalga, vara hävitamise või rikkumise või sellega ähvardamisega, isikult vabaduse võtmise, isiku vabaduse piiramise või sellega ähvardamisega, — karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.~~

§ 258. Eesti Vabariigi riigipiiri ja ajutise kontrolljoone ebaseaduslik ületamine

~~(1) Eesti Vabariigi riigipiiri või ajutise kontrolljoone ebaseadusliku ületamise eest, kui see on toime pandud:~~

- ~~1) politseiametniku peatumismärguande või käsu eiramisega;~~
- ~~2) grupi poolt;~~
- ~~3) transpordivahendiga selleks mitteettenähtud kohas või~~
- ~~4) kui süüdlasele on sama teo eest kohaldatud väärteokaristust, — karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.~~

~~(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud:~~

- ~~1) vägivalgaga või~~
- ~~2) raske tervisekahjustuse tekitamisega, — karistatakse nelja kuni kahesteistaastase vangistusega.~~

§ 259. Välismaalase ebaseaduslik toimetamine üle Eesti Vabariigi riigipiiri ja ajutise kontrolljoone

(1) Välismaalase ebaseaduslikult üle Eesti Vabariigi riigipiiri või ajutise kontrolljoone toimetamise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni ~~üh~~kolme aastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik see on toime pandud:

- ~~1) grupi poolt või~~
- ~~2) vägivalgaga, — karistatakse rahalise karistusega või kuni kolmeaastase vangistusega.~~

~~(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui sellega on tekitatud raske tervisekahjustus, — karistatakse nelja kuni kahesteistaastase vangistusega.~~

§ 260. Välismaalase ilma seadusliku aluseta Eestis viibimine

(1) Välismaalase viibimise eest poolt ilma seadusliku aluseta Eestis ilma seadusliku aluseta viibimise eest aasta jooksul vähemalt teist korda – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega rahatrahviga kuni kolmsada trahviühikut.

(2) Käesolevas paragrahvis sätestatud väärteo katse on karistatav.

§ 260¹. Eestis ilma seadusliku aluseta viibivale välismaalasele töötamise võimaldamine

(1) Tööandja poolt Eestis viibimiseks seaduslikku alust mitteomavale välismaalasele Eestis töötamise võimaldamise eest, kui teos puudub käesoleva seadustiku §-s 133, 133¹ või 175 sätestatud süüteo koosseis ja:

- 1) see on toime pandud ~~järjestikuse 12 kuu jooksul vähemalt teist korda süstemaatiliselt~~;
  - 2) töötada võimaldati kolmel või enamal välismaalasel;
  - 3) töötada võimaldati alaealisel välismaalasel;
  - 4) töötada võimaldati inimkaubandusega seotud kuriteo välismaalasest kannatanul või
  - 5) sellega on põhjustatud oht välismaalase elule või tervisele või koheldud välismaalast inimväärlikust alandavalt, –
- karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 261. ~~Isikule määratud ja teatavaks tehtud k~~ Koormise täitmata jätmine ning täitmise võimatusest teatamata jätmine

~~(1) Isikule määratud ja teatavaks tehtud koormise täitmata jätmise või täitmise võimatusest vara hävimise või kasutamiskõlbmatuks muutumise tõttu või muul põhjusel teatamata jätmise eest asutusele, kes oli koormise määranud, – karistatakse rahatrahviga kuni sada trahviühikut või arestiga.~~

~~(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 2000 eurot.~~

~~(1) Isikule pandud koormise täitmata jätmise või selle täitmise võimatusest teatamata jätmise eest – karistatakse rahatrahviga kuni sada trahviühikut või arestiga.~~

~~(2) Sama teo eest sõjaseisukorra ajal – karistatakse rahalise karistusega.~~

~~(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik – karistatakse rahatrahviga kuni 2000 eurot.~~

~~(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik – karistatakse rahalise karistusega.~~

~~(5) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 3 sätestatud väärteo katse on karistatav.~~

2. jagu Avaliku korra vastased süüteod

§ 262. Avaliku korra rikkumine

~~(1) Avalikus kohas teiste isikute rahu või avaliku korra muu rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni sada trahviühikut või arestiga.~~

~~(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 2000 eurot.~~

§ 263. Avaliku korra raske rikkumine

~~(1) Rahu või avaliku korra~~ Avalikus kohas käitumise üldnõuete rikkumise eest, kui see on toime pandud:

1) vägivallega või;

2) ~~vastuhakkamisega~~ avalikku korda kaitsvale isikule;

~~2¹) näo varjamisega näokatte või maskiga või muul viisil, mis takistas isiku tuvastamist;~~

~~3) relva või relvana kasutatava muu eseme, lõhkeseadeldise või lõhkeainega ähvardades, või~~

~~4) grupi poolt, –~~

karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –

karistatakse rahalise karistusega.

§ 264. Looma julm kohtlemine

(1) Looma suhtes lubamatu teo toimepanemise eest:

~~1) isiku poolt, keda on varem karistatud sellise teo eest;~~

2) avalikus kohas või

3) julmal viisil –

karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –

karistatakse rahalise karistusega.

§ 265. Keelatud avalik koosolek

(1) Keelatud avaliku koosoleku korraldamise või sellisel koosolekul osalemise üleskutse eest –
karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –

karistatakse rahalise karistusega.

§ 266. Omavoliline sissetung ja lahkumisnõude täitmata jätmine

(1) Valdaja tahte vastaselt ~~võõrasse~~ hoonesse, ruumi, sõidukisse või piirdega alale ebaseadusliku tungimise või valdaja poolt esitatud sealt lahkumisnõude ebaseadusliku täitmata jätmise eest – karistatakse ~~rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega~~ rahatrahviga kuni kolmsada trahviühikut või arestiga.

(2) Sama teo eest, ~~kui see on toime pandud:~~

1) ~~vähemalt teist korda~~ eluruumi tungimisega;

2) vägivallega või

~~2¹) näo varjamisega näokatte või maskiga või muul viisil, mis takistas isiku tuvastamist või~~

~~3) grupi poolt~~ kui tungiti diplomaatilise puutumatusena maa-alale, hoonesse, ruumi või

4) kui see pandi toime maa-ala, hoone või ruumi hõivamise või korrapärase tegevuse takistamise eesmärgil, –

karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 ~~või 2~~ sätestatud teo eest, kui ~~sellega on tekitatud raske tervisekahjustus selle on toime pannud juriidiline isik,~~ – karistatakse ~~nelja kuni kaheksaastase vangistusega rahatrahviga kuni 3200 eurot.~~

~~(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.~~

§ 267. Võõrast hoonest, ruumist, sõidukist ja piirdega alalt lahkumise nõude täitmata jätmine

~~Võõrast hoonest, ruumist, sõidukist või piirdega alalt selle valdaja poolt esitatud lahkumise nõude ebaseadusliku täitmata jätmise eest – karistatakse rahatrahviga kuni sada trahviühikut või arestiga.~~

§ 268. Ebaseadusliku tegevuse võimaldamine

(1) Narkootiliste või psühhotroopsete ainete ebaseaduslikuks tarvitamiseks või ebaseaduslike hasartmängude korraldamiseks ruumi kasutada andmise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

(2) Käesolevas paragrahvis sätestatud kuriteo eest:

1) võib kohus kohaldada lisakaristusena varalist karistust vastavalt käesoleva seadustiku §-s 53 sätestatule või

2) kohaldab kohus kuriteoga saadud vara laiendatud konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83² sätestatule.

§ 269. Punase signaalraketi ebaseaduslik laskmine

Punase signaalraketi ebaseadusliku laskmise eest – karistatakse rahatrahviga kuni sada trahviühikut või arestiga.

§ 270. Uppunud võõra asja loata ülestõstmine

(1) Eesti territoriaalvetes või majandusvööndis uppunud võõra asja pädeva riigiasutuse loata ülestõstmise eest – karistatakse rahatrahviga kuni kolmsada trahviühikut või arestiga.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.

§ 271. Eesti lipu kasutamise korra rikkumine

(1) Eesti lipu heiskamisele või Eesti lipu ja selle värvikombinatsiooni kasutamisele esitatud nõuete rikkumise, samuti Eesti lipu kaubamärgina kasutamise eest – karistatakse rahatrahviga kuni sada trahviühikut või arestiga

~~(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud vähemalt teist korda, – karistatakse rahatrahviga kuni kakssada trahviühikut või arestiga.~~

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahatrahviga kuni 960 eurot.

~~§ 272. Eesti riigilipu ebaseaduslik heiskamine laeval~~

~~Eesti riigilipu ebaseadusliku heiskamise eest laeval –
karistatakse rahalise karistusega.~~

~~§ 273. Eesti riigilipu kandmise kohustuse rikkumine laeval~~

~~Eesti riigilipu kandmise kohustuse rikkumise eest laeval –
karistatakse rahalise karistusega.~~

3. jagu Avaliku võimu teostamise vastased süüteod

1. jaotis Võimuesindaja suhtes toimepandud süüteod

§ 274. Vägivald võimuesindaja ~~ja avalikku korda kaitsva muu isiku suhtes vastu~~

~~(1) Võimuesindaja või avalikku korda kaitsva muu isiku suhtes vägivalla toimepanemise eest seoses tema ametikohustuste täitmisega –
karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.~~

~~(2) Sama teo eest, kui sellega on sunnitud käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isikut ebaseaduslikule teole, –
karistatakse kuni viieaastase vangistusega.~~

~~(1) Vägivalla kasutamise eest võimuesindaja vastu seoses tema ametikohustuste täitmisega –
karistatakse kuni viieaastase vangistusega.~~

~~(2) Sama teo eest:~~

~~1) kui sellega on sunnitud võimuesindajat ebaseaduslikule teole;~~

~~2) isikute grupi poolt;~~

~~3) kui see on toime pandud relva või relvana kasutatava muu esemega või sellega ähvardades, –
karistatakse ühe- kuni viieaastase vangistusega.~~

~~(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.~~

§ 275. Võimuesindaja ~~ja avalikku korda kaitsva muu isiku~~ laimamine ja solvamine

~~(1) Võimuesindaja või ~~a~~Avalikku korda kaitsva ~~võimuesindaja~~ ~~muu isiku~~ laimamise või solvamise eest seoses tema ametikohustuste täitmisega –
karistatakse ~~rahalise karistuse või kuni kaheaastase vangistusega~~ rahatrahviga kuni 300 trahviühikut või arestiga.~~

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik – karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.

§ 276. Võimuesindaja seadusliku korralduse eiramine

~~Võimuesindaja seadusliku korralduse eiramise eest – karistatakse rahatrahviga kuni kakssada trahviühikut või arestiga.~~

§ 277. Ametniku vormiriietuse ja ametitunnistuse ebaseaduslik kasutamine

(1) Ametniku vormiriietuse või ametitunnistuse ebaseadusliku kasutamise eest – karistatakse rahatrahviga kuni kolmsada trahviühikut või arestiga.

(1¹) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.

(2) Kohus võib kohaldada käesolevas paragrahvis sätestatud süüteo toimepanemise vahetuks objektiks olnud eseme konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83 sätestatule.

§ 278. Eritalituste vale väljakutsumine

(1) Päästeameti, politsei, kiirabi või muude eritalituste teadvalt vale väljakutse või väljasõidu põhjustamise eest – karistatakse rahatrahviga kuni kolmsada trahviühikut või arestiga.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.

§ 279. Riikliku järelevalve teostamise takistamine

~~Riikliku järelevalve takistamise, järelevalveks vajalike dokumentide või andmete esitamisest keeldumise või tähtaegselt esitamata jätmise või valeandmete esitamise eest või dokumentide või andmete esitamise eest sellisel kujul, mis ei võimaldanud järelevalve teostamist, – karistatakse rahatrahviga kuni kolmsada trahviühikut või arestiga.~~

2. jaotis Andmetega seotud süüteod

§ 280. Valeandmete esitamine

(1) Ametiasutusele teadvalt valeandmete esitamise või andmete esitamata jätmise eest, ~~kui see on toime pandud ametliku dokumendi või muu hüve või tulu saamiseks andmete esitamine oli seadusest tulenevalt ette nähtud,~~ –

karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega rahatrahviga kuni kolmsada trahviühikut või arestiga.

(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud eesmärgiga saada ametlik dokument, omandada õigus või vabaneda kohustusest ja kui puudub käesoleva seadustiku §-des 209-213 sätestatud süüteo koosseis, –

karistatakse rahalise karistuse või kuni kaheaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik –

karistatakse rahatrahviga kuni 2000 eurot.

(42) Sama Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

§ 281. Ebaõigete andmete esitamine kohturegistri pidajale, Eesti väärtpaberite keskregistrile, abieluvararegistrile, notarile ja kohtutäiturile

(1) Äriregistri pidajale, mittetulundusühingute ja sihtasutuste registri pidajale, laevakinnistusraamatu pidajale, kommertspandiregistri pidajale, Eesti väärtpaberite keskregistri pidajale, abieluvararegistrile, kinnistusraamatu pidajale, või notarile ja või kohtutäiturile ebaõigete andmete esitamise eest –
karistatakse rahalise karistuse või kuni kaheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

§ 282. Sünnist ja surmast teatamata jätmine

Sünnist või surmast seadusega ettenähtud tähtaja jooksul sünni või surma registreerivale ametnikule teatamata jätmise eest –
karistatakse rahatrahviga kuni sada trahviühikut või arestiga.

§ 283. Maakasutusnõuete ja maakatastri pidamise korra rikkumine

Maakasutusnõuete või maakatastri pidamise korra rikkumise eest, kui see on toime pandud omakasu eesmärgil ja kui sellega on tekitatud suur kahju või põhjustatud muu raske tagajärg, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

§ 284. Kaitsekoodide üleandmine

Arvuti, arvutisüsteemi või arvutivõrgu kaitsekoodide ebaseadusliku üleandmise eest, kui see on toime pandud omakasu eesmärgil ja kui sellega on tekitatud oluline kahju või põhjustatud muu raske tagajärg, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

§ 285. Dokumendi ja arhivaali ebaseaduslik hävitamine

(2) Dokumendi või arhivaali ebaseadusliku hävitamise eest, kui sellega on tekitatud oluline kahju, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

§ 286. Dokumendi ja arhivaali kasutamiskõlbmatuks muutmine

(2) Dokumendi või arhivaali säilitusnõuete eiramise eest, kui see tõi kaasa dokumendi või arhivaali kasutamiskõlbmatuks muutumise ja sellega on tekitatud oluline kahju, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

§ 287. Dokumendi ja arhivaali kasutamiskõlbmatuks muutmine ettevaatamatusest

~~(2) Dokumendi või arhivaali säilitusnõuete eiramise eest ettevaatamatusest, kui see tõi kaasa dokumendi või arhivaali kasutamiskõlbmatuks muutumise ja sellega on tekitatud oluline kahju, — karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.~~

17. peatükk AMETIALASED SÜÜTEOD

1. jagu Võimu kuritarvitamine

§ 288. Ametiisiku mõiste

(1) Ametiisik käesoleva seadustiku eriosa tähenduses on füüsiline isik, kellel on avaliku ülesande täitmiseks ametiseisund, sõltumata sellest, kas ta täidab talle pandud ülesandeid alaliselt või ajutiselt, tasu eest või tasuta, teenistuses olles või vabakutselisena või lepingu, nimetamise või valimise alusel.

~~(2) Ametiisik käesoleva seadustiku §-des 293–298 nimetatud kuritegudes on ka vahekohtunik ja füüsiline isik, kellel on pädevus juhtida eraõiguslikku juriidilist isikut või tegutseda eraõigusliku juriidilise isiku või teise füüsilise isiku huvides.~~

(3) Ametiisik käesoleva seadustiku §-des 293–298¹ nimetatud kuritegudes on ka välisriigi ametiisik. Välisriigi ametiisik on nimetatud või valitud isik, kes täidab välisriigis või selle mis tahes tasandi haldusüksuses seadusandliku, täidesaatva või kohtuvõimu ülesandeid või kes täidab avalikku ülesannet välisriigi, selle haldusüksuse, avaliku asutuse või avaliku ettevõtja heaks, samuti avalik-õigusliku rahvusvahelise organisatsiooni teenistuja või esindaja, sealhulgas rahvusvahelise esinduskogu või kohtu liige.

(4) Ametiseisundi kasutamiseks välisriigi ametiisiku poolt loetakse teo toimepanemist või selle toime panemata jätmist ametiseisundit kasutades sõltumata sellest, kas tegu kuulub ametiisiku pädevusse.

§ 290¹. Piinamine

(1) Ametiisiku poolt suure või järjepideva kehalise või hingelise valu põhjustamise eest ütluste andmisele sundimise, karistamise, hirmutamise või diskrimineerimise eesmärgil — karistatakse ühe- kuni seitsmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud:

- 1) kahe või enama isiku vastu või
  - 2) noorema kui kaheksateistaastase isiku vastu või
  - 3) kahe või enama isiku poolt, —
- karistatakse kahe- kuni kümneaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, —
karistatakse rahalise karistusega.

§ 291. Võimuliialdus

~~Ametialaseid ülesandeid täitva a~~metiisiku poolt relva, erivahendi või vägivalla ebaseadusliku kasutamise eest – karistatakse rahalise karistuse või ühe- kuni viieaastase vangistusega.

§ 291¹. Riikliku järelevalve ebaseaduslik teostamine

Riiklikku järelevalvet teostava või kohalikule omavalitsusele seadusega pandud järelevalvekohustust täitva ametiisiku poolt teadvalt ebaseadusliku otsuse või toimingu tegemise eest või otsuse või toimingu ebaseaduslikult tegemata jätmise eest, kui sellega on tekitatud oluline varaline kahju või kui sellega on teisele isikule, välja arvatud riik ja kohalik omavalitsusüksus, põhjustatud muu raske tagajärg, – karistatakse rahalise karistusega või kuni viieaastase vangistusega.

~~§ 292. Andmekogu pidamise nõuete rikkumine~~

~~Riigi või kohaliku omavalitsuse andmekogu pidaja ametniku või töötaja poolt ebaseaduslikult registrisse andmete kandmise või andmete kandmata jätmise eest, samuti andmete avalikustamise, andmetele juurdepääsu võimaldamise või andmete edastamise või muude andmekogu pidamise nõuete rikkumise eest, kui sellega on tekitatud oluline kahju teise isiku seadusega kaitstud õigustele või huvidele, – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.~~

2. jagu Aususe kohustuse rikkumine

~~§ 293. Pistise võtmine~~

~~(1) Ametiisiku poolt talle või kolmandale isikule vara või muu soodustuse lubamisega nõustumise või vara või muu soodustuse vastuvõtmise eest vastutasuna selle eest, et ametiisik on oma ametiseisundit kasutades toime pannud või on alust arvata, et ta edaspidi paneb toime seadusega lubatud teo, või on seaduslikult jätnud teo toime panemata või on alust arvata, et ta jätab selle toime panemata edaspidi, – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.~~

~~(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud:~~

- ~~1) isiku poolt, kes on varem toime pannud pistise või altkäemaksu võtmise;~~
  - ~~2) pistise nõudmisega;~~
  - ~~3) grupi poolt või~~
  - ~~4) suures ulatuses, –~~
- ~~karistatakse kuni viieaastase vangistusega.~~

~~(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.~~

§ 294. Altkäemaksu võtmine

(1) Ametiisiku poolt talle või kolmandale isikule vara või muu soodustuse lubamisega nõustumise või vastuvõtmise eest vastutasuna tema ametiseisundi kasutamise eest lubamisega nõustumise või vara või muu soodustuse vastuvõtmise eest vastutasuna selle eest, et ametiisik on

~~oma ametiseisundit kasutades toime pannud või on alust arvata, et ta edaspidi paneb toime seadusega mittelubatud teo, või on ebaseaduslikult jätnud teo toime panemata või on alust arvata, et ta jätab selle toime panemata edaspidi, —~~

karistatakse rahalise karistusega või ühe kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud:

~~1) isiku poolt, kes on varem toime pannud altkäemaksu või pistise võtmise vähemalt teist korda;~~

~~2) altkäemaksu nõudmisega;~~

~~3) grupi poolt või~~

~~4) suures ulatuses, või —~~

~~5) raske tagajärjega, —~~

karistatakse kaheühe kuni kümneaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, —

karistatakse rahalise karistusega.

~~(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, — karistatakse rahalise karistuse või sundlõpetamisega.~~

~~(45) Kohus kohaldab käesolevas paragrahvis sätestatud kuriteo eest kuriteoga saadud vara laiendatud konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83² sätestatule.~~

§ 295. Pistise vahendus

~~(1) Pistise vahendamise eest —~~

~~karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.~~

~~(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud:~~

~~1) isiku poolt, kes on varem toime pannud pistise või altkäemaksu vahenduse, või~~

~~2) ametiseisundit kasutades, —~~

~~karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.~~

~~(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, —~~

~~karistatakse rahalise karistusega.~~

§ 296. Altkäemaksu vahendus

(1) Altkäemaksu vahendamise eest —

karistatakse rahalise karistuse või kuni viieühe aastase vangistusega.

~~(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud:~~

~~1) isiku poolt, kes on varem toime pannud altkäemaksu või pistise vahenduse, või~~

~~2) ametiseisundit kasutades, —~~

~~karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.~~

~~(32) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, —~~

~~karistatakse rahalise karistusega.~~

§ 297. Pistise andmine

~~(1) Pistise lubamise või andmise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.~~

~~(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud:~~

~~1) isiku poolt, kes on varem toime pannud pistise või altkäemaksu andmise;~~

~~2) grupi poolt või~~

~~3) suures ulatuses, –~~

~~karistatakse kuni viieaastase vangistusega~~

~~(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –~~

~~karistatakse rahalise karistusega.~~

§ 298. Altkäemaksu andmine

(1) Altkäemaksu lubamise või andmise eest –

karistatakse rahalise karistuse või ühe–kuni viieaastase vangistusega.

~~(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud:~~

~~1) isiku poolt, kes on varem toime pannud altkäemaksu või pistise andmise;~~

~~2) grupi poolt;~~

~~3) suures ulatuses või~~

~~4) raske tagajärjega, –~~

~~karistatakse kahe–kuni kümneaastase vangistusega.~~

~~(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud:~~

~~1) vähemalt teist korda;~~

~~2) grupi poolt või~~

~~3) suures ulatuses, –~~

~~karistatakse ühe- kuni kümneaastase vangistusega.~~

~~(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –~~

~~karistatakse rahalise karistusega.~~

~~(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistuse või sundlõpetamisega.~~

§ 298¹. Mõjuvõimuga kauplemine

(1) ~~Vara või muu soodustuse lubamisega nõustumise või vastuvõtmise eest vastutasuna selle eest, et isik kasutab ebaseaduslikult oma tegelikku või eeldatavat mõju eesmärgiga saavutada avaliku halduse ülesandeid täitvalt ametiisikult tema ametiseisundit kasutades teo toimepanemine või toimepanemata jätmine vara või muu soodustuse andja või kolmanda isiku huvides, Isiku poolt talle või kolmandale isikule vara või muu soodustuse nõudmise, lubamisega nõustumise või vastuvõtmise eest vastutasuna tema tegeliku või tema poolt väidetava mõjuvõimu kasutamise eest selleks, et soodustuse andja saaks ametiisiku üle avaliku huvi seisukohast ebavõrdse või põhjendamatu eelise, samuti sellel eesmärgil soodustuse lubamise või andmise~~

~~eest~~–

karistatakse rahalise karistusega või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

§ 299. Ametialane võltsimine

(1) Ametiisiku poolt dokumendi võltsimise või võltsitud dokumendi väljaandmise eest –
karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

~~(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.~~

§ 300. Riigihangete teostamise nõuete rikkumine

~~Riigihangete konkursil ühele osalejatest põhjendamatute soodustingimuste või eeliste loomise
või muul viisil riigihangete teostamise nõuete rikkumise eest, kui sellega on tekitatud oluline
varaline kahju, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.~~

~~(1) Ametiisiku poolt hankemenetluse nõuete rikkumise eest hankemenetluses osalejale eelise
andmise eesmärgil, samuti seaduse kohaselt nõutava hankemenetluse korraldamata jätmise eest,
sealhulgas hanke osadeks jaotamise eest hankemenetluses osalejale või võimalikule osalejale
eelise andmise eesmärgil, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.~~

~~(2) Sama teo eest, kui riigihanke maksumus või hankemenetluse korraldamise vältimise
eesmärgil osadeks jaotatud riigihanke osade kogumaksumus ületab eriti suure ulatuse, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.~~

~~(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline
isik, –
karistatakse rahalise karistusega.~~

§ 300¹. Toimingupiirangu rikkumine

(1) Korruptsioonivastases seaduses kehtestatud toimingupiirangu teadva rikkumise eest suures
ulatuses –
karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud eriti suures ulatuses ~~üle 320 000 eurot~~, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

~~§ 300². Notari poolt teadvalt ebaseadusliku ametitoimingu tegemine~~

~~(1) Notari poolt teadvalt ametitoimingu seotud kohustuse täitmata jätmise eest, kui sellega on
tekitatud oluline varaline kahju, samuti tõestamistoimingu või muu ametitoimingu tegemise
keelu teadva rikkumise eest, samuti teadvalt ametitoimingu tegemise eest, milles osaleb notar
ise, tema abikaasa, notari otsejones sugulane või nende esindaja, või mis on tehtud notari või~~

~~tema lähikondlase kasuks,—
karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.~~

~~(2) Sama teo eest, kui sellega on tekitatud suur varaline kahju,—
karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.~~

§ 301. Konfiskeerimise kohaldamine

Kohus võib kohaldada käesoleva seadustiku §-des 293 kuni 299 sätestatud süüteo toimepanemise vahetuks objektiks olnud eseme konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83 sätestatule.

18. peatükk ÕIGUSEMÕISTMISEVASTASED SÜÜTEOD

1. jagu Õigusemõistmise takistamine

§ 302. Kohtunikule, rahvakohtunikule, uurijale, prokurörile, kaitsjale, advokaadile, kannatanu esindajale, ekspertile, tõlgile ja tema lähedasele raske tervisekahjustuse tekitamine

(1) Kohtunikule, rahvakohtunikule, uurijale, prokurörile, kaitsjale, advokaadile, kannatanu esindajale, ekspertile, tõlgile või tema lähedasele raske tervisekahjustuse tekitamise eest eesmärgiga sundida kohtunikku, rahvakohtunikku, uurijat, prokurööri, kaitsjat, advokaati, ~~või~~ kannatanu esindajat, eksperti või tõlki tegutsema õigusemõistmise huvidele mittevastavalt või kättemaksuks temaselle isiku poolt oma kohustuste täitmise eest – karistatakse nelja- kuni kahesteistaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui ~~sellega on põhjustatud käeoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isiku surm, selle on toime pannud juriidiline isik –~~ karistatakse ~~kuue kuni kahekümneaastase vangistusega~~ rahalise karistusega.

§ 303. Vägivald kohtuniku, rahvakohtuniku, uurija, prokurööri, kaitsja, advokaadi, kannatanu esindaja, eksperti, tõlgi ja tema lähedase suhtesvastu

(1) ~~Vägivalla kasutamise eest~~ ~~K~~kohtuniku, rahvakohtuniku, uurija, prokurööri, kaitsja, advokaadi, kannatanu esindaja, eksperti või tõlgi, samuti nimetatud isiku ~~või tema~~ lähedase suhtes vastuvägivalla toimepanemise eest või kohtuniku, rahvakohtuniku, uurija, prokurööri, kaitsja, advokaadi, ~~või~~ kannatanu esindaja, eksperti või tõlgi muul viisil mõjutamise eest eesmärgiga sundida teda tegutsema õigusemõistmise huvidele mittevastavalt või kättemaksuks tema poolt oma kohustuste täitmise eest – karistatakse rahalise karistuse või ühe- kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik – karistatakse rahalise karistusega.

~~**§ 304. Kohtuniku, rahvakohtuniku, uurija, prokurööri, kaitsja, kannatanu esindaja ja tema lähedase vara rikkumine ja hävitamine**~~

~~Kohtuniku, rahvakohtuniku, uurija, prokuröri, kaitsja, kannatanu esindaja või tema lähedase vara rikkumise või hävitamise eest eesmärgiga sundida kohtunikku, rahvakohtunikku, uurijat, prokuröri, kaitsjat või kannatanu esindajat tegutsema õigusemõistmise huvidele mittevastavalt või kättemaksuks selle isiku poolt oma kohustuste täitmise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.~~

§ 305. ~~Kohtu ja kohtuniku~~ Õigusemõistmisel osaleva isiku laimamine ja solvamine

~~(1) Kohtu, või kohtuniku, rahvakohtuniku, uurija, prokuröri, kaitsja, advokaadi, kannatanu esindaja, eksperdi või tõlgi laimamise või solvamise eest seoses tema osalemisega õigusemõistmisel – karistatakse rahalise karistuse või kuni kaheaastase vangistusega rahatrahvi või arestiga.~~

~~(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.~~

§ 306. Kuriteo varjamine

(1) Teise isiku poolt esimese astme kuriteo eelnevalt mittelubatud varjamise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

~~(1¹) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.~~

(2) Kuriteo eelnevalt mittelubatud varjamine kuriteo toimepanija vanema, lapse, lapsendaja, lapsendatu, venna, õe, vanavanema, lapselapse, abikaasa või tema vanema poolt ei ole süüline.

§ 307. Kuriteost mitteteatamine

(1) Teise isiku poolt toimepandud esimese astme kuriteost mitteteatamise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

~~(1¹) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.~~

(2) Toimepandud esimese astme kuriteost mitteteatamine kuriteo toimepanija vanema, lapse, lapsendaja, lapsendatu, venna, õe, vanavanema, lapselapse, abikaasa või tema vanema poolt ei ole süüline.

§ 308. Üleskirjutatud vara hoidmise nõuete rikkumine

(1) Tsiviilhagi, täitemenetluse, konfiskeerimise, rahatrahvi, rahalise karistuse, varalise karistuse või kohtukulude hüvitamise tagamiseks üleskirjutatud vara õigustatud isiku loata kasutamise või käsutamise eest isiku poolt, kelle vastutavale hoiule vara oli antud, – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

~~(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.~~

~~§ 309. Kohtukordniku tegevuse takistamine~~

~~Kohtukordniku seadusliku korralduse täitmata jätmise või ametialase tegevuse takistamise eest – karistatakse rahalise karistusega.~~

2. jagu Isiku õiguste vastased süüteod kohtueelses, kohtuvälises ja kohtumenetluses

§ 310. Ebaseaduslik ~~süüdistuse esitamine~~ süüdistusakt, kokkulepe ja määrus

Prokuröri poolt teadvalt süütule isikule süüdistuse akti koostamise, temaga kokkuleppe sõlmimise või teadvalt ebaseadusliku psühhiaatrilise sundravi kohaldamise määruse koostamise esitamise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

§ 311. Kohtuniku poolt teadvalt ebaseadusliku kohtulahendi tegemine

Kohtuniku poolt teadvalt ebaseadusliku kohtulahendi tegemise eest – karistatakse viie- kuni kümneaastase vangistusega.

§ 311¹. Kohtunikuabi poolt teadvalt ebaseadusliku kohtulahendi tegemine

Kohtunikuabi poolt teadvalt ebaseadusliku kohtulahendi tegemise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

§ 311². Väärteomenetluses teadvalt ebaseadusliku otsuse tegemine

Kohtuvälise menetleja ametniku või töötaja poolt teadvalt ebaseadusliku otsuse tegemise eest väärteomenetluses – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

§ 311³. Süüteomenetluse teadvalt ebaseaduslik lõpetamine

Kohtuvälise menetleja ametniku või töötaja poolt väärteomenetluse teadvalt ebaseadusliku lõpetamise eest, samuti prokuröri või uurimisasutuse ametniku poolt kriminaalmenetluse teadvalt ebaseadusliku lõpetamise, ~~või~~ prokuröri poolt uurimisasutusele teadvalt ebaseaduslikult kriminaalmenetluse lõpetamise loa andmise või süüdistusest loobumise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

§ 312. Ebaseaduslik ülekuulamine

Uriija või prokuröri poolt vägivallega ütluste andmisele sundimise eest, kui puudub käesoleva seadustiku §-s 290¹ sätestatud süüteokoosseis – karistatakse rahalise karistuse või ühe- kuni viieaastase vangistusega.

§ 313. Kohtumenetlust tagava toiminguga ebaseaduslik kohaldamine

Vahi alla võtmise või selle taotlemise, vahi all pidamise, kinnipidamise või sundtoomise eest kohtumenetluse-kriminaalmenetluse tagamise eesmärgil, kui selleks teadvalt puudusid seaduses ettenähtud alused, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

§ 314. Ebaseaduslik läbiotsimine ja väljatõstmine

(1) Ebaseadusliku läbiotsimise või eluruumist väljatõstmise eest –
karistatakse rahalise karistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

§ 315. Ebaseaduslik jälitustegevus ja teabe varjatud kogumine

(1) Ebaseadusliku jälitustoimingu või ebaseaduslikult teabe varjatud kogumise eest, samuti jälitustoiminguga või varjatult kogutud teabe ebaseadusliku varjamise või hävitamise eest, kui selle pani toime isik, kellel oli jälitustegevuseks või teabe varjatud kogumiseks seadusest tulenev õigus, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

§ 316. Tõendi kõrvaldamine ja kunstlik loomine

(1) Tõendi kõrvaldamise või kunstliku loomise eest eesmärgiga takistada kuriteona karistatava teo olemasolu või selle puudumise või muude tõendamiseseme asjaolude tuvastamist –
karistatakse rahalise karistuse või ühe- kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

§ 316¹. Kriminaalasja kohtueelse menetluse ja jälitusmenetluse andmete ebaseaduslik avaldamine

(1) Kriminaalasja kohtueelse menetluse andmete või kuriteo ärahoidmiseks või tõkestamiseks toimuva jälitusmenetluse andmete ebaseadusliku avaldamise eest isiku poolt, kellele need andmed said teatavaks seoses töö- või ametiülesannete täitmisega, kui sellega on tehtud võimatuks või oluliselt raskendatud kuriteona karistatava teo olemasolu või selle puudumise või muude tõendamiseseme asjaolude tuvastamine või jälitustoimingu eesmärgi saavutamine jälitusmenetluses, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

§ 316². Teabe õigusliku aluseta salastamine ning riigisaladuse ja salastatud välisteabe valed õiguslikul alusel, vale salastamistaseme ja –tähtajaga salastamine

~~(1) Teabe õigusliku aluseta salastamise või riigisaladuse või salastatud välisteabe valesalastamisel, vale salastamistaseme või tähtajaga salastamise eest eesmärgiga takistada kuriteona karistatava teo olemasolu või selle puudumise või muude tõendamiseseme asjaolude tuvastamist – karistatakse rahalise karistuse või ühe kuni viieaastase vangistusega.~~

~~(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.~~

~~(3) Käesolevas paragrahvis sätestatud kuriteo toime pannud isik ei vabane vastutusest, kui pärast sellise kuriteo toimepanemist teabe salastatus kustub või kui riigisaladuse või salastatud välisteabe salastamise õiguslikku alust, salastamistaset või tähtaega muudetakse.~~

§ 317. Menetlusosalise, tunnistaja, kannatanu, eksperdi ja tõlgi ilmumise takistamine

(1) Menetlusosalise, tunnistaja, eksperdi või tõlgi kohtueelsele või kohtumenetlusele ilmumise teadvalt takistamise eest, samuti samal eesmärgil nimetatud isiku teadvalt mõjutamise eest eesmärgiga kohtueelsele või kohtumenetlusele mitteilmumiseks – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 318. Tunnistaja, kannatanu ja tõlgi poolt kohustuste täitmisest keeldumine

Kannatanu või tunnistaja poolt kriminaal- või väärteomenetluses või tsiviilkohtu- või halduskohtumenetluses ütluse andmisest aluseta keeldumise eest, samuti tõlgi poolt oma ülesannete täitmisest alusetu keeldumise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

§ 319. Valekaebus

(1) Teadvalt vale kaebuse esitamise eest kuriteo toimepanemise kohta teise isiku poolt – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui sellega on kaasnenud tõendite kunstlik loomine, – karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 320. Valeütlus ja valevanne

(1) Kannatanu või tunnistaja poolt kriminaal- või väärteomenetluses või tsiviilkohtu- või halduskohtumenetluses teadvalt vale ütluse andmise eest või menetlusosalise poolt vande all teadvalt vale seletuse või vande all teadvalt vale vara nimekirja või sissetulekute või kulude arvestuse andmise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui sellega on kaasnenud tõendite kunstlik loomine, – karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

§ 321. Vale eksperdiarvamus ja valetõlge

(1) Eksperti poolt teadvalt vale eksperdiarvamuse andmise eest või tõlgi poolt teadvalt valesti tõlkimise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui sellega on kaasnenud tõendite kunstlik loomine, – karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

§ 322. Sundimine valeütlust ja vale eksperdiarvamust andma ning valetõlget tegema

(1) Sundimise eest valeütlust või vale eksperdiarvamust andma või valetõlget tegema, kui see on toime pandud vägivallega, – karistatakse rahalise karistuse või kuni neljaaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 323. ~~Kahtlustatava, süüdistatava, kohtualuse, õigeksmõistetud, süüdimõistetud, tunnistaja, eksperti, tõlgi ja kannatanu suhtes vägivalga toimepanemine~~ Vägivald õigusemõistmises osaleja vastu

(1) Vägivalga kasutamise eest ~~K~~kahtlustatava, süüdistatava, kohtualuse, õigeksmõistetud, süüdimõistetud, tunnistaja, eksperti, tõlgi või kannatanu suhtes vastu eesmärgiga vägivalga toimepanemise eest, et takistada teda tal täita amast oma kohustusi, või teosta damast oma õigusi kriminaalmenetluses või maksta talle kätte tema õiguspärase tegevuse eest kriminaalmenetluses, – karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik – karistatakse rahalise karistusega.

§ 323¹. ~~Saladuse hoidmise kohustuse rikkumine~~

~~Kinnises kohtumenetluses teatavaks saanud menetlusandmete avaldamise või kohtumäärusega kohaldatud saladuse hoidmise kohustuse rikkumise eest – karistatakse rahalise karistusega või kuni kolmeaastase vangistusega.~~

3. jagu Karistuse täitmise vastased süüteod

§ 324. ~~Kinnipeetava, arestialuse ja vahistatu~~ Kinnipeetud isiku ebaseaduslik kohtlemine

Kinnipidamiskoha ametniku poolt kinnipeetava, arestialuse, ~~või~~ vahistatud või kainenema toimetatud isiku inimväärikuse teadvalt alandamise, diskrimineerimise või tema õiguste teadvalt

ebaseadusliku piiramise eest ametiseisundit ära kasutades, kui puudub käesoleva seadustiku §-s 290¹ sätestatud süüteo koosseis, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

§ 325. Aine ja eseme ebaseaduslik üleandmine kinnipidamiskohas

(1) Kinnipidamiskohas keelatud aine või eseme kinnipeetavale, arestialusele või vahistatule üleandmise eest –
karistatakse rahatrahviga kuni kolmsada trahviühikut või arestiga.

~~(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud:
1) vähemalt teist korda;
2) kinnipidamiskoha ametniku poolt või
3) kui üleandmise esemeks oli raha või alkohol, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.~~

(3) Kohus võib kohaldada käesolevas paragrahvis sätestatud süüteo toimepanemise vahetuks objektiks olnud aine või eseme konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83 sätestatule.

§ 326. Kinnipeetava, arestialuse ja vahistatu ebaseaduslik vabastamine

Kinnipidamiskohast kinnipeetava, arestialuse või vahistatu ebaseadusliku vabastamise eest kinnipidamiskoha ametniku või muu isiku poolt, kes on kohustatud takistama kinnipeetava, arestialuse või vahistatu kinnipidamiskohast põgenemist, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

§ 327. Massilised korratused kinnipidamiskohas

(1) Kinnipidamiskohas selle sisekorra vastaste toimingute organiseerimise või sellistes toimingutes osalemise eest –
karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud relva või relvana kasutatava muu eseme, lõhkeseadeldise või lõhkeainega ähvardades, –
karistatakse ühe- kuni viieaastase vangistusega.

(3) Sama teo eest, kui selle käigus on:
1) tekitatud raske tervisekahjustus või
2) põhjustatud inimese surm, –
karistatakse kuue- kuni viieteistaastase vangistusega.

§ 328. Kinnipeetava, arestialuse ja vahistatu põgenemine

~~(1) Kinnipeetava, arestialuse või vahistatu poolt põgenemise eest –
karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.~~

~~(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud:
1) vägivallega või
2) grupi poolt, –
karistatakse kuni viieaastase vangistusega.~~

§ 329. Karistuse kandmisest kõrvalehoidumine

~~Täitmisele pööratud vangistusest, K~~kinnipidamisasutusest lahkuda lubatud kinnipeetava poolt karistuse kandmise jätkamisest ~~kõrvalehoidumise eest~~ või täitmisele pööratud ~~kohtuotsusega süüteo eest mõistetud~~ muust karistuse täitmisest teadliku kõrvalehoidumise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

~~§ 330. Kinnipeetava, arestialuse ja vahistatu poolt alkohoolse joogi ning muu piiritust sisaldava aine valmistamine, omandamine, valdamine ja arsti ettekirjutuseta tarvitamine~~

~~Kinnipeetava, arestialuse või vahistatu poolt alkohoolse joogi või muu piiritust sisaldava aine valmistamise, omandamise, valdamise või arsti ettekirjutuseta tarvitamise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.~~

§ 331. Kinnipeetava, arestialuse ja vahistatu poolt narkootilise ja psühhotroopse aine valmistamine, omandamine, valdamine ja arsti ettekirjutuseta tarvitamine

Kinnipeetava, arestialuse või vahistatu poolt narkootilise või psühhotroopse aine valmistamise, omandamise, valdamise, või arsti ettekirjutuseta tarvitamise eest – karistatakse kuni kolmeaastase vangistusega.

4. jagu Kohtulahendi täitmise vastased süüteod

§ 331¹. Kohtulahendi täitmata jätmine

(1) Tsiiviilasjas tehtud kohtulahendi, millega kohustatakse isikut välja andma lapse või asjaasi või tegema asendamatu toimingut või hoiduma toimingu tegemisest, täitmata jätmise eest, kui isikut on selle eest täitemenetluses trahvitud või kui tema suhtes on selle eest täitemenetluses kohaldatud sunniraha või aresti, – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 331². Lähenemiskeelu rikkumine

Kohtulahendiga kohaldatud lähenemiskeelu või muu isikuõiguse kaitse abinõu rikkumise eest, kui sellega on põhjustatud oht isiku elule, tervisele või varale, või lähenemiskeelu või muu isikuõiguse kaitse abinõu korduva rikkumise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

§ 331³. Kohtutäituri poolt vara teadvalt ebaseaduslik arest ja müük

(1) Kohtutäituri poolt vara teadvalt ebaseadusliku arestimise või müügi eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui sellega on tekitatud suur varaline kahju, – karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

§ 331⁴. Karistusjärgse käitumiskontrolli kontrollnõuete ja kohustuste rikkumine

Kontrollnõude või käitumiskontrolli raames pandud kohustuse kuritahtliku rikkumise eest karistusjärgsele käitumiskontrollile allutatud isiku poolt – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

19. peatükk AVALIKU USALDUSE VASTASED SÜÜTEOD

1. jagu Maksevahendi ja riigi poolt kehtestatud märgi ja tunnuse võltsimine

§ 332. Välisriigi maksevahend, välisriigi poolt kehtestatud märk ja tunnus

Käesolevas jaos sätestatud kohaldatakse ka välisriigis käibel oleva raha, pangakaartide ning muude maksevahendite, väärtpaberite, maksumärkide, ~~postimaksevahendite~~ ja riikliku proovijärelevalve märgiste võltsimise kohta.

§ 333. Maksevahendi ja väärtpaberi võltsimine

(1) Pangakaardi või muu maksevahendi, sealhulgas e-raha, või väärtpaberi võltsimise eest kasutamise eesmärgil, kui puudub käesoleva seadustiku §-s 333¹ sätestatud süüteoüksus, – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud:

1) vähemalt teist korda või

2) suures ulatuses, –

karistatakse ühe- kuni kuueaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

~~(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse sundlõpetamisega.~~

§ 333¹. Raha võltsimine

(1) Raha võltsimise eest kasutamise eesmärgil – karistatakse rahalise karistuse või kuni kaheksa-aastase vangistusega.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega ~~või sundlõpetamisega~~.

(3) Käesolevat paragrahvi kohaldatakse sõltumata sellest, kas võltsimise objektiks on käibele lastud või käibele laskmata raha, kui see on mõeldud ringluseks ning on seadusliku maksevahendina kasutatav vääring.

§ 334. Võltsitud maksevahendi ja väärtpaberi käitlemine

(1) Võltsitud raha kasutamise, vahetamise, edasiandmise, muul viisil käibelelaskmise, omandamise, hoidmise, sisse- ja väljaveo või muul viisil käitlemise eest käibele laskmise eesmärgil, samuti võltsitud pangakaardi või muu maksevahendi või väärtpaberi kasutamise eest

–
karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud:

1) vähemalt teist korda või

2) suures ulatuses, –

karistatakse kahe- kuni kümneaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –

karistatakse rahalise karistusega.

~~(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistuse või sundlõpetamisega.~~

(5) Käesolevat paragrahvi kohaldatakse sõltumata sellest, kas võltsimise objektiks on käibele lastud või käibele laskmata raha, kui see on mõeldud ringluseks ning on seadusliku maksevahendina kasutatav vääring.

§ 334¹. Võltsitud maksevahendi üle andmata jätmine

(1) ~~Eesti Posti, k~~Krediidasutuse või krediidasutuste seaduses sätestatud finantseerimisasutuse töötaja või rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduses nimetatud makseteenuse pakkuja või valuutavahetusteenuse pakkuja poolt politseiasutusele võltsitud raha üle andmata jätmise eest –

karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –

karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.

§ 334². Euro müntidega sarnanevate medalite ja märkide käitlemine

(1) Nõukogu määruses (EÜ) nr 2182/2004 euro müntidega sarnanevate medalite ja märkide kohta (ELT L 373, 21.12.2004, lk 1–6) kirjeldatud euro mündiga sarnanevate visuaalsete tunnusjoontega, ligilähedase suuruse või sarnaste metalliliste omadustega medali või märgi valmistamise eest ärilisel eesmärgil või müümise, importimise või levitamise eest –
karistatakse rahatrahviga kuni kolmsada trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –

karistatakse rahatrahviga kuni 20 000 eurot.

(3) Politseiasutus või kohus konfiskeerib käesolevas paragrahvis sätestatud väärteo toimepanemise vahetuks objektiks olnud eseme vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83 sätestatule.

§ 335. Maksumärgi võltsimine

(1) Maksuesemele või selle pakendile maksu tasumise tunnuseks kinnitatava panderolli, märgi, kleebise, templijäljendi, pealetrüki või eritunnuse, välja arvatud käesoleva seadustiku §-s 338 sätestatud postimaksevahend või selle jäljend, võltsimise eest kasutamise eesmärgil – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud:

1) vähemalt teist korda või

2) suures ulatuses, –

karistatakse kahe- kuni kümneaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –

karistatakse rahalise karistusega.

~~(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistuse või sundlõpetamisega.~~

§ 336. Võltsitud maksumärgi kasutamine ja käibelelaskmine

(1) Võltsitud maksumärgi kasutamise, edasiandmise või muul viisil käibelelaskmise eest – karistatakse ~~rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega~~ rahatrahviga kuni kolmsada trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud olulises ulatuses;

~~1) vähemalt teist korda või~~

~~2) suures ulatuses, –~~

karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase kahe–kuni kümneaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse ~~rahalise karistusega~~ rahatrahviga kuni 5000 eurot.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega ~~ga~~ või sundlõpetamisega.

(5) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 3 sätestatud väärteo katse on karistatav.

§ 337. Postimaksevahendi ja selle jäljendi võltsimine

(1) Postmargi, ka käibelt kõrvaldatud või kasutuses mitteoleva postmargi, rahvusvahelise vastuskupongi, frankeerimismasina jäljendi või trükitud postimaksejäljendi võltsimise eest kasutamise eesmärgil –

karistatakse ~~rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega~~ rahatrahviga kuni kakssada trahviühikut või arestiga.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –

karistatakse ~~rahalise karistusega~~ rahatrahviga kuni 2000 eurot.

(3) Käesolevas paragrahvis sätestatud väärteo katse on karistatav.

§ 338. Võltsitud postimaksevahendi ja selle jäljendi käibelelaskmine

(1) Võltsitud postmargi, ka käibelt kõrvaldatud või kasutuses mitteoleva võltsitud postmargi, võltsitud rahvusvahelise vastuskupongi, võltsitud frankeerimismasina jäljendi või võltsitud trükitud postimaksejäljendi kasutamise, vahetamise, edasiandmise või muul viisil käibelelaskmise eest –

karistatakse ~~rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega~~ rahatrahviga kuni kolmsada trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –

karistatakse ~~rahalise karistusega~~ rahatrahviga kuni 3200 eurot või arestiga.

(3) Käesolevas paragrahvis sätestatud väärteo katse on karistatav.

§ 339. Proovijärelevalve märgise võltsimine ja võltsituna kasutamine

(1) Riikliku proovijärelevalve märgise võltsimise või kasutamise eest märgisele mittevastaval materjalil nende toodete käibelelaskmise eesmärgil –

karistatakse ~~rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega~~ rahatrahviga kuni kolmsada trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud olulises ulatuses, - karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot või arestiga.

(4) Sama Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –

karistatakse rahalise karistusega.

(5) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 3 sätestatud väärteo katse on karistatav.

§ 340. Raha, pangakaardi ja muu maksevahendi, väärtpaberi, maksumärgi, ~~postimaksevahendi ja selle jäljendi ning~~ proovijärelevalve märgise võltsimise ettevalmistamine

(1) Raha, pangakaardi või muu maksevahendi, väärtpaberi, maksumärgi, ~~postimaksevahendi või selle jäljendi~~ või proovijärelevalve märgise võltsimiseks vajaliku seadeldise või muu vahendi, samuti hologrammi või muu võltsimisvastase rahaelemendi soetamise, valmistamise, kohandamise, hoidmise või edasiandmise eest –

karistatakse rahalise karistusega.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –

karistatakse rahalise karistusega.

(3) Käesolevat paragrahvi kohaldatakse sõltumata sellest, kas ettevalmistatava võltsimise objektiks on käibele lastud või käibele laskmata raha, kui see on mõeldud ringluseks ning on seadusliku maksevahendina kasutatav vääring.

§ 341. Riikliku teenetemärgi võltsimine

(1) Eesti riikliku teenetemärgi võltsimise eest, kui see on toime pandud teenetemärgi kasutamise eesmärgil, –
karistatakse rahalise karistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

§ 342. Sõidupileti ja sõidukaardi võltsimine

(1) Sõidupileti või sõidukaardi võltsimise, teadvalt võltsitud sõidupileti või sõidukaardi kasutamise või müümise eest –
karistatakse rahatrahviga kuni kolmsada trahviühikut või arestiga.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahatrahviga 3200 eurot.

§ 343. Konfiskeerimise kohaldamine

Kohus võib kohaldada käesolevas jaos sätestatud süüteo toimepanemise vahetuks objektiks olnud eseme konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83 sätestatule.

2. jagu Dokumendi võltsimine ja kahjustamine

§ 344. Dokumendi, pitsati ja plangi võltsimine

(1) Dokumendi, pitsati või plangi, mille alusel on võimalik omandada õigusi või vabaneda kohustustest, võltsimise eest –
karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

§ 345. Võltsitud dokumendi, pitsati ja plangi kasutamine

(1) ~~Teadvalt~~ Võltsitud dokumendi, pitsati või plangi kasutamise eest eesmärgiga omandada õigusi või vabaneda kohustustest, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

§ 346. Dokumendi, pitsati ja stambi hävitamine, rikkumine, vargus ja peitmine

Ametliku dokumendi, pitsati või stambi hävitamise, rikkumise, varguse või peitmise eest –
karistatakse rahalise karistusega.

§ 347. Tähtsa isikliku dokumendi võltsimine

(1) Tähtsa isikliku dokumendi võltsimise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni ~~viie~~kolme aastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 348. Võltsitud tähtsa isikliku dokumendi kasutamine ja kasutada andmine

(1) Teadvalt võltsitud tähtsa isikliku dokumendi kasutamise või kasutada andmise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 349. Tähtsa isikliku dokumendi kuritarvitamine

Teise isiku nimele väljaantud tähtsa isikliku dokumendi kasutamise eest või enda nimele väljaantud tähtsa isikliku dokumendi teisele isikule kasutamiseks andmise eest eesmärgiga omandada õigusi või vabaneda kohustustest – karistatakse rahalise karistusega ~~või kuni kolmeaastase vangistusega.~~

§ 350. Tähtis isiklik dokument

Tähtis isiklik dokument käesoleva jao tähenduses on isikutunnistus, digitaalne isikutunnistus, elamisloakaart, Eesti kodaniku pass, diplomaatiline pass, meremehe teenistusraamat, välismaalase pass, ajutine reisidokument, pagulase reisidokument, meresõidutunnistus, tagasipöördumistunnistus, tagasipöördumise luba, välisriigi reisidokument, rahvusvahelise organisatsiooni reisidokument ja mootorsõidukijuhi juhiluba.

§ 351. Konfiskeerimise kohaldamine

Kohus võib kohaldada käesoleva seadustiku §-des 344 kuni 348 sätestatud süüteo toimepanemise vahetuks objektiks olnud eseme konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83 sätestatule.

20. peatükk KESKKONNAVASTASED SÜÜTEOD

§ 352. Tuleohu tekitamine looduses

(1) Metsas või mujal looduses tuleohu tekitamise või tuleohutuse tagamise või tule leviku tõkestamise nõuete eiramise eest – karistatakse rahatrahviga kuni kakssada trahviühikut või arestiga.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.

§ 353. Taimestikku ohustav tegevus

(1) Mootorsõidukiga sõitmise eest looduslikul alal või põllumajandusmaal, kui sellel alal sõitmine oli keelatud või oli lubatud ainult loaga ja see luba puudus, samuti taimehaiguste ja -kahjurite vältimiseks või umbrohu leviku tõkestamiseks maavaldajale kohustuslike abinõude rakendamata jätmise eest – karistatakse rahatrahviga kuni kakssada trahviühikut või arestiga.

(2) Sama teo eest, kui sellega on kahjustatud taimestikku oluliselt või taimehaigus või -kahjur või umbrohi on levinud väljapoole katastriüksust, tekitades seal taimestikule olulist kahju, – karistatakse rahalise karistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 2000 eurot.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 354. Puude ja põõsaste kahjustamine ja hävitamine

(1) Puude või põõsaste kahjustamise või hävitamise eest, kui sellega on rikutud metsa või muu haljastuse kaitse või kasutamise nõudeid ja tekitatud oluline kahju keskkonnale, – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui sellega on ettevaatamatusest tekitatud oluline kahju keskkonnale, – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 355. Puude ja põõsaste kahjustamine ja hävitamine ettevaatamatusest

(1) Puude või põõsaste hävitamise või kahjustamise eest ettevaatamatusest, kui sellega on rikutud metsa või muu haljastuse kaitse või kasutamise nõudeid ja tekitatud suur kahju keskkonnale, – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 356. Puude ja põõsaste ebaseaduslik raie

(1) Puude või põõsaste ebaseadusliku raie eest, kui sellega on tekitatud oluline kahju keskkonnale, – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud teo eest, kui sellega on ettevaatamatusest tekitatud oluline kahju keskkonnale, – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

§ 357. Kaitstava loodusobjekti kaitse nõuete eiramine

(1) Kaitstava loodusobjekti kasutamise või kaitse nõuete rikkumise eest, kui sellega on tekitatud kaitstavale loodusobjektile oluline kahju, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui sellega on ettevaatamatusest tekitatud kaitstavale loodusobjektile oluline kahju, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

§ 358. Kaitstava loodusobjekti kaitse nõuete eiramine ettevaatamatusest

(1) Kaitstava loodusobjekti kasutamise või kaitse nõuete rikkumise eest ettevaatamatusest, kui sellega on tekitatud kaitstavale loodusobjektile suur kahju, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

§ 359. Maastiku kahjustamine

(1) Kalda, ranna või muu maastiku kaitse või kasutamise nõuete rikkumise eest, kui sellega on tekitatud kaldale, rannale või muule maastikule oluline kahju, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui sellega on ettevaatamatusest tekitatud maastikule, kaldale või rannale oluline kahju, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

§ 360. Maastiku kahjustamine ettevaatamatusest

(1) Kalda, ranna või muu maastiku kaitse või kasutamise nõuete rikkumise eest ettevaatamatusest, kui sellega on tekitatud kaldale, rannale või muule maastikule suur kahju, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

§ 361. Loodusliku loomastiku kahjustamine

(1) Jahiuluki, kala või muu loodusliku loomastiku küttimise, püügi või muul viisil kasutamise nõuete rikkumise eest, kui sellega on tekitatud oluline kahju keskkonnale, samuti jahiuluki, kala või muu loodusliku loomastiku küttimise või püügi ebaseadusliku korraldamise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud teo eest, kui sellega on ettevaatamatusest tekitatud oluline kahju keskkonnale, – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 362. Loodussaaduste veo, hoiustamise ja töötlemise nõuete rikkumine

(1) Loodussaaduste veo, hoiustamise või töötlemise nõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni kolmsada trahviühikut või arestiga.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.

§ 363. ~~Looduskasutus- ja saasteloata~~ Keskkonnakaitseloata tegutsemine

(1) ~~Looduskasutus- või saasteloata~~ Keskkonnakaitseloata tegutsemise eest, kui see luba oli nõutav, samuti loa nõuete rikkumise eest, kui sellega on põhjustatud oht inimese elule või tervisele või olulise kahju oht vee, pinnase või välisõhu kvaliteedile, looma- või taimeliikide isenditele – karistatakse rahalise karistusega või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 364. Keskkonna saastamine

(1) Aine, energia või jäätmete ebaseadusliku keskkonda viimise eest, samuti normatiive ületava müra põhjustamise eest, kui sellega on põhjustatud oht inimese elule või tervisele või olulise kahju oht vee, pinnase või välisõhu kvaliteedile, looma- või taimeliikide isenditele või nende osadele, – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui sellega on tekitatud oluline kahju vee, pinnase või välisõhu kvaliteedile, looma- või taimeliikide isenditele või nende osadele, – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2¹) Sama teo eest, kui sellega on:

~~1)~~ tekitatud suur kahju vee, pinnase või välisõhu kvaliteedile, looma- või taimeliikide isenditele või nende osadele;

~~2)~~ tekitatud raske tervisekahjustus või

~~3) põhjustatud inimese surm,~~ –

karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1, 2 või 2¹ sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

§ 365. Keskkonna saastamine ettevaatamatusest

(1) Aine, energia või jäätmete ebaseadusliku keskkonda viimise eest, samuti normatiive ületava müra põhjustamise eest ettevaatamatusest, kui sellega on põhjustatud oht inimese elule või tervisele või olulise kahju oht vee, pinnase või välisõhu kvaliteedile, looma- või taimeliikide isenditele või nende osadele, –
karistatakse rahalise karistusega.

(1¹) Sama teo eest, kui sellega on tekitatud oluline kahju vee, pinnase või välisõhu kvaliteedile, looma- või taimeliikide isenditele või nende osadele, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(1²) Sama teo eest, kui sellega on:

1) tekitatud suur kahju vee, pinnase või välisõhu kvaliteedile, looma- või taimeliikide isenditele või nende osadele;

~~2) tekitatud raske tervisekahjustus või~~

~~3) põhjustatud inimese surm,~~ –

karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1, 1¹ või 1² sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

§ 365¹. Laevalt saasteainete merre heitmise keelu ~~korduv~~ rikkumine

(1) Laevalt süsteemiliselt saasteainete keelatud merreheitmise eest, kui ~~süüdlasele on sama teo eest kohaldatud väärteokaristust ning kui~~ puudub käesoleva seadustiku §-s 364 sätestatud süüteokoosseis, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

§ 365². Laevalt saasteainete merre heitmise keelu ~~korduv~~ rikkumine ettevaatamatusest

(1) Laevalt süsteemiliselt saasteainete keelatud merreheitmise eest ettevaatamatusest, kui ~~süüdlasele on sama teo eest kohaldatud väärteokaristust ning kui~~ puudub käesoleva seadustiku §-s 365 sätestatud süüteokoosseis, –
karistatakse rahalise karistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

§ 366. Looduskasutuse ja saaste arvestuse pidamise korra rikkumine

(1) Looduskasutuse või saaste arvestuse pidamise korra või keskkonnaseirenduete rikkumise eest –
karistatakse rahatrahviga kuni sada trahviühikut või arestiga.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahatrahviga kuni 2000 eurot.

§ 367. Kemikaalide ja jäätmete käitlemise nõuete rikkumine

(1) Kemikaalide või jäätmete käitlemise nõuete rikkumise eest, kui sellega on põhjustatud oht inimeste elule või tervisele või olulise kahju oht vee, pinnase või välisõhu kvaliteedile, looma- või taimeliikide isenditele või nende osadele, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(3) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

§ 368. Kemikaalide ja jäätmete käitlemise nõuete rikkumine ettevaatamatusest

(1) Kemikaalide või jäätmete käitlemise nõuete rikkumise eest ettevaatamatusest, kui sellega on põhjustatud oht inimeste elule või tervisele või olulise kahju oht vee, pinnase või välisõhu kvaliteedile, looma- või taimeliikide isenditele või nende osadele, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

§ 368¹. Riikidevahelise jäätmeveo nõuete rikkumine

(1) Riikidevahelise jäätmeveo nõuete rikkumise eest, kui jäätmete vedu toimus olulises koguses, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

§ 368². Käitise ebaseaduslik käitamine

(1) Käitise ebaseadusliku käitamise eest, millega on põhjustatud väljaspool käitist oht inimeste elule või tervisele või olulise kahju oht vee, pinnase või välisõhu kvaliteedile, looma- või taimeliikide isenditele või nende osadele, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

§ 368³. Osoonikihi kaitsmise eesmärgil keelatud aine ja toote käitlemine

(1) Osoonikihi kaitsmise eesmärgil keelatud aine või toote ebaseadusliku tootmise, sisse- või väljaveo või turustamise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 369. Üleujutuse, soostumise ja veehulga lubamatu vähenemise põhjustamine

(1) Üleujutuse, soostumise või veekogu või põhjaveekihi veehulga lubamatu vähenemise põhjustamise eest, kui sellega on tekitatud oluline kahju keskkonnale, – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui sellega on ettevaatamatusest tekitatud oluline kahju keskkonnale, – karistatakse rahalise karistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 370. Üleujutuse, soostumise ja veehulga lubamatu vähenemise põhjustamine ettevaatamatusest

(1) Üleujutuse, soostumise või veekogu või põhjaveekihi veehulga lubamatu vähenemise põhjustamise eest ettevaatamatusest, kui sellega on tekitatud oluline kahju keskkonnale, – karistatakse rahalise karistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 371. Maakasutuse ja geodeetilise võrgu märkide kahjustamine

(1) Maakasutuse piirimärkide, kohaliku omavalitsuse või riikliku plaanilise, kõrguselise ja gravimeetrilise võrgu märkide rikkumise, hävitamise või omavolilise teisaldamise eest – karistatakse rahatrahviga kuni sada trahviühikut või arestiga.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

21. peatükk MAJANDUSALASED SÜÜTEOD

1. jagu Ebaseaduslik majandustegevus

§ 372. Tegevusloata ja keelatud majandustegevus

(1) Majandustegevuse eest valdkonnas, mille kohta kehtis erikeeld, samuti tegevusloata, litsentsita, registreeringuta või tunnustamata ettevõtte kaudu tegutsemise eest valdkonnas, kus tegevusloata, litsents, registreering või ettevõtte tunnustamine on nõutav, – karistatakse rahatrahviga kuni kolmsada trahviühikut või arestiga.

(2) Sama teo eest, kui:

~~1) selle on toime pannud isik, keda on varem karistatud sellise teo eest;~~

2) sellega põhjustati oht paljude isikute elule või tervisele või

3) see on toime pandud tervishoiuteenuse, nakkusohtlike materjalide käitlemise, lennunduse, raudteeliikluse või krediidi-, kindlustus- või finantsteenusega seotud tegevusalal, – karistatakse rahalise karistusega või kuni kolmeaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 32 000 eurot.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

(5) Kohus võib kohaldada käesolevas paragrahvis sätestatud süüteo toimepanemise vahetuks objektiks olnud aine või eseme konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83 sätestatule.

§ 372¹. Kolmanda riigi õigusaktide või nende alusel tehtud toimingute rakendamine väljaspool selle riigi territooriumi ja kolmanda riigi õigusaktide või nende alusel tehtud toimingute mõjust majandus- või finantshuvidele teatamata jätmine

(1) Nõukogu määruse (EÜ) nr 2271/96, mis käsitleb kaitset kolmanda riigi vastuvõetud õigusaktide eksterritoriaalse kohaldamise mõju ja nendel õigusaktidel põhinevate või neist tulenevate meetmete eest (EÜT L 309, 29.11.1996, lk 1–6), lisas nimetatud riigi õigusaktide või nende alusel tehtud toimingute, sealhulgas Euroopa Liidu liikmesriikide väliste kohtute nõuete täitmise, rakendamise eest või määruse lisas nimetatud riigi õigusaktide või nende alusel tehtud toimingute mõjust oma majandus- või finantshuvidele Euroopa Komisjonile teatamata jätmise eest – karistatakse rahatrahviga kuni kolmsada trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 32 000 eurot.

§ 373. Ärikeelu ja teataval erialal ning ametikohal töötamise keelu rikkumine

~~Seaduses või kK~~ohtulahendis ettenähtud ärikeelu või teataval erialal või ametikohal töötamise keelu rikkumise eest, kui puudub käesoleva seadustiku §-s 329 sätestatud süüteokoosseis, – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

~~§ 374. Alkoholi ebaseaduslik tootmine~~

~~(1) Käitlemiseks mittelubatud alkoholi valmistamise, villimise või töötlemise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.~~

~~(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.~~

~~(3) Kohus konfiskeerib käesolevas paragrahvis sätestatud süüteo toimepanemise vahetuks objektiks olnud aine või eseme.~~

§ 375. Alkoholi ebaseaduslik tootmine ja käitlemine~~käitlemise korra rikkumine~~

(1) ~~Maksumärgiga märgistamata või käitlemiseks mittelubatud alkoholiga kauplemise eest, kui süüdlasele on sama teo eest kohaldatud väärteokaristust või kui teo objektiks oli alkohol suures koguses, samuti maksumärgiga märgistamata või käitlemiseks mittelubatud alkoholi hoidmise, ladustamise või edasitoimetamise eest suures koguses Käitlemiseks mittelubatud alkoholi suures koguses valmistamise, villimise, töötlemise, samuti maksumärgiga märgistamata või käitlemiseks mittelubatud alkoholiga kauplemise, hoidmise või edasitoimetamise eest suures koguses, –~~

karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeviieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

(3) Kohus konfiskeerib käesolevas paragrahvis sätestatud süüteo toimepanemise vahetuks objektiks olnud aine.

(4) Kohus kohaldab käesolevas paragrahvis sätestatud kuriteo eest kuriteoga saadud vara laiendatud konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83² sätestatule.

§ 376. Tubakatoodete käitlemise korra rikkumine

(1) Maksumärgiga märgistamata või teistele nõuetele mittevastavas müügipakendis tubakatoodetega kauplemise, ~~eest, kui süüdlasele on sama teo eest kohaldatud väärteokaristust või kui teo objektiks olid tubakatooted suures koguses, samuti maksumärgiga märgistamata või teistele nõuetele mittevastavas müügipakendis tubakatoodete nende~~ hoidmise, ladustamise või edasitoimetamise eest suures koguses ulatuses, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeviieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

(3) Kohus konfiskeerib käesolevas paragrahvis sätestatud süüteo toimepanemise vahetuks objektiks olnud eseme.

(4) Kohus kohaldab käesolevas paragrahvis sätestatud kuriteo eest kuriteoga saadud vara laiendatud konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83² sätestatule.

§ 376¹. Lisaainete ebaseaduslik eemaldamine erimärgistatud vedelkütusest ja selle tulemusel saadud vedelkütuse käitlemine

(1) Erimärgistatud vedelkütusest erimärgistamiseks kasutatud lisaainete eemaldamise või selle tulemusena saadud vedelkütuse hoidmise, ladustamise, võõrandamise või müügiks pakkumise eest, kui teo objektiks oli vedelkütus suures koguses ~~või süüdlasele on sama teo eest kohaldatud väärteokaristust~~, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

(3) Kohus konfiskeerib käesolevas paragrahvis sätestatud süüteo toimepanemise vahetuks objektiks olnud aine või eseme.

(4) Kohus kohaldab käesolevas paragrahvis sätestatud kuriteo eest kuriteoga saadud vara laiendatud konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83² sätestatule.

§ 376². ~~Kvaliteedinõuetele mittevastava~~ Vedelkütuse ebaseaduslik käitlemine

(1) ~~Kvaliteedinõuetele mittevastava~~ Suures koguses vedelkütuse ebaseadusliku tootmise, ~~impordi~~, ärilisel eesmärgil hoidmise, ladustamise või sellega kauplemise eest, ~~– kui teo objektiks oli kvaliteedinõuetele mittevastav vedelkütus suures koguses või süüdlasele on sama teo eest kohaldatud väärteokaristust,~~ –

karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeviieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

(3) Kohus konfiskeerib käesolevas paragrahvis sätestatud süüteo toimepanemise vahetuks objektiks olnud aine või eseme.

(4) Kohus kohaldab käesolevas paragrahvis sätestatud kuriteo eest kuriteoga saadud vara laiendatud konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83² sätestatule.

2. jagu Äriühingutega seotud süüteod

§ 377. Ärisaladuse õigustamatu avaldamine ja kasutamine

(1) Töö- või ametiülesannetega seoses isikule teatavaks saanud ärisaladuse avaldamise või kasutamise eest ilma ettevõtja loata, kui see on toime pandud ärilisel või kahju tekitamise eesmärgil, –

karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 379. Audiitor- ja erikontrolli tulemuste esitamata jätmine ja ebaõige esitamine

(1) Vandeaudiitori või erikontrolli läbiviija poolt audiitor- või erikontrolli läbiviimisel teatavaks saanud oluliste asjaolude aruandes esitamata jätmise või ebaõige esitamise eest, – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega ~~või sundlõpetamisega.~~

~~§ 380. Osanike, aktsionäride ja tulundusühistu liikmete koosoleku kokku kutsumata jätmine~~

~~Osanike, aktsionäride või tulundusühistu liikmete üldkoosoleku ettenähtud korras kokku kutsumata jätmise eest, kui bilansist on selgunud, et netovara on vähem kui pool osa või~~

~~aktsiakapitalist või netovara on olnud alla seadusega kehtestatud osa või aktsiakapitali alammäära, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.~~

§ 381. Äriühingu varalise seisundi ja muude kontrollitavate asjaolude kohta ~~andmete esitamata jätmise ja~~ ebaõigete andmete esitamine

Äriühingu asutaja, juhatuse või seda asendava organi või nõukogu liikme või likvideerija poolt äriühingu asutajatele, osanikele, aktsionäridele, liikmetele, audiitorile või erikontrolli läbiviijale äriühingu varalise seisundi või muude kontrollitavate asjaolude kohta oluliste ~~andmete esitamata jätmise või teadvalt~~ ebaõigete andmete esitamise eest –
karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

§ 381¹. Raamatupidamise kohustuse rikkumine

(1) Raamatupidamise korraldamise nõuete teadva rikkumise eest või teadvalt raamatupidamisdokumentide ebaseadusliku hävitamise, varjamise või kahjustamise või raamatupidamisdokumendis andmete esitamata jätmise või ebaõigete andmete esitamise eest, kui sellega on oluliselt raskendatud ülevaate saamine raamatupidamiskohustuslase varalisest seisundist, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui kohus on välja kuulutanud raamatupidamiskohustuslase pankroti või lõpetanud pankrotimenetluse raugemise tõttu, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

3. jagu Pankroti- ja täitemenetluselased süüteod

§ 384. Maksejõuetuse põhjustamine

(1) Füüsilisest isikust võlgniku, tema seadusliku esindaja või juriidilisest isikust võlgniku juhatuse juhtorgani või seda asendava organi, ~~samuti nõukogu~~ liikme poolt võlgniku võlgniku varalise seisundi teadva kohustustevastase kahjustamise eest ~~vara teadva hävitamise, kahjustamise, raiskamise, põhjendamatu kinkimise, loovutamise või välismaale paigutamise eest~~ või põhjendamatu kohustuste võtmise või põhjendamatu soodustuste andmise või ühe võlausaldaja teisele eelistamise eest, kui sellega on põhjustatud võlgniku maksevõime oluline vähenemine või ~~tema~~ maksejõuetus, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud teo eest karistatakse üksnes siis, kui kohus on välja kuulutanud teo toimepanija või juriidilisest isikust võlgniku pankroti või lõpetanud pankrotimenetluse raugemise tõttu.

§ 384¹. Võlausaldajate ebavõrdne kohtlemine

(1) Juriidilisest isikust võlgniku juhtorgani või seda asendava organi liikme poolt võlgniku kohustuste täitmisel ühe võlausaldaja teadva teist võlausaldajat kahjustava eelistamise eest, kui võlgniku suutlikkus rahuldada kahjustatud võlausaldajate nõudeid vähenes sellega suurele kahjule vastava summa võrra või enam, – karistatakse rahalise karistuse või kuni kaheaastase vangistusega.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud teo eest karistatakse üksnes siis, kui kohus on välja kuulutanud võlgniku pankroti või lõpetanud pankrotiavalduse menetluse raugemise tõttu pankrotti välja kuulutamata.

§ 385. Vara varjamine pankroti- ja täitemenetluses

(1) Füüsilisest isikust võlgniku, ~~või~~ juriidilisest isikust võlgniku juhtorgani juhatuse või seda asendava organi, ~~samuti nõukogu~~ liikme poolt pankroti- või täitemenetluses või ajutisele haldurile võlgniku vara varjamise või selle või muude võlausaldajale tähtsate asjaolude kohta ebaõigete andmete esitamise eest olulises ulatuses – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui sellega on kaasnenud valevande andmine, – karistatakse rahalise karistuse või kuni kaheaastase vangistusega.

~~§ 385¹. Pankrotiavalduse esitamise kohustuse täitmata jätmine~~

~~Seaduses sätestatud pankrotiavalduse esitamise kohustuse täitmata jätmise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.~~

4. jagu Maksualased süüteod

§ 389¹. Maksude maksmisest kõrvalehoidumine suures ulatuses Maksukohustuse varjamine ja tagastusnõude alusetu suurendamine

(1) Maksuhaldurile andmete esitamata jätmise või valeandmete esitamise eest maksu- või kinnipidamiskohustuse vähendamise või tagastusnõude suurendamise ~~või tekitamise~~ eesmärgil ~~või kinnipidamiskohustuse rikkumise eest~~, kui sellega on maksu- või kinnipidamiskohustust varjatud või tagasinõuet alusetult suurendatud jäi maksudena laekumata, tagastati, tasaarvestati või hüvitati alusetult suurele kahjule vastava summa võrra või enam, – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeviieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui sellega on maksu- või kinnipidamiskohustust varjatud või tagasinõuet alusetult suurendatud eriti suurele kahjule vastava summa võrra jäi maksudena laekumata, tagastati, tasaarvestati või hüvitati alusetult 320 000 eurot või enam, – karistatakse ühe- kuni viieseitsmeaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

(4) Kohus kohaldab käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud kuriteo eest kuriteoga saadud vara laiendatud konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83² sätestatule.

~~§ 389². Maksukelmus suures ulatuses~~

~~(1) Maksuhaldurile teadvalt valeandmete esitamise eest tagastusnõude suurendamise või tekitamise eesmärgil, kui sellega jäi maksudena laekumata, tagastati, tasaarvestati või hüvitati alusetult suurele kahjule vastav summa või enam, — karistatakse rahalise karistuse või ühe kuni viieaastase vangistusega.~~

~~(2) Sama teo eest, kui sellega jäi maksudena laekumata, tagastati, tasaarvestati või hüvitati alusetult 320 000 eurot või enam, — karistatakse ühe kuni seitsmeaastase vangistusega.~~

~~(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, — karistatakse rahalise karistuse või sundlõpetamisega.~~

~~(4) Kohus kohaldab käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud kuriteo eest kuriteoga saadud vara laiendatud konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83² sätestatule.~~

§ 391. Salakaubavedu

(1) Deklareeritava kauba või sularaha toimetamise eest üle Euroopa Liidu tolliterritooriumi piiri tollikontrollist kõrvale hoidudes, selle kauba või sularaha deklareerimata jättes, seda vale tariifse klassifikatsiooni või kirjeldusega deklareerides või muul pettuslikul viisil toimides, kui teo objektiks oli kaup suures koguses, — karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest:

- 1) ametiisiku poolt oma ametiseisundit ära kasutades või
  - 2) grupi poolt —
- karistatakse ühe- kuni viieaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, — karistatakse rahalise karistusega.

(4) Kohus võib kohaldada käesolevas paragrahvis sätestatud süüteo toimepanemise vahetuks objektiks olnud aine või eseme konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83 sätestatule.

(5) Kohus kohaldab käesolevas paragrahvis sätestatud kuriteo eest kuriteoga saadud vara laiendatud konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83² sätestatule.

~~§ 392. Keelatud ja eriluba nõudva kauba ebaseaduslik sisse- ja väljavedu~~

~~(1) Keelatud kauba või vastava kohustusliku dokumendita või riikliku registri kandeta radioaktiivse aine, lõhkeaine, narkootilise või psühhotroopse aine, narkootilise või psühhotroopse aine lähteaine, mittenarkootilise ravimi, ohtliku kemikaali või jäätme, strateegilise kauba, tulirelva või laskemoona toimetamise eest üle Euroopa Liidu tolliterritooriumi piiri või riigipiiri — karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.~~

~~(2) Sama teo eest:~~

~~1) ametiisiku poolt oma ametiseisundit ära kasutades või~~

~~2) grupi poolt –~~

~~karistatakse kahe- kuni kümneaastase vangistusega.~~

~~(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –~~

~~karistatakse rahalise karistusega.~~

~~(4) Kohus konfiskeerib käesolevas paragrahvis sätestatud süüteo toimepanemise vahetuks objektiks olnud aine või eseme.~~

~~(5) Kohus kohaldab käesolevas paragrahvis sätestatud kuriteo eest kuriteoga saadud vara laiendatud konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83² sätestatule.~~

§ 393. Ebaseaduslikud toimingud tollisoodustusega kaubaga ja aktsiiskaubaga

(1) Euroopa Liidu välisest riigist Eestisse tollisoodustusega toimetatud, ~~või~~ tollijärelevalve all oleva või aktsiisi-kaubaga ebaseaduslikeu toimingute või tehingute tegemise eest, kui teobjekt toimingute või tehingute esemeks oli kaup suures koguses ~~või süüdlasele on sama teo eest kohaldatud väärteokaristust,~~ –

karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –

karistatakse rahalise karistusega.

(3) Kohus võib kohaldada käesolevas paragrahvis sätestatud süüteo toimepanemise vahetuks objektiks olnud aine või eseme konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83 sätestatule.

5. jagu Rahapesualased süüteod

§ 394. Rahapesu

(1) Rahapesu eest –

karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest:

1) grupi poolt;

2) vähemalt teist korda või;

3) suures ulatuses ~~või~~ –

~~4) kuritegeliku ühenduse poolt –~~

karistatakse kahe- kuni kümneaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –

karistatakse rahalise karistusega.

~~(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistuse või sundlõpetamisega.~~

(5) Kohus võib kohaldada käesolevas paragrahvis sätestatud süüteo toimepanemise vahetuks objektiks olnud vara konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83 sätestatule.

(6) Kohus kohaldab käesolevas paragrahvis sätestatud kuriteo eest kuriteoga saadud vara laiendatud konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83² sätestatule.

§ 394¹. Rahapesu kokkulepe

Kokkuleppe sõlmimise eest, mille eesmärk on rahapesu täideviimine, – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

~~§ 395. Isikusamasuse tuvastamise kohustuse täitmata jätmine~~

~~(1) Isikusamasuse tuvastamise kohustuse täitmata jätmise eest, kui süüdlasele on sama teo eest kohaldatud väärteokaristust, – karistatakse rahalise karistusega.~~

~~(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.~~

~~§ 396. Rahapesu kahtlusest teatamata jätmine ja ebaõigete andmete esitamine~~

~~(1) Rahapesu kahtlusest või terrorismi rahastamise kahtlusest rahapesu andmebüroole teatamata jätmise või ebaõigete andmete esitamise eest, kui süüdlasele on sama teo eest kohaldatud väärteokaristust, – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.~~

~~(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.~~

6. jagu Süüteod väärtpaberiringluses

~~§ 397. Ebaseaduslik investeerimine~~

~~(1) Seaduses sätestatud piirangute rikkumise eest vara investeerimisel – karistatakse rahalise karistusega.~~

~~(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.~~

§ 398. Siseteabe väärkasutamine

~~(1) Insaideri poolt siseteabe objektiks oleva finantsinstrumendi või sellega seotud tuletisväärtpaberi otseselt või kaudselt enda või kolmanda isiku arvel omandamise või võõrandamise või omandamiseks või võõrandamiseks kolmandale isikule soovitusel andmise või kolmanda isiku mõjutamise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.~~

~~(1) Siseteabe väärkasutamise eest -~~

karistatakse rahatrahviga kuni kolmsada trahviühikut.

(2) Sama teo eest:

1) kui sellega on saadud olulises ulatuses varalist kasu;

2) kui see on toime pandud, kasutades ära ametiseisundit emitendis, väärtpaberituru kutselises osalises või selle konsolideerimisgrupis, samuti investeerimissoovituse koostajana või levitajana või

3) grupi poolt, –

karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 5000 eurot.

(24) Sama Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

(5) Kohus kohaldab käesolevas paragrahvis sätestatud kuriteo eest kuriteoga saadud vara laiendatud konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83² sätestatule.

§ 398¹. Turumanipulatsioon

(1) Reguleeritud turu või finantsinstrumendi turuhinna või reguleeritud kauplemissüsteemis kauplemiseks võetud finantsinstrumendi turuhinna mõjutamise eesmärgil eksitusse viiva või tõenäoliselt eksitusse viiva tehingu või tehingukorralduse tegemise eest või emitendi finantsinstrumendi suhtes teadvalt ebaõige või eksitava teabe levitamise eest emitendi aktsia- või osakapitalis osalust omava või emitendiga töö- või ametiülesannete kaudu seotud isiku poolt, – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(1) Turumanipulatsiooni eest –

karistatakse rahatrahviga kuni kolmsada trahviühikut.

(2) Sama teo eest kui see on toime pandud:

1) emitendi juhi või tema lähedase või emitendi konsolideerimisgrupi töötaja, väärtpaberituru kutselise osalise või selle konsolideerimisgrupi töötaja või investeerimissoovituse koostaja või levitaja poolt, kui see tõi kaasa olulise kahju, või

2) grupi poolt, –

karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 5000 eurot.

(24) Sama Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

(5) Kohus kohaldab käesolevas paragrahvis sätestatud kuriteo eest kuriteoga saadud vara laiendatud konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83² sätestatule.

7. jagu Konkurentsialased süüteod

§ 399. Turgu valitseva ettevõtja seisundi kuritarvitamine

~~(1) Ebaõiglaste äritingimuste kehtestamise, ostjate kahjuks tootmise või teenindamise või kaubaturu, tehnilise arengu või investeringute piiramise, samuti muu tegevuse eest, millega on kaasnenud ettevõtja turgu valitseva seisundi kuritarvitamine kaubaturul, kui süüdlasele on sama teo eest kohaldatud väärteokaristust, — karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.~~

~~(1⁺) Vee, soojus, elektri või gaasiettevõtja teenuse müügi eest kooskõlastatud hinnatingimusi rikkudes või hinna kooskõlastamata jätmise eest, kui kooskõlastus on nõutav, või teenuse müügi eest muul põhjusel seadusevastase hinnaga, kui sellega on kaasnenud ettevõtja turgu valitseva seisundi kuritarvitamine kaubaturul, — karistatakse rahalise karistusega.~~

~~(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 1⁺ sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, — karistatakse rahalise karistusega.~~

§ 400. Konkurentsi kahjustav kokkulepe, otsus ja kooskõlastatud tegevus

(1) Konkurentsi kahjustava eesmärgi või tagajärjega ettevõtjatevahelise kokkuleppe, otsuse või kooskõlastatud tegevuse eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Konkurentidevahelise kokkuleppe, otsuse või kooskõlastatud tegevuse eest, sealhulgas riigihankes osalemisel, kui sellega:

1) määratakse otseselt või kaudselt kolmandate isikute suhtes kindlaks hind või muud kauplemingimused;

2) piiratakse tootmist, teenindamist, kaubaturgu, tehnilist arengut või investeerimist või

3) jagatakse kaubaturgu või varustusallikat, piiratakse kolmanda isiku pääsu kaubaturule või püütakse teda sealt välja tõrjuda –

karistatakse rahalise karistuse või ühe- kuni kolmeaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega kuni 5 protsenti juriidilise isiku käibest.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega 5 kuni 10 protsenti juriidilise isiku käibest.

§ 401. Koondumise jõustamine koondumiseks loa puudumisel ja konkurentsi kahjustav koondumine

~~(1) Koondumise jõustamise eest, kui koondumiseks puudub luba, samuti koondumise keelu või koondumise loa tingimuste rikkumise eest, kui süüdlasele on sama teo eest kohaldatud väärteokaristust, — karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.~~

~~(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, — karistatakse rahalise karistusega.~~

§ 402. Olulist vahendit omava ettevõtja kohustuste täitmata jätmine

(1) Teisele ettevõtjale mõistlikel ja mittediskrimineerivatel tingimustel võrgustikule, infrastruktuurile või muule olulisele vahendile juurdepääsu mittelubamise eest, samuti muu tegevuse eest, millega on kaasnenud olulist vahendit omava ettevõtja seaduses sätestatud kohustuste rikkumine, kui süüdlasele on sama teo eest kohaldatud väärteokaristust, — karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, — karistatakse rahalise karistusega.

9. jagu

Erasektori korrupsioonisüüteod

§ 402³. Altkäemaksu võtmine erasektoris

(1) Eraõigusliku isiku huvides majandustegevuses tegutsemiseks pädeva isiku, samuti vahekohtuniku poolt talle või kolmandale isikule vara või muu soodustuse nõudmise, selle lubamisega nõustumise või vastuvõtmise eest vastutasuna tema pädevuse kuritarvitamise eest - karistatakse rahalise karistusega või kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, — karistatakse rahalise karistusega.

§ 402⁴. Altkäemaksu andmine erasektoris

(1) Altkäemaksu lubamise või andmise eest erasektoris — karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, — karistatakse rahalise karistusega.

8. jagu Erakonnaalased süüteod

§ 402¹. Erakonna majandustegevusele ja varale kehtestatud piirangute rikkumine

(1) Erakonna majandustegevusele või varale kehtestatud piirangute rikkumise eest — karistatakse rahalise karistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, — karistatakse rahalise karistusega.

§ 402². Erakonnale tehtava annetuse vastuvõtmise keelu rikkumine

22. peatükk ÜLDOHTLIKUD SÜÜTEOD

1. jagu Mürgitamise, süütamise ja plahvatuse tekitamisega seotud süüteod

§ 403. Üldohtlik mürgitamine

(1) Õhu, üldkasutatava vee või võõrandamiseks või kasutada andmiseks ettenähtud asja kavatsetult mürgiseks muutmise või teadvalt mürgitatud asja edasitoimetamise või edasiandmise eest –

karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –

karistatakse rahalise karistusega.

§ 404. Süütamine

(1) Võõra või oma asja süütamise eest, kui sellega on põhjustatud oht inimese elule või tervisele, –

karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 405. Plahvatuse tekitamine

(1) Plahvatuse tekitamise eest, kui sellega on põhjustatud oht teise isiku elule, tervisele või varale, –

karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui on kasutatud lõhkeseadeldist või lõhkeainet, –

karistatakse viie- kuni kümneaastase vangistusega.

(3) Sama teo eest tuumaenergia abil, ohtlikus ettevõttes või suurõnnetuse ohuga ettevõttes –

karistatakse kaheksa- kuni kahekümneaastase või eluaegse vangistusega.

(4) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

2. jagu Elutähtsa süsteemi ja rajatise kahjustamise, eluohtliku ehitamise, tootmise ning muu tegevusega seotud süüteod

§ 406. Elutähtsa süsteemi häirimine ja kahjustamine

(1) Energia-, side-, signalisatsiooni-, veevarustus- või kanalisatsioonisüsteemi, liikluskorralduse või muu elutähtsa süsteemi ehitise või seadme teadva rikkumise või hävitamise eest, kui sellega on põhjustatud oht elutähtsa süsteemi normaalsele toimimisele, –

karistatakse rahalise karistusega.

(2) Sama teo eest, kui sellega on põhjustatud elutähtsa süsteemi toimimise häirimine või katkemine, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

§ 407. Elutähtsa rajatise kahjustamine

(1) Tee, raudtee, silla, lüüsi, paisu, tammi, viadukti, tunneli või nende kaitserajatise, kaevanduse juurde kuuluva kuivendus- või õhusademe, kaevanduses tööliste sisse- ja väljaveoks kasutatava seadme või muu elutähtsa rajatise rikkumise või hävitamise eest, kui sellega on põhjustatud oht paljude inimeste elule või tervisele, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

§ 408. Elule ja tervisele ohtliku ehitise ehitamine

(1) Ehitusnõuetele mittevastava ehitise ehitamise eest, kui sellega on põhjustatud oht inimese elule või tervisele, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

§ 409. Tehnilise normi nõuetele mittevastava toote valmistamine, töötlemine ja turustamine

(1) Tehnilise normi nõuetele mittevastava toote valmistamise, töötlemise või turustamise eest, kui sellega on põhjustatud oht inimese elule või tervisele või keskkonnale, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

§ 410. Raadiohäire tekitamine ning vale ja eksitava teate saatmine

(1) Raadiohäire tekitamise või vale või eksitava teate saatmise eest, kui sellega on põhjustatud oht paljude inimeste elule või tervisele või keskkonnale, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega.

3. jagu Ioniseeriva kiirgusega seotud süüteod

§ 411. Ebaseaduslik kiirgustegevus

(1) Kiirgustegevuse eest ilma vastava loata, kui sellega on põhjustatud oht inimese elule või tervisele, vee, pinnase või välisõhu kvaliteedile, looma- või taimeliikide isenditele – karistatakse rahalise karistuse või ühe kuni üheseitsme aastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 412. Kiirgusallika käitlemise nõuete rikkumine

(1) Kiirgusallika valmistamise, valdamise, kasutamise, veo või käitlemise muude nõuete rikkumise eest, kui sellega on põhjustatud oht ~~paljude~~ inimeste elule või tervisele või olulise kahju oht vee, pinnase või välisõhu kvaliteedile, looma- või taimeliikide isenditele, – karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

4. jagu Lõhkematerjaliga seotud süüteod

§ 413. Lõhkeseadeldis

Lõhkeseadeldiseks käesoleva seaduse mõistes loetakse lõhkeainet ning plahvatust esile kutsuvat mehhanismi sisaldavat seadeldist.

§ 414. Lõhkeaine ebaseaduslik käitlemine

(1) Lõhkeaine ebaseadusliku valmistamise, valdamise, soetamise, üleandmise, turustamise või muu ebaseadusliku käitlemise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui:

- 1) see on toime pandud vähemalt teist korda või
  - 2) teo objektiks on olnud lõhkeaine suures koguses, –
- karistatakse kahe- kuni kümneaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

~~(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistuse või sundlõpetamisega.~~

(5) Käesolevas paragrahvis sätestatud kuriteo eest:

- 1) võib kohus kohaldada lisakaristusena varalist karistust vastavalt käesoleva seadustiku §-s 53 sätestatule või
- 2) kohaldab kohus kuriteoga saadud vara laiendatud konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83² sätestatule.

§ 415. Lõhkeseadeldise ja selle olulise osa ebaseaduslik käitlemine

(1) Lõhkeseadeldise või selle olulise osa, välja arvatud lõhkeaine, ebaseadusliku valmistamise, omandamise, hoidmise, edasitoimetamise, võõrandamise, üleandmise või muu ebaseadusliku käitlemise eest –

karistatakse rahalise karistuse või kahe- kuni kümneaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –
karistatakse rahalise karistusega või sundlõpetamisega.

(3) Käesolevas paragrahvis sätestatud kuriteo eest:

1) võib kohus kohaldada lisakaristusena varalist karistust vastavalt käesoleva seadustiku §-s 53 sätestatule või

2) kohaldab kohus kuriteoga saadud vara laiendatud konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83² sätestatule.

§ 416. Lõhkematerjali käitlemise nõuete rikkumine

(1) Lõhkematerjali või pürotehnilise toote hoidmise, kasutamise, arvestamise, veo või käitlemise muude nõuete rikkumise eest, kui sellega on põhjustatud oht paljude inimeste elule või tervisele, –

karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui sellega on ettevaatamatusest põhjustatud oht paljude inimeste elule või tervisele, –

karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –

karistatakse rahalise karistusega.

§ 417. Konfiskeerimise kohaldamine

Kohus võib kohaldada käesolevas jaos sätestatud süüteo toimepanemise vahetuks objektiks olnud aine või eseme konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83 sätestatule.

5. jagu Tulirelva ja laskemoonaga seotud süüteod

§ 418. Tulirelva, selle olulise osa ja laskemoona ebaseaduslik käitlemine

(1) Tulirelva, selle olulise osa või laskemoona ebaseadusliku käitlemise eest, välja arvatud padrunite ebaolulises koguses ebaseaduslik käitlemine, –

karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui:

1) see on toime pandud vähemalt teist korda;

2) teo objektiks on olnud tulirelvad, nende olulised osad või laskemoon suures koguses või

3) tegu on toime pandud grupi poolt, –

karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

~~(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui see on toime pandud kuritegeliku ühenduse poolt, – karistatakse kahe kuni kümneaastase vangistusega.~~

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 418¹. Tsiviilkäibes keelatud tulirelva, selle olulise osa ja laskemoona ebaseaduslik käitlemine

(1) Tsiviilkäibes keelatud tulirelva, selle olulise osa või laskemoona ebaseadusliku käitlemise eest, välja arvatud padrunite ebaolulises koguses ebaseaduslik käitlemine, – karistatakse ühe- kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui:

1) see on toime pandud vähemalt teist korda või

2) teo objektiks on olnud tulirelvad, nende olulised osad või laskemoon suures koguses, – karistatakse viie- kuni viieteistaastase vangistusega.

~~(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui see on toime pandud kuritegeliku ühenduse poolt, – karistatakse kuue kuni kahekümneaastase vangistusega.~~

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistuse ~~ge~~ või ~~sundlõpetamisega~~.

§ 419. Tulirelva lohakas hoidmine

(1) Tulirelva lohaka hoidmise eest, kui see on kaasa toonud teisele inimesele tervisekahjustuse tekitamise või kui selle relvaga on toime pandud kuritegu, – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 420. Tulirelva helisummuti, laser- ja öösihiku ebaseaduslik käitlemine

(1) Tulirelva helisummuti, laser- või öösihiku ebaseadusliku käitlemise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 421. Konfiskeerimise kohaldamine

Kohus võib kohaldada käesolevas jaos sätestatud süüteo toimepanemise vahetuks objektiks olnud eseme konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83 sätestatule.

6. jagu
Strateegilise kaubaga seotud süüteod

§ 421¹. Strateegilise kauba ebaseaduslik vedu ja strateegilise kaubaga seotud teenuse ebaseaduslik osutamine

(1) Strateegilise kauba veo või strateegilise kaubaga seotud teenuse osutamise eest ilma nõutava kehtiva eriloata, selle kasutamise õiguse, sertifitseeringu või registreeringuta ning strateegilise kauba edasiandmise eest eriloas märkimata isikule või märkimata lõppkasutuseks – karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest:

1) grupi poolt või

2) kui see on toime pandud vähemalt teist korda, – karistatakse kahe- kuni kümneaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –

karistatakse rahalise karistusega.

(4) Kohus võib kohaldada käesolevas paragrahvis sätestatud süüteo toimepanemise vahetuks objektiks olnud aine või eseme konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83 sätestatule.

(5) Kohus kohaldab käesolevas paragrahvis sätestatud kuriteo eest kuriteoga saadud vara laiendatud konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83² sätestatule.

§ 421². Keelatud strateegilise kauba vedu ja keelatud strateegilise kaubaga seotud teenuse osutamine

(1) Keelatud strateegilise kauba veo või keelatud strateegilise kaubaga seotud teenuse osutamise eest –

karistatakse kolme- kuni kaheteistaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest:

1) grupi poolt või

2) kui see on toime pandud vähemalt teist korda, – karistatakse viie kuni kahekümneaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –

karistatakse rahalise karistusega.

(4) Kohus konfiskeerib käesolevas paragrahvis sätestatud süüteo toimepanemise vahetuks objektiks olnud aine või eseme vastavalt käesoleva seaduse §-s 83 sätestatule.

(5) Kohus kohaldab käesolevas paragrahvis sätestatud kuriteo eest kuriteoga saadud vara laiendatud konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83² sätestatule.

23. peatükk LIIKLUSSÜÜTEOD

§ 422. Sõidukijahi poolt liiklusnõuete ja sõiduki käitسنõuete rikkumine

(1) Mootor-, õhu- või veesõiduki või trammi või raudteeveeremi juhi poolt liiklus- või käitسنõuete rikkumise eest, kui sellega on ettevaatamatusest tekitatud inimesele raske tervisekahjustus või põhjustatud inimese surm, – karistatakse kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui sellega on põhjustatud kahe või enama inimese surm, – karistatakse kolme- kuni kaheteistaastase vangistusega.

§ 423. Sõidukijahi poolt liiklusnõuete ja sõiduki käitسنõuete rikkumine ettevaatamatusest

(1) Mootor-, õhu- või veesõiduki või trammi või raudteeveeremi juhi poolt liiklus- või käitسنõuete rikkumise eest ettevaatamatusest, kui sellega on tekitatud inimesele raske tervisekahjustus või põhjustatud inimese surm, – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui sellega on põhjustatud kahe või enama inimese surm, – karistatakse ühe- kuni viieaastase vangistusega.

§ 424. Mootorsõiduki, maastikusõiduki ja trammi juhtimine joobeseisundis

Mootorsõiduki, maastikusõiduki või trammi juhtimise eest joobeseisundis – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

~~§ 424[†]. Mootorsõiduki, maastikusõiduki ja trammi juhtimine joobeseisundis ettevaatamatusest~~

~~Mootorsõiduki, maastikusõiduki või trammi juhtimise eest joobeseisundis ettevaatamatusest – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.~~

§ 425. Liiklusohutusnõuete ja sõiduki käitسنõuete rikkumine

(1) Raudtee-, vee-, õhu- või teeliikluse korraldamise eest vastutava isiku poolt liiklusohutusnõuete või sõiduki käitسنõuete eiramise eest, kui sellega on põhjustatud oht inimese elule, tervisele, varale või keskkonnale, – karistatakse rahalise karistuse või kuni ~~kolme~~üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui sellega on ettevaatamatusest:

- 1) põhjustatud inimese surm;
- 2) tekitatud inimesele tervisekahjustus või
- 3) tekitatud suur kahju, –

karistatakse ~~kolme~~-kuni ~~kaheteist~~viieaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

§ 426. Alarmsõiduki tähistuse ebaseaduslik kasutamine

(1) Mootorsõidukile alarmsõidukil olevaga sarnase värviskeemi ebaseadusliku pealekandmise või erisignaalseadme ebaseadusliku paigutamise eest või selliselt tähistatud mootorsõiduki kasutamise või juhtimise eest –

karistatakse ~~rahalise karistusega~~ rahatrahaviga kuni kolmsada trahviühikut või arestiga.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –

Karistatakse rahatrahaviga kuni 3200 eurot.

§ 427. Rahvusvahelise õhusõidu eeskirjade rikkumine

(1) Loata Eesti Vabariigi õhuruumi sisselendamise või sellest väljalendamise eest, loas tähendatud marsruudist, õhuvärvast või lennukõrgusest mittekinnipidamise, ~~või samuti~~ rahvusvahelise õhusõidu nõuete muu rikkumise eest, kui sellega põhjustati oht inimese elule ja tervisele, –

karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –

karistatakse rahalise karistusega.

§ 428. ~~Reisija poolt kergesti süttiva ja sööbiva~~ Lennuohutust kahjustava aine vedu õhusõidukis

~~(1) Reisija poolt õhusõidukis kergesti süttiva või sööbiva aine veo eest –
karistatakse rahalise karistusega.~~

~~(2) Sama teo eest, kui sellega on tekitatud suur kahju, –~~

~~karistatakse ühe kuni viieaastase vangistusega.~~

Lennuohutust kahjustava eseme või aine ebaseadusliku toimetamise eest lennukisse, kui puudub käesoleva seadustiku §-s 112 sätestatud süüteo koosseis, –
karistatakse rahalise karistusega.

§ 429. Laevade kokkupõrkel teise laeva päästmiseks abinõude tarvitusele võtmata jätmine

Laevade kokkupõrkel laeva kapteni poolt teise laeva päästmiseks vajalike abinõude tarvitusele võtmata jätmise eest, kui nende tarvituselevõtmine oli võimalik tõsise ohuta oma reisijaile, meeskonnale või laevale, –

karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

§ 430. ~~Rongi omavoliline ilma vajaduseta peatamine~~

~~Rongi ilma vajaduseta peatamise eest hädapiduriga, õhkipidurmagistraali lahutamise teel või mõnel muul viisil, kui sellega on ettevaatamatusest:~~

~~1) tekitatud inimesele raske tervisekahjustus;~~

~~2) põhjustatud inimese surm või~~

~~3) tekitatud suur kahju, –~~

~~karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.~~

24. peatükk KAITSEVÄETEENISTUSALASED SÜÜTEOD

§ 431. Karistamine käesolevas peatükis sätestatud süüteo eest

(1) Kaitseväeteenistusalase süüteo toimepanemise eest karistatakse isikut, kes on kaitseväeteenistuses.

§ 432. Keeldumine käsu täitmisest

(1) Ülema seadusliku teenistusalase käsu täitmisest keeldumise eest isiku poolt, kellel on kehtiv distsiplinaarkaristus sellise üleastumise eest – karistatakse kuni kaheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud grupi poolt avalikult, – karistatakse kuni kolmeaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui see on toime pandud erakorralise või sõjaseisukorra ajal, – karistatakse kahe- kuni kümneaastase vangistusega.

§ 433. Käsu täitmata jätmine

(1) Ülema seadusliku teenistusalase käsu täitmata jätmise eest isiku poolt, kellel on kehtiv distsiplinaarkaristus sellise üleastumise eest – karistatakse kuni üheaastase vangistusega.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud teo eest, kui see on toime pandud erakorralise või sõjaseisukorra ajal, – karistatakse kahe- kuni kümneaastase vangistusega.

§ 434. Kaitseväeteenistuses oleva isiku ähvardamine

Kaitseväeteenistuses oleva isiku või tema perekonnaliikme ähvardamise eest tapmise, tervisekahjustuse tekitamise või vara hävitamise või rikkumisega eesmärgiga lõpetada kaitseväeteenistusalaste kohustuste täitmine või muuta nende iseloomu – karistatakse kuni kolmeaastase vangistusega.

§ 435. Vägivald kaitseväeteenistuses oleva isiku suhtes

(1) Kaitseväeteenistuses olevale isikule või tema perekonnaliikmele raske tervisekahjustuse tekitamise või tema suhtes vägivald kasutamise eest eesmärgiga lõpetada kaitseväeteenistusalaste kohustuste täitmine või muuta nende iseloomu – karistatakse nelja- kuni kaheasteaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud erakorralise või sõjaseisukorra ajal, – karistatakse viie- kuni viieteistaastase vangistusega.

§ 436. Omavoliline lahkumine väeosast ja muust teenistuskohast

(1) Väeosast või muust teenistuskohast omavolilise lahkumise eest, samuti väeosast väljalubatu poolt tähtjaks teenistusse ilmumata jätmise eest, kui omavoliline äraolek on kestnud üle kolme päeva, –
karistatakse kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui omavoliline äraolek on kestnud üle kolmekümne päeva, –
karistatakse kuni kaheaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui see on toime pandud erakorralise või sõjaseisukorra ajal, sõltumata omavolilise äraoleku kestusest, –
karistatakse ühe- kuni viieaastase vangistusega.

§ 437. Omavoliline lahkumine väeosast ja muust teenistuskohast teenistusrelvaga

Väeosast või muust teenistuskohast omavolilise lahkumise eest teenistusrelvaga –
karistatakse ühe- kuni viieaastase vangistusega.

§ 438. Väeosa ja muu teenistuskoha omavoliline mahajätmine lahinguolukorras

Väeosa või muu teenistuskoha omavolilise mahajätmise eest lahinguolukorras –
karistatakse kahe- kuni kümneaastase vangistusega.

§ 439. Väejooks

(1) Väeosast või muust teenistuskohast omavolilise lahkumise eest, kui see on toime pandud kaitseväeteenistusest kõrvalehoidumise eesmärgil, –
karistatakse ühe- kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud erakorralise või sõjaseisukorra ajal, –
karistatakse kahe- kuni kümneaastase vangistusega.

§ 440. Kaitseväeteenistusest kõrvalehoidumine

(1) Kaitseväeteenistusest kõrvalehoidumise eest endale vigastuse tekitamise või tekitada laskmise, haiguse simuleerimise, dokumendi võltsimise või muu pettuse teel –
karistatakse ühe- kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest eesmärgiga kõrvale hoiduda kaitseväeteenistusalaste kohustuste kandmisest –
karistatakse kuni kolmeaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest erakorralise või sõjaseisukorra ajal –
karistatakse kahe- kuni kümneaastase vangistusega.

§ 441. Masinate juhtimise ja käitusnõuete rikkumine

Lahingutehnika, spetsiaal- või transpordimasina käitusnõuete rikkumise eest, kui sellega on ettevaatamatusest:

- 1) põhjustatud inimese surm;
- 2) tekitatud inimesele raske tervisekahjustus või

3) tekitatud suur kahju, –
karistatakse ühe- kuni viieaastase vangistusega.

§ 442. Lendude ja nendeks ettevalmistamise nõuete rikkumine

Lendude või nendeks ettevalmistamise nõuete rikkumise eest, kui sellega on ettevaatamatuses:

- 1) põhjustatud inimese surm;
- 2) tekitatud inimesele raske tervisekahjustus või
- 3) tekitatud suur kahju, –
karistatakse kahe- kuni kümneaastase vangistusega.

§ 443. Laevajuhtimisnõuete rikkumine

Laevajuhtimisnõuete rikkumise eest, kui sellega on ettevaatamatuses:

- 1) põhjustatud inimese surm;
- 2) tekitatud inimesele raske tervisekahjustus;
- 3) põhjustatud laeva hukkumine või
- 4) tekitatud suur kahju, –
karistatakse kahe- kuni kümneaastase vangistusega.

§ 444. Sise- ja distsiplinaarmäärustiku rikkumine

§ 445. Vale teenistusalane ettekanne

(1) Vale suulise või kirjaliku teenistusalase ettekande eest –
karistatakse kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui sellega on:

- 1) põhjustatud inimese surm;
- 2) tekitatud inimesele tervisekahjustus või
- 3) tekitatud suur kahju, –
karistatakse kuue- kuni viieteistaastase vangistusega.

§ 446. Võimu kuritarvitamine

(1) Ülema poolt võimuliialduse, võimupiiridest või teenistusvolitustest üleastumise eest, kui sellega on tekitatud oluline kahju isiku seadusega kaitstud õigustele või huvidele või riigi huvidele, –
karistatakse kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud erakorralise või sõjaseisukorra ajal, –
karistatakse ühe- kuni viieaastase vangistusega.

§ 447. Teenistusalane lohakus

(1) Tegevväelase poolt oma teenistusalase ülesande täitmata jätmise või pealiskaudse täitmise eest sellesse kohusetundetu või hooletu suhtumise tõttu, kui sellega on tekitatud oluline kahju

isiku seadusega kaitstud õigustele või huvidele või riigi huvidele, –
karistatakse kuni kaheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest erakorralise või sõjaseisukorra ajal –
karistatakse kuni viieaastase vangistusega.

§ 448. Kaitsejõudude vara pillamine

(1) Kaitsejõudude relvastuse, tehnika, varustuse või muu vara pantimise, mahajätmise, kaotamise, kohusetundetu hoidmise või rikkumise eest, kui sellega on tekitatud suur kahju, –
karistatakse kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud erakorralise või sõjaseisukorra ajal, –
karistatakse ühe- kuni viieaastase vangistusega.

§ 449. Relvastatud üksuse üleandmine ja vara jätmine vaenlasele

Ülema poolt temale usaldatud relvastatud üksuse omavolilise üleandmise eest vaenlasele, samuti kindlustuse, lahingutehnika või muu vara jätmise eest vaenlasele, kui seda ei ole tinginud lahinguolukord, –
karistatakse kolme- kuni kaheteistaastase vangistusega.

§ 450. Hukkuva sõjalaeva mahajätmine

(1) Hukkuva sõjalaeva mahajätmise eest komandöri poolt, kes ei täitnud oma teenistuskohustusi lõpuni, samuti laeva meeskonda kuuluva isiku poolt ilma komandöri sellekohase korralduseta –
karistatakse ühe- kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud erakorralise või sõjaseisukorra ajal, –
karistatakse kahe- kuni kümneaastase vangistusega.

25. peatükk RAKENDUSSÄTE

§ 451. Karistusseadustiku kehtestamine

Karistusseadustik kehtestatakse eraldi seadusega.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas (ELT L 167, 22.06.2001, lk 10–19); Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2005/35/EÜ, mis käsitleb laevade põhjustatud merereostust ning karistuste kehtestamist merereostusega seotud rikkumiste eest (ELT L 255, 30.09.2005, lk 11–21); Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2008/99/EÜ keskkonna kaitsmise kohta kriminaalõiguse kaudu (ELT L 328, 06.12.2008, lk 28–37); Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/123/EÜ, millega muudetakse direktiivi 2005/35/EÜ, mis käsitleb laevade põhjustatud merereostust ning karistuste kehtestamist merereostusega seotud rikkumiste eest (ELT L 280, 27.10.2009, lk 52–55).

